

Co-funded by
the European Union

CULPEER digital

**Cultural Peer-Learning goes Online - Digital Learning in Global Adult and
Youth Education by Art and Creativity**

Erasmus+ KA220-ADU

Διαδικτυακό μάθημα: ψηφιακές προσεγγίσεις για πολιτιστικές δραστηριότητας μάθησης μέσω ομότιμων

Disclaimer:

Funded

by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

CULPEER digital - Cultural Peer-Learning goes Online - Digital Learning in Global Adult and Youth Education by Art and Creativity © 2022-2024 by Andrea Anzanello, Teresa Krohn, Carlo Tiedge, Eva Karakatsani, Ivana Tsvetkova, Iwona Frydryszak, Manca Šetinc Vernik, Michal Patyna, Rene Alimisi, Zornitsa Staneva

is licensed under CC BY-SA 4.0. To view a copy of this license, visit

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Ενότητα 1: "Εισαγωγή στις ψηφιακές έννοιες και διαδικτυακές προσεγγίσεις για πολιτιστικές δραστηριότητες μάθησης μέσω ομότιμων"

Κεφάλαιο 1: Γιατί CULPEER?

Μάθημα 1: Εκεί που ξεκίνησαν όλα

Ο συνδυασμός πολιτιστικών τεχνικών με τη μάθηση μέσω ομότιμων στο πλαίσιο δημιουργικών εργαστηρίων, με τη συμμετοχή νέων από τον παγκόσμιο Νότο και τον παγκόσμιο Βορρά με σκοπό την ένταξη και την ενσωμάτωση, ξεκίνησε αρκετά χρόνια πριν από τη διαμόρφωση της λεγόμενης προσέγγισης CULPEER. Το CULPEER ως ιδέα και μεθοδολογία έχει τις ρίζες του στην πρωτοβουλία του Kinder Kultur Karawane (Παιδικό Πολιτιστικό Καραβάνι), η οποία φέρνει καλλιτεχνικές πολιτιστικές ομάδες από τον Παγκόσμιο Νότο σε εκπαιδευτικές περιοδείες στον Παγκόσμιο Βορρά για περισσότερα από 20 χρόνια τώρα.

Η επιτυχία του KiKuKa, την οποία οι εμπνευστές του από τη Γερμανία μοιράστηκαν αρχικά με τη Δανία και την Αυστρία και στη συνέχεια με τη Βουλγαρία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία κατά την περίοδο 2010-2012, ενθάρρυνε μια βασική ομάδα να αφιερώσει σταθερά χρόνο, προσοχή, προσπάθειες και πόρους για να καταστήσει δυνατές και αποτελεσματικές τις επισκέψεις στον Παγκόσμιο Νότο. Κυρίως λόγω των παγκόσμιων μαθησιακών αποτελεσμάτων που έχουν αυτές οι συναντήσεις με νέους από πολύ διαφορετικά περιβάλλοντα για τους οικοδεσπότες του Παγκόσμιου Βορρά. Η μάθηση σχετικά με την παγκόσμια ιθαγένεια, την κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων μέσα από πολιτιστικές δραστηριότητες, που οργανώνονται και παρέχονται από έμπειρους νέους από άλλη ήπειρο, αποδείχθηκε εξαιρετικά εύκολη. Ανεξάρτητα από τις διαφορές στο υπόβαθρο, οι νέοι κατάφερναν πάντα να βρίσκουν το δρόμο ο ένας προς τον άλλον και οι αλληλεπιδράσεις τους έδειξαν ότι "είμαστε όλοι ένα" και ότι αυτός πρέπει να είναι ο μόνος τρόπος, αν θέλουμε να αφήσουμε έναν κόσμο για τον οποίο θα είμαστε υπερήφανοι.

Το 2010-2012 δημιουργήθηκε μια ισχυρή κοινοπραξία ΜΚΟ και δήμων με σκοπό την ανάπτυξη και την υλοποίηση του έργου EuropeAid "Strengthen Creative Cooperation" (2014-2016), το οποίο ενσωμάτωσε την πολιτιστική μάθηση μέσω ομότιμων σε δραστηριότητες που αποσκοπούσαν

Co-funded by
the European Union

στην υποστήριξη της επίτευξης των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας. Ομάδες με παραστάσεις τσίρκου, θεάτρου, χορού και ακροβατικών μοιράστηκαν με τους εταίρους της ΕΕ στην κοινοπραξία τις γνώσεις, την εμπειρία και τις δεξιότητές τους για χάρη της επίτευξης υψηλότερου επιπέδου ευαισθητοποίησης και ακτιβισμού μεταξύ των νέων του Παγκόσμιου Βορρά.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες και οι δραστηριότητες μάθησης μέσω ομότιμων συνεχίστηκαν μετά το τέλος του έργου EuropeAid με μια πρωτοβουλία του Erasmus+, με τίτλο "CULPEER: Πολιτιστικές προσεγγίσεις και προσεγγίσεις μάθησης μέσω ομότιμων για την επιτυχή ένταξη μειονεκτούντων νέων και προσφύγων σε σχολικό επίπεδο", η οποία υποστηρίχθηκε από τη γερμανική Εθνική Υπηρεσία και επικεντρώθηκε στην παροχή υποστήριξης για την ένταξη των νέων σε μαθητές, διευθυντές σχολείων, γονείς, εκπαιδευτικούς και διαχειριστές πολιτιστικών κέντρων. Η προσπάθεια αυτή προχώρησε ένα βήμα παραπέρα και ανέπτυξε "Κατευθυντήριες γραμμές για την ενσωμάτωση και εφαρμογή της προσέγγισης CULPEER στα σχολεία", ασχολούμενη με τους οικονομικούς, κοινωνικούς, εκπαιδευτικούς, εθνοπολιτισμικούς, θεσμικούς, υγειονομικούς, μεταναστευτικούς και άλλους λόγους πίσω από τον αποκλεισμό των νέων. Η κοινοπραξία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας ανέπτυξε επίσης διαδικτυακές εκπαιδευτικές ενότητες που καλύπτουν τα ακόλουθα θέματα: Εισαγωγή στην πολιτιστική μάθηση μέσω ομότιμων (CPLA)- CPLA για την ενίσχυση βασικών ικανοτήτων- CPLA για την ένταξη μειονεκτούντων νέων- CPLA για τη διαφορετικότητα και τις ίσες ευκαιρίες- καλές πρακτικές στην πολιτιστική αλληλοδιδακτική μάθηση από όλο τον κόσμο. Αυτή η πρωτοβουλία CULPEER ολοκληρώθηκε με μια θαυμάσια κινητικότητα νέων, η οποία ενέπλεξε νέους από όλες τις χώρες εταίρους σε μια πολιτιστική προσπάθεια μάθησης μέσω ομότιμων μαζί με νέους από το Περού, με σκοπό τη δημιουργία μιας κοινής παράστασης κατά τη διάρκεια μιας περιόδου εργασίας 5 ημερών στην Κολωνία της Γερμανίας - <https://youtu.be/fQDlawBeJmE> . Η παράσταση "Todos somos uno!", μαζί με το ειδικά ανεπτυγμένο περιεχόμενο ηλεκτρονικής μάθησης, ήταν η απόρροια όσων πέτυχε το CULPEER την περίοδο 2016-2018.

Μάθημα 2: Πώς ο Covid-19 οδήγησε στην εισαγωγή ψηφιακών μεθόδων

Μετά από δύο χρόνια δικτύωσης, εκμάθησης και ανάπτυξης των μεθόδων του "CULPEER for integration", η ομάδα συνέχισε το έργο της εστιάζοντας στο πώς η πολιτιστική προσέγγιση "peer-to-peer" μπορεί να συμβάλει στην ένταξη των νέων προσφύγων και άλλων μη προνομιούχων νέων. Μια διευρυμένη κοινοπραξία, που περιλαμβάνει επίσης επίσημους εταίρους από τη Βολιβία και την Τανζανία, συνέχισε να χρησιμοποιεί αυτή την προσέγγιση για την ενίσχυση των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης στα σχολικά προγράμματα σπουδών υπό τον τίτλο "CULPEER 4 Change"(C4C) και με την οικονομική υποστήριξη του προγράμματος DEAR. Για 3 χρόνια (2019-2021) το C4C με επιτυχία προωθούσε την πολιτιστική μάθηση μέσω ομότιμων. Η κοινοπραξία δημιούργησε θεματικές τοιχογραφίες, διεξήγαγε σημαίνουσες διηπειρωτικές

διασκέψεις στις περισσότερες τοποθεσίες των εταίρων (Βουλγαρία, Σλοβενία, Τανζανία, Βρότσαβ, Κολωνία), υλοποίησε κοινές πρωτοβουλίες για τη νεολαία με επίκεντρο τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals- SDGs)- τόσο δια ζώσης όσο και διαδικτυακά λόγω των νέων συνθηκών που επέβαλε ο Covid-19- και ανέπτυξε περιεχόμενο και υλικό ηλεκτρονικής μάθησης. Μια ενότητα για κάθε έναν από τους 3 SDGs, κεντρικούς για το έργο - 16 Δικαιώματα των παιδιών, 13 Κλιματική αλλαγή και 10 - Μετανάστευση, επίσης μια εισαγωγική ενότητα για το CPL ως προσέγγιση, μια ενότητα για τη διαφορετικότητα και τις ίσες ευκαιρίες και μια ενότητα για τα δικαιώματα των παιδιών στην εκπαίδευση - όλα αυτά διαθέσιμα για 3 διαφορετικές ηλικιακές ομάδες. Το C4C δημιούργησε επίσης μια ηλεκτρονική πλατφόρμα με περιεχόμενο και βίντεο από όλες τις ομάδες του Παγκόσμιου Νότου που συμμετείχαν στο έργο - με παρουσιάσεις, παραστάσεις και μαθήματα.

Το C4C ήταν μια τεράστια πρόκληση που έβγαλε τον καλύτερο εαυτό των εταίρων, αναγκάζοντάς τους να είναι δημιουργικοί και να συνεχίσουν να αποτελούν πηγή έμπνευσης στην πιο δύσκολη εποχή του Covid-19. Τα εργαστήρια και οι παραστάσεις πρόσωπο με πρόσωπο έπρεπε να μετατοπιστούν στον κόσμο του Zoom. Οι νέοι έπρεπε να συνεχίσουν να εργάζονται μεταξύ τους και να ανταλλάσσουν πληροφορίες μέσω του διαδικτύου. Το ψηφιακό χάσμα ήταν παρόν σε όλες τις ηπείρους. Όλα τα μέρη βίωσαν ανησυχία και φόβο. Ωστόσο, μετά από επίμονες οργανωτικές προσπάθειες, το 2021 οι ομάδες από την Αφρική και τη Λατινική Αμερική έφτασαν και πάλι στην Ευρώπη.

Τα οφέλη από την πολιτιστική μάθηση μέσω ομότιμων στην αρχική της μορφή εκδηλώθηκαν και πάλι:

- Χτίσιμο διαπροσωπικών σχέσεων, πολιτισμικού και παγκόσμιου εγγραμματισμού: όταν οι νέοι βασίζονται ο ένας στον άλλο στο πλαίσιο μιας κοινής προσπάθειας, τείνουν να χτίζουν δεσμούς εμπιστοσύνης και αρμονίας. Τα θέματα που εξετάστηκαν στα σεμινάρια υποστήριξαν τη διαδικασία επέκτασης των ικανοτήτων στους τομείς-στόχους του έργου. Οι διαπροσωπικές δεξιότητες είναι κοινωνικές δεξιότητες που προωθούν τη συνεργασία και μακροπρόθεσμα ενθαρρύνουν τους νέους να οικοδομήσουν μόνιμες σχέσεις.
- Βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας. Λαμβάνοντας υπόψη το επίπεδο επικοινωνιακής ικανότητας των ομάδων που ήρθαν σε επαφή, φάνηκε πως η υποστήριξη των συνομηλίκων τους για την ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας με αποτελεσματικότητα και σαφήνεια ήταν κάτι παραπάνω από ουσιαστική.
- Η μάθηση μέσω ομότιμων οδηγεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας, επειδή οι συμμετέχοντες ασχολούνται με καθήκοντα, τα οποία δεν μπορούν να ολοκληρώσουν μόνοι τους.
- Η πολιτιστική μάθηση μέσω ομότιμων φέρνει χαρά σε όσους συμμετέχουν σε αυτήν, γεγονός που δημιουργεί ένα υγιές περιβάλλον, στο οποίο οι άνθρωποι θέλουν να παραμείνουν. Όταν αυτό το περιβάλλον παίρνει τη μορφή ενός σχολείου ή μιας

κοινότητας, η παρουσία αφοσιωμένων, ενεργών, συνειδητοποιημένων και εμπνευσμένων νέων ανθρώπων είναι κάτι παραπάνω από ευπρόσδεκτη.

- Η ανάπτυξη και η εξέλιξη προωθούνται καθώς οι νέοι μαθαίνουν ο ένας από τον άλλον. Όταν κάποιος αναλαμβάνει να διδάξει ή να παρουσιάσει κάτι που γνωρίζει σε άλλους μπαίνει σε μια αναστοχαστική διαδικασία από την οποία συνήθως “κερδίζει” και ο ίδιος αλλά και οι άλλοι.

Κεφάλαιο 2: Πώς μπορεί να αντικατασταθεί η πρόσωπο με πρόσωπο προσέγγιση της μάθησης μέσω ομότιμων και των πολιτιστικών εκδηλώσεων της από τη διαδικτυακή μάθηση και δραστηριότητες;

Κατά τη διάρκεια της κορύφωσης της πανδημίας COVID-19, εκτιμάται ότι περισσότερα από 1,5 δισεκατομμύριο παιδιά είχαν αποκλειστεί από τα σχολεία και τις μη τυπικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Καθώς η πανδημία απλωνόταν σε όλες τις χώρες του κόσμου, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα αναγκάστηκαν να στραφούν γρήγορα από τη δια ζώσης εκπαίδευση στην “επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση” μέσα σε ένα στενό χρονικό πλαίσιο που εμπόδιζε τον σχεδιασμό κατάλληλων εκπαιδευτικών πόρων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Οι προκλήσεις αυτές επηρέασαν τόσο τον τομέα της τυπικής όσο και της μη τυπικής εκπαίδευσης. Οι προκλήσεις που θέτει αυτή η κατάσταση στους εκπαιδευτικούς περιλαμβάνουν την ανάγκη ταχείας ανάπτυξης εκπαιδευτικού περιεχομένου υψηλής ποιότητας, την προσαρμογή της διδακτικής μεθοδολογίας, την αντιμετώπιση της περιορισμένης πρόσβασης σε εξοπλισμό και πόρους και την ανάγκη για ουσιαστική χρήση μιας ποικιλίας ψηφιακών εργαλείων και μεθόδων (Costa et al, 2021).

Η πανδημία δημιούργησε την παγκόσμια ανάγκη να οργανωθεί εξ ολοκλήρου η τυπική και η μη τυπική εκπαίδευση διαδικτυακά, η οποία δεν είχε λειτουργήσει ποτέ στο παρελθόν σε αυτό το πλαίσιο (με εξαίρεση την τριτοβάθμια εκπαίδευση). Ως απάντηση στις προαναφερθείσες ανάγκες, η ψηφιακή τεχνολογία θεωρήθηκε ως η λύση για τη διδασκαλία και τη δημιουργία ευκαιριών για μάθηση σε αυτούς τους ταραγμένους καιρούς. Ωστόσο, ακόμη και πριν η πανδημία αρχίσει να θέτει προκλήσεις στη ζωή μας, παρουσιάστηκαν διαδικτυακές λύσεις για την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως τα γεωγραφικά εμπόδια, τα κοινωνικοοικονομικά εμπόδια που καθιστούν τις μετακινήσεις πρόκληση, η ανάγκη για πιο ευέλικτα χρονικά πλαίσια και πολλά άλλα.

Υπό αυτές τις συνθήκες, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες έπρεπε επίσης να βρουν το δρόμο τους στο διαδικτυακό/ψηφιακό περιβάλλον. Το ίδιο ίσχυε και για τις πρακτικές μάθησης μέσω ομότιμων (που συνήθως αποτελούν τη ραχοκοκαλιά των πολιτιστικών

Co-funded by
the European Union

εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων), οι οποίες έπρεπε να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα.

Μάθημα 1: Συμβουλές για επιτυχημένη διαδικτυακή μάθηση και διαδικτυακές δραστηριότητες

Η μετάβαση στη διαδικτυακή διδασκαλία δεν σημαίνει απλώς ότι το περιεχόμενο που έχει δημιουργηθεί για τη δια ζώσης εκπαίδευση τίθεται στο διαδίκτυο. Ερευνητικές μελέτες για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δείχνουν τον κρίσιμο ρόλο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στη σωστή χρήση των ψηφιακών εργαλείων σε συνδυασμό με τις κατάλληλες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και το κατάλληλο σχέδιο (Unesco web article, 2021). Σε αυτό το νέο περιβάλλον, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να μάθουν και να εξασκηθούν σε νέους ρόλους π.χ. να λειτουργούν ως διοργανωτές, συντονιστές, σχεδιαστές εκπαιδευτικού περιεχομένου και παρατηρητές στις διαδικτυακές τάξεις τους. **(Το θέμα αυτό συζητείται και παρουσιάζεται**

περαιτέρω στην ενότητα 2 -link).

Η πρόσωπο με πρόσωπο αλληλεπίδραση κατά τη διάρκεια των πολιτιστικών πρακτικών μάθησης μέσω ομότιμων δεν μπορεί να υποκατασταθεί. Με αυτή την έννοια, σκεπτόμενοι το κύριο ερώτημα αυτού του κεφαλαίου (*Πώς μπορεί να αντικατασταθεί η πρόσωπο με πρόσωπο προσέγγιση της μάθησης μέσω ομότιμων και των πολιτιστικών εκδηλώσεων της από τη διαδικτυακή μάθηση και δραστηριότητες*) θα αποφεύγαμε τη χρήση της λέξης "αντικατάσταση". Θα την περιγράφαμε μάλλον ως μια μετατόπιση που πρέπει να γίνει προσεκτικά και με παιδαγωγικό σχέδιο. Διάφορες πρακτικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να γίνει αυτή η διαδικτυακή/ψηφιακή μετατόπιση ουσιαστική για τους συμμετέχοντες.

Παρακάτω θα βρείτε ορισμένες συμβουλές που μπορούν να διευκολύνουν τη μετάβαση, περιορίζοντας τις προκλήσεις και τις εκπλήξεις. Αυτές έχουν περιγραφεί στη βιβλιογραφία (Aargon, 2003- Esani n.d., σ. 2) και σε σχετικά άρθρα στο διαδίκτυο (βλ. για παράδειγμα <https://community.brightspace.com/s/article/The-Transition-from-Face-to-Face-to-Online-Learning->

[Maintaining-an-Engaging-Experiencehttps://community.brightspace.com/s/article/The-Transition-from-Face-to-Face-to-Online-Learning-Maintaining-an-Engaging-Experience](https://community.brightspace.com/s/article/The-Transition-from-Face-to-Face-to-Online-Learning-Maintaining-an-Engaging-Experience)):

Αρχικός σχεδιασμός του μαθήματος/της δραστηριότητας που θα διδαχθεί διαδικτυακά.

Βεβαιωθείτε ότι έχετε εξετάσει κάθε μικρή λεπτομέρεια του μαθήματος/της δραστηριότητας πριν από την ηλεκτρονική του διάθεση, ώστε να αποφύγετε τις εκπλήξεις και να μεγιστοποιήσετε την εμπειρία των εκπαιδευομένων.

"Είναι σημαντικό στην αρχή να προβληματιστείτε σχετικά με το σε ποιους, τι και πώς θα διδάξετε. Μπορεί να χρειαστεί λίγος χρόνος, αλλά αξίζει να επενδύσετε χρόνο στο σχεδιασμό κάθε βήματος που μπορεί να οδηγήσει σε μια συνεπή και συνεκτική διαδικτυακή εκπαιδευτική εμπειρία. Συνήθως στέλνω ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο πριν από την έναρξη του μαθήματος για να λάβω πληροφορίες σχετικά με τους συμμετέχοντες και στη συνέχεια προσαρμόζω το περιεχόμενό μου αναλόγως. Αυτό μπορεί να κάνει την online εμπειρία πιο σχετική με τις ατομικές ανάγκες". (εκπαιδευτικός μη τυπικής εκπαίδευσης STEAM σε ένα makerspace στην Αθήνα, Ελλάδα)

Δημιουργία ενός περιβάλλοντος κοινωνικής παρουσίας κατά τη μετάβαση στο διαδίκτυο.

Σχετικές μελέτες (Aargon, 2003- Esani n.d.) δείχνουν ότι υπάρχει ισχυρή σχέση μεταξύ της αίσθησης της συνύπαρξης με τον άλλον και της συνολικής ικανοποίησης των συμμετεχόντων σε μια διαδικτυακή εμπειρία. Αξίζει να αφιερώσετε χρόνο από νωρίς στην αρχή (ιδανικά κατά το στάδιο του σχεδιασμού) για το πώς θα προωθηθεί ή θα ενισχυθεί η αίσθηση της κοινωνικής παρουσίας.

"Όταν ξεκίνησε η διαδικτυακή συνεδρία, μας δόθηκε ο λόγος για να παρουσιάσουμε και να μιλήσουμε για τις προσδοκίες μας σχετικά με τη διαδικτυακή δραστηριότητα. Ένιωσα ότι κάτι καλό συνέβαινε. Σίγουρα αυτό ήταν απαραίτητο για να γνωριστούμε μεταξύ μας και να μας βοηθήσει να συγχρονίσουμε τις προσπάθειές μας αργότερα" (διαδικτυακός συμμετέχων στο μάθημα BEREADY Erasmus+ για εκπαιδευτικούς σχετικά με τις virtual galleries, Μάιος 2022).

Οι συμμετέχοντες έχουν διαδραστικό ρόλο

Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος στο διαδίκτυο, οι συμμετέχοντες να καταλήξουν να έχουν παθητικούς ρόλους και τελικά να χάσουν το ενδιαφέρον τους. Ένα περιβάλλον κοινωνικής παρουσίας μπορεί να επηρεάσει θετικά τη διατήρηση της εμπλοκής των εκπαιδευομένων στο διαδικτυακό μάθημα και/ή στην διαδικτυακή δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει και για τη χρήση πρακτικών που εμπλουτίζουν τη διαδραστικότητα (π.χ. συζητήσεις, εργασίες καταιγισμού ιδεών, συνεργασία στο διαδίκτυο, εργασίες παιχνιδιού ρόλων, εργασίες αναστοχασμού, διαδικτυακή πλοήγηση σε ιστότοπους ενδιαφέροντος, εμπλοκή στην ανταλλαγή εμπειριών και άλλα) στις διαδικτυακές συνεδρίες και δίνουν στους συμμετέχοντες ενεργό ρόλο.

"Σε μια προσπάθεια να εξοικειωθούν οι συμμετέχοντες με την έννοια των ψηφιακών γκαλερί, τους κάλεσα να επισκεφθούν επιλεγμένες ψηφιακές γκαλερί και στη συνέχεια να σχηματίσουν ομάδες και να συζητήσουν τις εμπειρίες τους σε διαδικτυακές αίθουσες διαλέξεως. Αυτό λειτούργησε καλά, καθώς όλες οι ομάδες εμβάθυναν στο περιεχόμενο του μαθήματος και μοιράστηκαν σκέψεις και προβληματισμούς στην ολομέλεια αργότερα" (Εκπαιδευτής στο διαδικτυακό μάθημα BEREADY Erasmus+ για τη δημιουργία virtual galleries, Μάιος 2022).

Να αναστοχάζεστε πάνω στις διδακτικές εμπειρίες και να βελτιώνετε συνεχώς τις πρακτικές σας

Είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτές να αναστοχάζονται πάνω στις διδακτικές τους εμπειρίες και να αναγνωρίζουν αν υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης. Συνιστάται να αναστοχάζονται σχετικά με το τι πήγε καλά και τι όχι και να βελτιώνουν τις διδακτικές πρακτικές ή τους εκπαιδευτικούς πόρους. Οι μηχανισμοί για την αναζήτηση ανατροφοδότησης από τους συμμετέχοντες/εκπαιδευόμενους μπορούν να βοηθήσουν τον εκπαιδευτή να εντοπίσει τα αδύνατα και τα δυνατά σημεία της μαθησιακής εμπειρίας.

"Στο τέλος κάθε συνεδρίας κάλεσα τους εκπαιδευόμενους να συμπληρώσουν μια ηλεκτρονική φόρμα. Η φόρμα περιείχε μόνο 3 ερωτήσεις: 1. Τι πήγε καλά 2. Τι δεν πήγε καλά και 3. Τι καινούργιο έμαθαν. Η ανατροφοδότησή τους ήταν διαφωτιστική και με βοήθησε να βελτιώσω τις επόμενες συνεδρίες" (εκπαιδευτής εκπαιδευτικών που δραστηριοποιείται στις δραστηριότητες του έργου eCraft2Learn H2020, Αθήνα, GR, 2017).

Μοιραστείτε με τους συναδέλφους σας: εμπνεύστε άλλους και εμπνευστείτε από άλλους εκπαιδευτικούς/εκπαιδευτικούς.

Τέλος, είναι σημαντικό για τους εκπαιδευτές να προωθήσουν το έργο που λαμβάνει χώρα στο διαδίκτυο. Τα αποτελέσματα των διαδικτυακών πολιτιστικών δραστηριοτήτων μάθησης μέσω ομότιμων μπορούν να διαμοιραστούν με άλλους (π.χ. μέσω ανακοινώσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ηλεκτρονικών δελτίων τύπου, συμμετοχής σε διαδικτυακές εκδηλώσεις, αναρτήσεων σε ιστότοπους ή ψηφιακούς τοίχους φήμης, διαδικτυακών παρουσιάσεων, ανοικτών συζητήσεων κ.λπ.) Μέσω μιας πρακτικής ανταλλαγής, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να εμπνεύσουν άλλους συνομήλικους και να εμπνευστούν ο ένας από τον άλλο, αλλά και να προβληματιστούν βαθύτερα σχετικά με την εμπειρία μάθησης.

"Όταν τελείωσαν οι συνεδρίες, αποφάσισα να βάλω τις εργασίες των εκπαιδευομένων στο FB. Αυτό αύξησε τον ενθουσιασμό τους. Επιπλέον, λάβαμε ωραία σχόλια που τόνωσαν την αυτοπεποίθηση των συμμετεχόντων και το αίσθημα της επιτυχίας τους." (Εκπαιδευτής εκπαιδευτικών στο πρόγραμμα Roboscientists EU, Αθήνα, GR, 2019)

Κεφάλαιο 3: Ψηφιακές έννοιες και διαδικτυακές δραστηριότητες με τη χρήση του blended learning

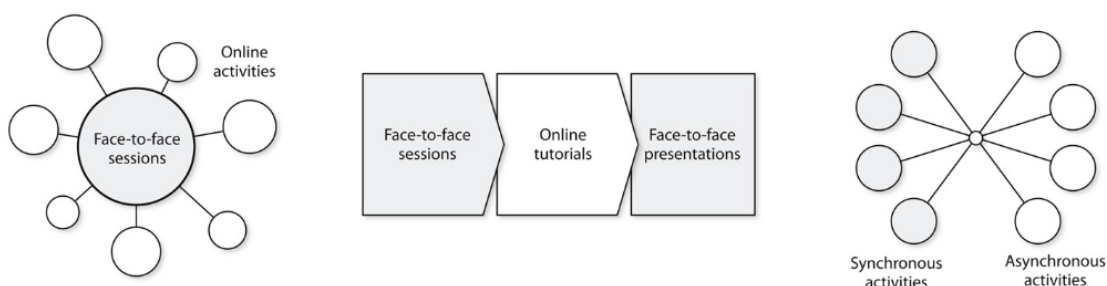

Το παρόν κεφάλαιο αναφέρεται στη μικτή μάθηση (blended learning) ως μια προσέγγιση που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για δραστηριότητες πολιτιστικής μάθησης μέσω ομότιμων. Μετά από μια σύντομη εισαγωγή στις έννοιες και τα μοντέλα της μικτής μάθησης, παρουσιάζονται τα οφέλη από τη χρήση μιας τέτοιας προσέγγισης. Επιπλέον, παρέχονται χρήσιμες συμβουλές για τη χρήση της μικτής μάθησης δραστηριότητες μέσω ομότιμων σε ψηφιακή μορφή.

Μάθημα 1: Τι είναι το blended learning και ποια τα προτερήματά του;

Η μικτή μάθηση είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει εκπαιδευτικές εμπειρίες που αξιοποιούν τόσο τη μάθηση και την αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο όσο και την τεχνολογική διαμεσολάβηση (Cleevelant- Innes & Wilton, 2018). Οι Garrison & Vaughan (2008) υπογραμμίζουν τον τρόπο με τον οποίο συνδυάζονται οι δύο διαφορετικοί τρόποι και περιγράφουν τη μικτή μάθηση ως μια "προσεκτική συγχώνευση εμπειριών μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο και διαδικτυακής μάθησης". Με αυτόν τον εμπειριστατικό συνδυασμό ως δεδομένο, άλλοι ερευνητές εστιάζουν περισσότερο σε επιμέρους πτυχές της προσέγγισης της μικτής μάθησης, αναφέροντας ότι μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τυπικές ή μη τυπικές, εικονικές ή φυσικές, προγραμματισμένες ή μη δραστηριότητες. Το βασικό στοιχείο της μικτής μάθησης είναι η ενσωμάτωση των διαδικτυακών και των δια ζώσης συνιστωσών και η αμοιβαία ενίσχυσή τους (Rosen & Vanek, 2020).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Hannon & Macken (2014) παρουσιάζουν 3 μοντέλα μικτής μάθησης που φωτίζουν περισσότερο τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συνδυαστούν φυσικές και εικονικές/ψηφιακές εμπειρίες.

Τα 3 μοντέλα του blended-learning (Noteworthy, Hannon & Macken, 2014)

Μοντέλο 1-Μεικτή παρουσίαση και αλληλεπίδραση: Το πρώτο μοντέλο έχει ως κύρια πηγή διδασκαλίας την αλληλεπίδραση πρόσωπο με πρόσωπο. Οι διαδικτυακές δραστηριότητες έχουν συμπληρωματικό ρόλο, υποστηρίζοντας τα μαθήματα πρόσωπο με πρόσωπο. Οι δραστηριότητες αυτές αποτελούν μέρος της κατ' οίκον εργασίας των εκπαιδευομένων. Η μέθοδος της ανεστραμμένης τάξης(flipped classroom) είναι η πιο συνηθισμένη προσέγγιση.

Μοντέλο 2- Blended block: Το δεύτερο μοντέλο είναι ένας συνδυασμός μάθησης πρόσωπο με πρόσωπο και διαδικτυακής μελέτης που χωρίζεται σε μπλοκ μάθησης. Ο εκπαιδευτής έχει την ευελιξία να σχεδιάσει ένα μπλοκ πρόσωπο με πρόσωπο που θα περιλαμβάνει πιο εντατική διδασκαλία, ακολουθούμενο από ένα δεύτερο μπλοκ με διαδικτυακή μελέτη και ούτω καθεξής.

Μοντέλο 3- Πλήρως διαδικτυακό: Το τρίτο μοντέλο έχει σχεδιαστεί μόνο για διαδικτυακή διδασκαλία, αλλά αποτελείται από δύο μέρη: ένα με σύγχρονες και ένα με ασύγχρονες δραστηριότητες. Στην πρώτη περίπτωση υπάρχουν διαδικτυακές αλληλεπιδράσεις σε πραγματικό χρόνο μεταξύ του εκπαιδευτικού και των εκπαιδευομένων και στη δεύτερη οι εκπαιδευόμενοι μελετούν στον δικό τους χρόνο εκπαιδευτικό υλικό (Cleevelant- Innes & Wilton, 2018).

Διάφορες έρευνες που έχουν διεξαχθεί αναδεικνύουν τα οφέλη της προσέγγισης της μικτής μάθησης σε διάφορα πλαίσια. Σε αρκετές περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί:

- Είναι πιο αποτελεσματική από την παραδοσιακή μάθηση πρόσωπο με πρόσωπο από την άποψη ότι οι εκπαιδευόμενοι έχουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα (Namyssova et al., 2019).
- Έχει βρεθεί ότι είναι πιο αποτελεσματική και για ενήλικες εκπαιδευόμενους σε βασικές δεξιότητες από ό,τι η μόνο πρόσωπο με πρόσωπο ή η μόνο διαδικτυακή μάθηση (Rosen & Vanek, 2020).
- Δημιουργεί ευκαιρίες για τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού και διαδικτυακής μάθησης(Rosen & Vanek, 2020).
- Εκτός από αυτό παρέχει ευελιξία και αυτονομία στους εκπαιδευόμενους, ειδικά όταν χρησιμοποιούν ασύγχρονο υλικό και δραστηριότητες, τους παρέχει την ευκαιρία να μελετούν με το δικό τους ρυθμό (Linder, 2017).
- Η μικτή μάθηση προάγει τα κίνητρα των εκπαιδευομένων, εμπλέκοντάς τους στην ενεργό μάθηση, αναπτύσσει την κριτική σκέψη και προωθεί την ομαδική εργασία και συνεργασία μέσω της επικοινωνίας μεταξύ ομοτίμων (Namyssova et al., 2019). Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να προωθήσουν τα κίνητρα των εκπαιδευομένων υπό την προϋπόθεση ότι το μάθημα είναι καλά σχεδιασμένο και διδαγμένο, εξοικονομώντας ταυτόχρονα χρόνο από τη δια ζώσης διδασκαλία.
- Το σχεδιασμένο μαθησιακό υλικό που χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες μικτής μάθησης είναι βιώσιμο και μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί στο μέλλον.

Μάθημα 2: Τι περιλαμβάνουν οι διαδικτυακές εκπαιδευτικές δραστηριότητες και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη μάθηση μέσω ομότιμων;

Η μάθηση μέσω ομότιμων χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο και την υποστήριξη που παρέχει για την υιοθέτηση της διαδικτυακής ψηφιακής μορφής της. Αυτές οι μορφές μάθησης μπορούν να επεκταθούν μεταξύ ομοτίμων με τη βοήθεια της ψηφιακής τεχνολογίας για να μεταμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο συνεργάζονται και ανταλλάσσουν γνώσεις. Ως εκ τούτου, η αίσθηση της συνεργασίας και του προσανατολισμού στην κοινότητα μπορεί να διατηρηθεί στην ψηφιακή μάθηση από ομότιμους - υπό την προϋπόθεση πως οι μαθησιακές δραστηριότητες θα υλοποιηθούν σωστά.

Τι περιλαμβάνουν όμως αυτές οι διαδικτυακές μαθησιακές δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται στη μικτή μάθηση; Ακολουθούν μερικά παραδείγματα:

1. Σύγχρονες και ασύγχρονες διαδικτυακές συζητήσεις
2. Διαδικτυακές αυτοαξιολογήσεις
3. Ιστολόγια, wikis
4. Εικονικές εκδρομές
5. Εικονικά εργαστήρια
6. Προσομοιώσεις
7. Επίλυση προβλημάτων
8. Χαρτογράφηση εννοιών και διαδραστικά μαθησιακά αντικείμενα
9. Κοινή χρήση αρχείων (Google Apps όπως Google docs, Spreadsheets και Slides)
10. Διαδικτυακές υπηρεσίες για συνομιλίες κειμένου και φωνής κ.λπ.
11. Βίντεο που καταγράφονται από τους εκπαιδευόμενους με βάση την εξειδίκευση ή την εμπειρία τους σε έναν τομέα και τα ανεβάζουν σε μια ψηφιακή πλατφόρμα μάθησης προσβάσιμη σε όλους.
12. Εικονικές αίθουσες διδασκαλίας (Google classroom, Edmodo)

Τέλος, οι εφαρμογές σύγχρονης τηλεδιάσκεψης- π.χ. Zoom, Skype, Microsoft Teams, Webex- είναι πολύ δημοφιλείς για την οργάνωση ψηφιακών δραστηριοτήτων. Οφείλουν τη δημοτικότητά τους στο κύριο χαρακτηριστικό τους που είναι η διαδραστικότητα. Οι συμμετέχοντες είναι σε θέση να αλληλεπιδρούν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ τους παρέχοντας στον εκπαιδευτικό που οργανώνει αυτές τις δραστηριότητες το ρόλο του διοργανωτή. Ως εκ τούτου, δημιουργείται ένα εικονικό περιβάλλον κατάλληλο για τη συνεργασία μεταξύ συνομηλίκων.

Η χρήση αυτού του περιβάλλοντος μπορεί να λάβει χώρα όταν ο διοργανωτής κατανέμει ρόλους και καθήκοντα στους μαθητές ή στους συμμετέχοντες σε μια ψηφιακή δραστηριότητα βασιζόμενη στη μάθηση μέσω ομότιμων. Αρχικά, θα πρέπει να προετοιμαστούν επιλέγοντας

ένα συγκεκριμένο θέμα ενδιαφέροντος (π.χ. δράση για το κλίμα, φτώχεια, ισότητα των φύλων). Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία για να δημιουργήσουν κατάλληλο περιεχόμενο σχετικό με το επιλεγμένο θέμα. Η συνεργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε αυτοπροσώπως είτε πλήρως διαδικτυακά, ανάλογα με την περίπτωση. Το περιεχόμενο που παράγεται σε ψηφιακή μορφή μπορεί στη συνέχεια να μεταφορτωθεί σε μια ανοιχτή βάση δεδομένων, επιτρέποντας στους εκπαιδευόμενους από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου να έχουν πρόσβαση σε αυτό. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να προωθηθεί η πολιτιστική ανταλλαγή και να επιτευχθεί η έναρξη ενός διαπολιτισμικού διαλόγου μεταξύ των συμμετεχόντων.

Μάθημα 3: Συμβουλές για ένα επιτυχημένο μαθησιακό περιβάλλον στηριζόμενο στο blended learning

Since the nature of blended learning allows a high degree of independence on behalf of the educator, there are several advices that could make the design of an activity easier:

- Analyze the needs of your learners. How many learners does the group have? How roles are going to be distributed to each learner especially when working with large groups?
- Consider the technological infrastructure available both for the educator and the learner. Do learners have the technological skills to perform a certain digital task?
- Consider learners' preferences before finalizing the digital method especially when working with groups of adults.
- Do not try to fit content without adapting it for a blended learning environment first.
- Consider first the task before selecting the digital learning method that is going to be used. Planning in advance is very important to meet learners' needs.
- Use a variety of digital tools.
- Activities in the online classroom should be interconnected with the ones of the off-line classroom.
- Promote interactivity.

Δεδομένου ότι η φύση της μικτής μάθησης επιτρέπει υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας εκ μέρους του εκπαιδευτικού, υπάρχουν αρκετές συμβουλές που θα μπορούσαν να διευκολύνουν το σχεδιασμό μιας δραστηριότητας:

- Αναλύστε τις ανάγκες των μαθητών σας. Πόσους εκπαιδευόμενους έχει η ομάδα; Πώς θα κατανεμηθούν οι ρόλοι σε κάθε μαθητή, ειδικά όταν εργάζεστε με μεγάλες ομάδες;
- Εξετάστε τη διαθέσιμη τεχνολογική υποδομή τόσο για τον εκπαιδευτικό όσο και για τον εκπαιδευόμενο. Έχουν οι εκπαιδευόμενοι τις ψηφιακές δεξιότητες για να εκτελέσουν μια συγκεκριμένη ψηφιακή εργασία;

- Εξετάστε τις προτιμήσεις των εκπαιδευομένων πριν οριστικοποιήσετε την ψηφιακή μέθοδο, ιδίως όταν εργάζεστε με ομάδες ενηλίκων.
- Μην προσπαθήσετε να επιλέξετε και να χρησιμοποιήσετε εκπαιδευτικό περιεχόμενο χωρίς να το προσαρμόσετε πρώτα κατάλληλα για ένα περιβάλλον μικτής μάθησης.
- Εξετάστε πρώτα τους εκπαιδευτικούς στόχους πριν επιλέξετε την ψηφιακή μέθοδο μάθησης που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί. Ο προγραμματισμός εκ των προτέρων είναι πολύ σημαντικός για την ικανοποίηση των αναγκών των εκπαιδευομένων.
- Χρησιμοποιήστε μια ποικιλία ψηφιακών εργαλείων.
- Οι δραστηριότητες της διαδικτυακής τάξης θα πρέπει να συνδέονται με αυτές της διαζώσης ή της ασύγχρονης τάξης.
- Προωθήστε τη διαδραστικότητα.

Βιβλιογραφία

Aargon S.R. (2003), Creating social presence in online environments, *New Directions for Adult and Continuing Education*. 100,57-68.

Cleveland-Innes, M., Wilton, D. (2018), Guide to Blended Learning, available online at:
<http://oasis.col.org/handle/11599/3095>

Esani, M. (n.d). *Moving from Face-to-Face to Online Teaching*, available online at:
<http://clsjournal.ascls.org/content/ascls/23/3/187.full.pdf>

Garrison, D. R., & Vaughan, N. (2008), *Blended learning in higher education*, San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Hannon, J., & Macken, C. (2014). *Blended and online curriculum design toolkit*. La Trobe University. Retrieved from https://www.latrobe.edu.au/data/assets/pdf_file/0006/602178/Blended-learning-Toolkit-v4.pdf

Linder, K., E. (2017). *The blended course design workbook: a practical guide*. Sterling, Virginia: Stylus Publishing, LLC

Namyssova, G., Tussupbekova, G., Helmer, J., Malone, K., Afzal, M., & Jonbekova. D. (2019). Challenges and benefits of blended learning in higher education. *International Journal of Technology in Education (IJTE)*, 2(1), 22-31.

Rosen, D. J. & Vanek, J. (2020). *The What, Why, Who and How of blended learning for adult basic skill learners*. New Readers Press

Co-funded by
the European Union

Unesco article (2021), Tips to ensure effective online learning during COVID-19 available online at:
<https://www.unicef.org/vietnam/stories/tips-ensure-effective-online-learning-during-covid-19>

Ενότητα 2: "Ο ρόλος των παιδαγωγών και των εκπαιδευτικών"

Οι παιδαγωγοί, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι εκπαιδευτικοί παίζουν σημαντικό ρόλο εφαρμόζοντας τις μεθόδους μέσω της δημιουργίας διαδικτυακών δραστηριοτήτων. Σε αυτές τις μορφές, εξακολουθούν να προσαρμόζουν τις αρχές της μάθησης μέσω ομότιμων σε διαδικτυακά περιβάλλοντα, αλλά ο ρόλος τους ως πολιτισμικών διαμεσολαβητών, συντονιστών, μεταφραστών είναι πιο σύνθετος.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στο ρόλο των παιδαγωγών

Οι παιδαγωγοί, οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι δάσκαλοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ψηφιακή μάθηση μέσω ομότιμων. Ο ρόλος αυτός απαιτεί: εφαρμογή μεθόδων για μάθηση μέσω ομότιμων στο ψηφιακό πεδίο, διευκόλυνση/διαχείριση της διαδικασίας, δεξιότητες πολιτισμικής διαμεσολάβησης και μετάφρασης και κάποιες ψηφιακές ικανότητες (Chandra & Palvia, 2021). Κάθε δραστηριότητα μπορεί να απαιτεί πολλή και διαφορετική προετοιμασία για τη διαδικασία της ψηφιακής μάθησης. Παρ' όλα αυτά, ως ψηφιακός παιδαγωγός, κοινωνικός λειτουργός και εκπαιδευτικός, υπάρχουν ορισμένες αρχές που ίσως θεωρήσετε χρήσιμο να ακολουθήσετε:

Μάθημα 1: Ψηφιακό περιεχόμενο

Η ανάπτυξη των ψηφιακών σας ικανοτήτων και η ανάπτυξη τεχνικών δεξιοτήτων θα σας βοηθήσει να νιώσετε μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση στο ψηφιακό πεδίο. Στις μέρες μας, οι βασικές δεξιότητες είναι γενικά γνωστές και αποκτώνται μέσω των καθημερινών μας διαδικτυακών δραστηριοτήτων. Παρ' όλα αυτά, θα σας προσφέρει εμπειρία και μπορεί να σας φέρει κάποιες νέες ιδέες και εργαλεία για το πώς να κάνετε την ψηφιακή μάθηση μέσω ομότιμων πιο ενδιαφέρουσα και προσιτή.

Απόκτηση γνώσεων και πρακτική εξάσκηση στα ψηφιακά εργαλεία:

- βρείτε πόρους/μαθήματα/επιμορφωτικό υλικό που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για να προετοιμαστείτε για την ψηφιακή εργασία:
- εξερευνήστε και να μάθετε εργαλεία για διαδικτυακές συναντήσεις και συνδέσεις (μάθετε πώς να χρησιμοποιείτε συσκευές επικοινωνίας μέσω βίντεο - π.χ. Zoom, Google Meet- πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης - π.χ. Facebook, Instagram, TikTok- διαδικτυακούς πίνακες εργασίας - π.χ. Miro, διαδικτυακά προγράμματα επεξεργασίας βίντεο, ήχου και εικόνων - π.χ. Canva, Twistedwave) - βλ. ενότητα 3 (σύνδεσμος)
- αποκτήστε γνώσεις σχετικά με τις τεχνικές απαιτήσεις για τις δραστηριότητες που σχεδιάζετε (π.χ. κάμερα, μικρόφωνο, σύνδεση Wi-Fi, υπολογιστής, κινητό τηλέφωνο)
- εμπλέξτε τους μαθητές σας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την τεχνολογία και τα εργαλεία που θέλουν να χρησιμοποιήσουν (μπορούν να επιλέξουν τα εργαλεία που ήδη γνωρίζουν, χρησιμοποιούν και έχουν πρόσβαση σε αυτά).

Μάθημα 2: Οργάνωση και διευκόλυνση εκπαιδευτικής διαδικασίας

Οι ψηφιακές μέθοδοι και δραστηριότητες για τη μάθηση μέσω ομότιμων μπορεί να είναι άγνωστες και να προκαλούν σύγχυση στους συμμετέχοντες. Πρέπει να θυμόμαστε ότι δεν έχουν όλοι τις ίδιες ψηφιακές δεξιότητες και την ίδια τεχνολογική πρόσβαση. Έτσι, η παροχή ψηφιακής μάθησης μέσω ομότιμων απαιτεί την αποφυγή υπερβολών και τη διευκόλυνση της διαδικασίας που είναι κατάλληλη και προσαρμοσμένη στους συμμετέχοντες και στο ψηφιακό πλαίσιο. Ως συντονιστής μπορείτε να:

- Να παρέχετε υποστήριξη και να σχεδιάζετε τη μάθηση μέσω ομότιμων γύρω από τις ανάγκες των μαθητών που έχουν περιορισμένη ψηφιακή πρόσβαση. Να παραμείνετε ανοιχτόμυαλοι και έτοιμοι να προσαρμόσετε τα σχέδια και τις δραστηριότητές σας σε απροσδόκητες ανάγκες που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές γνωρίζουν τον εξοπλισμό και τα ψηφιακά εργαλεία που χρειάζονται. Για να φέρετε όλους τους συμμετέχοντες στο ίδιο επίπεδο ψηφιακών ικανοτήτων, μπορείτε να παρέχετε εύκολους οδηγούς ή κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο χρήσης είτε των εργαλείων είτε του εξοπλισμού που σχεδιάζετε για τις δραστηριότητες.

- Παρέχετε διαδικτυακές δραστηριότητες δημιουργίας ομάδων ή/και (ομαδικές) τελετουργίες, καθήκοντα που οι μαθητές μπορούν να εκπληρώσουν είτε ψηφιακά είτε/και εκτός σύνδεσης.
- Χρησιμοποιήστε παιχνίδια ρόλων.
- Παρέχετε στους μαθητές την ευκαιρία να διδάξουν ένα μέρος του μαθήματος στους συμμαθητές τους.
- Δημιουργήστε "σώματα μελέτης", ζεύγη μαθητών που εργάζονται μαζί.
- Για να προωθήσετε τη θετική αλληλεπίδραση εντός της ομάδας, δημιουργήστε μια κοινή (ομαδική) συμφωνία λαμβάνοντας υπόψη τις ψηφιακές αλληλεπιδράσεις. Μπορείτε να αντιμετωπίσετε ερωτήματα όπως "Πώς μπορώ να αποκτήσω κίνητρο και να δραστηριοποιηθώ στην ψηφιακή μας διαδικασία και επικοινωνία;"
- Παρουσιάστε το πρόγραμμα μιας συνάντησης ή μιας διαδικασίας (μην ξεχνάτε και τον ελεύθερο χρόνο και δώστε χώρο για να δοκιμάσετε πράγματα - online και offline).
- Προσκαλέστε τους συμμετέχοντες να αναλάβουν κάποιες αρμοδιότητες για τη δημιουργία και τη διευκόλυνση δραστηριοτήτων, ώστε να μοιραστούν τις γνώσεις και τις ικανότητές τους. Κατά τη διάρκεια της ψηφιακής διαδικασίας, μπορεί να μάθετε ότι ορισμένοι από τους συμμετέχοντες έχουν ήδη αναπτύξει τεχνικές δεξιότητες ή έχουν μοναδικές ψηφιακές εμπειρίες, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν τους άλλους ή να μοιραστούν τις γνώσεις τους. Ωστόσο, να είστε προετοιμασμένοι να τους υποστηρίξετε και να τους ενθαρρύνετε. Εάν εμπλέξετε τους συμμετέχοντες στη λήψη αποφάσεων, λάβετε τους σοβαρά υπόψη. Χρησιμοποιήστε τις ιδέες τους για να βελτιώσετε τις δραστηριότητες, και αν κάτι δεν είναι εφικτό, να είστε διαφανείς και να εξηγείτε τους λόγους.

Μάθημα 3: Υποστήριξη

Η υποστήριξη των μαθητών στις ψηφιακές δραστηριότητες προϋποθέτει την κατανόηση των αναγκών και των προβλημάτων τους, ιδίως όσον αφορά τις επικοινωνιακές και τεχνολογικές πτυχές.

- Κάντε ερωτήσεις σχετικά με τις ανάγκες τους και τις δυσκολίες τους όσον αφορά τις ψηφιακές δραστηριότητες και την εμπλοκή τους. Προσπαθήστε να εργαστείτε από κοινού για τις λύσεις.
- Ακούστε προσεκτικά και κυρίως δείξτε στους συμμετέχοντες ότι οι ιδέες τους έχουν σημασία, υλοποιώντας τις, αν είναι δυνατόν.
- Να είστε παρόντες, να παρακολουθείτε τις ενέργειές τους και να βοηθάτε τους συμμετέχοντες να ξεπεράσουν τα γλωσσικά εμπόδια και να ενισχύσουν την επικοινωνία και τη συνεργασία (υιοθετήστε στρατηγικές και ψηφιακά εργαλεία για τη βελτίωση της μη λεκτικής επικοινωνίας ή/και χρησιμοποιήστε μεταφραστικά και οπτικά ψηφιακά εργαλεία).
- Βοηθήστε τους μαθητές να κατανοήσουν τις ψηφιακές διαδικασίες μάθησης και να αναστοχαστούν πάνω σε αυτές διεξάγοντας αξιολόγησης.

Μάθημα 4: Αξιολόγηση

Μια καλή πρακτική για το τέλος κάθε μαθησιακής διαδικασίας είναι η αξιολόγησή της. Τα ψηφιακά εργαλεία μας δίνουν τη δυνατότητα να την κάνουμε διαδραστική και ταυτόχρονα ατομική.

- Συνοψίστε τις δραστηριότητες ή τις μαθησιακές διαδικασίες και δώστε καθοδηγητικές ερωτήσεις, οι οποίες βοηθούν τους συμμετέχοντες να αναστοχαστούν πάνω στις εμπειρίες τους. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ορισμένα ψηφιακά εργαλεία, όπως φόρμες και ερωτηματολόγια της Google ή άλλες ψηφιακές δυνατότητες (επίσης οπτικές) για να υποστηρίξετε τη διαδικασία αξιολόγησης.
- Βεβαιωθείτε ότι υπάρχει ένας προστατευμένος χώρος όπου οι συμμετέχοντες μπορούν να μιλήσουν για τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους.
- Δώστε τη δυνατότητα στους μαθητές να παρέχουν ανατροφοδότηση στους συμμαθητές τους.
- Παραμείνετε ανοιχτόμυαλοι. Το να ακούτε και όχι να κρίνετε είναι πάντα μια καλή προσέγγιση.
- Να είστε ανοιχτοί στο να δώσετε και να λάβετε ανατροφοδότηση. Η ανατροφοδότηση πρέπει να είναι πάντα σαφής, εύστοχη, εποικοδομητική, εστιασμένη στη λύση και θετική. Θα πρέπει να δίνει θετική επιβεβαίωση και να παρακινεί το άτομο να δει τις καταστάσεις από διαφορετική οπτική γωνία και έτσι να ξεκινήσει διαδικασίες αλλαγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο, θα μάθετε περισσότερα για τις πολιτιστικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, ψηφιακές και ηθικές προκλήσεις κατά τη χρήση ψηφιακών μεθόδων για πολιτιστικές ανταλλαγές και τι πρέπει να προσέξετε όταν αρχίσετε να τις προετοιμάζετε.

Μάθημα 1: Πολιτιστικές προκλήσεις

Παρουσιάζοντας ορισμένες πραγματικότητες του Παγκόσμιου Νότου, όπου οι ομάδες μοιράζονται τις ιστορίες της πατρίδας τους και του άμεσου περιβάλλοντός τους, πρέπει να έχουμε κατά νου το γεγονός ότι το πλαίσιο αυτών των ιστοριών είναι εξίσου σημαντικό προκειμένου να αποφύγουμε τη δημιουργία στερεοτύπων για ορισμένες χώρες ή ακόμη και για ολόκληρες περιοχές. Από τέτοια στερεότυπα μπορεί να δημιουργηθούν περαιτέρω αρνητικές προκαταλήψεις, τις οποίες στην πραγματικότητα προσπαθούμε να ξεπεράσουμε με τη βοήθεια της πολιτισμικής μάθησης μέσω ομότιμων. Ως εκπαιδευτικοί πρέπει να διαθέτουμε καλές διαπολιτισμικές δεξιότητες για να αμφισβητήσουμε τέτοιες προκαταλήψεις, αν προκύψουν κατά τη διάρκεια των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Είναι ζωτικής σημασίας να

εκτελέσουμε κάποιες εισαγωγικές δραστηριότητες με στόχο την ευαισθητοποίηση σχετικά με το τι είναι ο πολιτισμός, ποιες είναι οι διαφορετικές υποθέσεις που κάνουμε για τους άλλους ανθρώπους με βάση το πολιτισμικό τους υπόβαθρο και να βοηθήσουμε τους μαθητές να είναι πιο συνειδητοποιημένοι σχετικά με το τι είναι πραγματικά ο πολιτισμός και οι πολιτισμικές διαφορές και πώς μπορούμε όλοι να τις ενσωματώσουμε στην καθημερινή μας ζωή. Αναζητήστε διαφορές και ομοιότητες μεταξύ διαφορετικών ομάδων για να δείξετε ότι ενώ οι πολιτισμοί είναι διαφορετικοί, υπάρχουν επίσης πολλά πράγματα που συνδέουν τους ανθρώπους μεταξύ τους.

Ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι επίσης η διαφορά ώρας: όταν συνεργάζεστε με ομάδες από τον Παγκόσμιο Νότο, για παράδειγμα από τη Νότια Αμερική, την ώρα που τα σχολικά μαθήματα στην Ευρώπη γίνονται πρωινές ώρες, στη Νότια Αμερική θα είναι ακόμα νύχτα. Έτσι, οι ζωντανές ψηφιακές συνδέσεις θα πρέπει να οργανωθούν ανάλογα, ώστε οι ομάδες να μπορούν να συμμετέχουν σε κανονικές ώρες της ημέρας.

Να είστε ευέλικτοι όσον αφορά τον χρόνο! Μερικές φορές η ηλεκτροδότηση στις χώρες των εταίρων είναι προβληματική ή μη αξιοπιστή. Να είστε προετοιμασμένοι για διακοπές και να έχετε ένα εφεδρικό πρόγραμμα.

Μάθημα 2: Πολιτισμική ανταλλαγή vs. πολιτισμική οικειοποίηση

Οι πολιτιστικές ανταλλαγές είναι σημαντικές για την ανταλλαγή ιδεών και γνώσεων και την οικοδόμηση αμοιβαίας κατανόησης. Η εξέταση ιδεών, τεχνών, παραδόσεων, συμβόλων, γνώσεων από άλλους πολιτισμούς σε μια τάξη είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να μάθουμε και να καταπολεμήσουμε τα στερεότυπα, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε πολιτισμική αναληψία και πολιτισμική οικειοποίηση. Η λέξη **οικειοποίηση** (appropriation) προέρχεται από τη λατινική λέξη "*proprium*" που σημαίνει "*κάνω κάτι δικό μου*". Πολιτισμική ιδιοποίηση σημαίνει λοιπόν ότι μια πολιτιστική ομάδα χρησιμοποιεί ή μιμείται πολιτιστικά στοιχεία από μια άλλη ομάδα, χωρίς τη συγκατάθεσή της και απομακρύνοντάς την από την προέλευση και την κληρονομιά της. Το ζήτημα των σχέσεων εξουσίας μεταξύ αυτών των πολιτισμικών ομάδων είναι πολύ σημαντικό και θα πρέπει να προβληματιστείτε σχετικά με τις ιστορικές και σημερινές σχέσεις εξουσίας μεταξύ τους. Η πολιτιστική οικειοποίηση έχει αρνητικές επιπτώσεις στους αυτόχθονες πολιτισμούς και μάλιστα στους καλλιτέχνες τους, επιτρέπει την ενίσχυση των στερεοτύπων που αποτελούν πηγή διακρίσεων, επιτρέπει την παρανόηση των αυτόχθονων λαών και των πολιτιστικών τους εκφράσεων, υπονομεύοντας τις προσπάθειες εκπαίδευσης του κοινού για την ιστορία και τον πολιτισμό τους. Η πολιτισμική οικειοποίηση δεν είναι πάντα εύκολο να γίνει αντιληπτή, οπότε ως εκπαιδευτικοί έχετε την ευθύνη να είστε ευαίσθητοι σε αυτό το ζήτημα και να κάνετε συζητήσεις με τους μαθητές σας. Κάντε τους ερωτήσεις όπως: Τι είδους πολιτιστική σημασία έχει αυτή η εικόνα ή το αντικείμενο για αυτή την πολιτιστική ομάδα; Πώς η αφαίρεση του πλαισίου (προέλευση και παράδοση) αλλάζει το νόημά του; Είναι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούμε αυτά τα σύμβολα, τις εικόνες ή τα αντικείμενα απερίσκεπτος ή προσβλητικός; Μπορείτε επίσης να προσπαθήσετε να πείσετε κάποιον να μιλήσει για το θέμα αυτό από την άμεση εμπειρία του. Μπορείτε επίσης να ελέγξετε τον οδηγό

"Σκέψου πριν από την κατάλληλη χρήση" ("[Think before you appropriate](#)") του Πανεπιστημίου Simon Fraser από το Βανκούβερ του Καναδά.

Ορισμένα κοστούμια μεταμφιέσεων αποτελούν παραδείγματα πολιτισμικής οικειοποίησης. Δείτε τις αφίσες που έφτιαξαν οι φοιτητές του Πανεπιστημίου του Οχάιο στις ΗΠΑ για να ευαισθητοποιήσουν για το θέμα αυτό στην εκστρατεία τους "Είμαστε μια κουλτούρα, όχι μια στολή" ("[We're a Culture Not a Costume](#)") το 2013. Διαβάστε περισσότερα γι' αυτήν [εδώ](#).

Μάθημα 3: Κοινωνικές προκλήσεις

Οι κοινωνικές διαφορές μπορεί να γίνουν ορατές στις ιστορίες που μοιράζονται οι ομάδες από τον Παγκόσμιο Νότο και τον Παγκόσμιο Βορρά. Αυτές μπορεί να σχετίζονται με τους τόπους όπου ζουν τα παιδιά, τα παιχνίδια και την τεχνολογία που διαθέτουν ή την ευκολία πρόσβασης σε σχολεία, σχολικό υλικό κ.λπ. Σημειώστε μερικά από αυτά τα ζητήματα και ασχοληθείτε μαζί τους μετά την ανταλλαγή. Συζητήστε τις ρίζες αυτών των διαφορών. Είναι σημαντικό να δείξετε ότι οι κοινωνικές διαφορές δεν είναι συνέπειες των πράξεων του καθενός αλλά μέρος της συστηματικής ανισότητας. Επίσης, δεν έχουν πολιτισμική βάση - οι άνθρωποι δεν είναι φτωχοί ή στερημένοι επειδή προέρχονται από μια συγκεκριμένη χώρα ή πολιτισμό. Οι κοινωνικές διαφορές μεταξύ των περιοχών είναι αποτέλεσμα της ιστορικής διαδικασίας αποικισμού και της συνεχιζόμενης εκμετάλλευσης των ανθρώπων και των πόρων στον Παγκόσμιο Νότο.

Λάβετε υπόψη σας την οικονομική πτυχή των εικονικών ανταλλαγών: υπολογίστε το κόστος για τους εταίρους του Παγκόσμιου Νότου όπως θα κάνετε με οποιονδήποτε άλλο εταίρο από τη χώρα σας. Τα εμπόδια θα είναι διαφορετικά από ομάδα σε ομάδα, αλλά κάποιος μπορεί να χρειαστεί να νοικιάσουν ένα δωμάτιο για να συγκεντρωθούν ως ομάδα ή να χρειαστούν περισσότερα κεφάλαια για να πληρώσουν για μια καλύτερη σύνδεση στο διαδίκτυο ή να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις χρήσης του βίντεο κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας.

Μάθημα 4: Περιβαλλοντικές προκλήσεις

Οι εικονικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες επιτρέπουν μεγαλύτερη περιβαλλοντική βιωσιμότητα με τη δημιουργία μιας διαδικτυακής ανταλλαγής μεταξύ ομάδων του παγκόσμιου Νότου και του Βορρά που συνήθως θα ταξίδευαν σε μια συγκεκριμένη χώρα προορισμού μόνο για αυτά τα εργαστήρια. Έτσι, όχι μόνο αποφεύγουμε τον αποκλεισμό ατόμων με λιγότερες ευκαιρίες να ταξιδέψουν, αλλά προστατεύουμε και το περιβάλλον μειώνοντας τη ρύπανση από τα διηπειρωτικά ταξίδια.

Ωστόσο, οι εικονικές και οι διαδικτυακές δραστηριότητες έχουν επίσης ένα σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα: την κατανάλωση ενέργειας, τις έξυπνες συσκευές που παράγονται κάτω από εκμεταλλευτικές και περιβαλλοντικά επιβλαβείς συνθήκες και στο τέλος της ζωής τους καταλήγουν ως τοξικά ηλεκτρονικά απόβλητα. Η σύντομη μελέτη "Προστασία του κλίματος μέσω των ψηφιακών τεχνολογιών" ("[Climate protection through digital](#)")

technologies”) του Ινστιτούτου Borderstep συγκρίνει διάφορες μελέτες και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκαλούνται από την παραγωγή, τη λειτουργία και την απόρριψη των ψηφιακών συσκευών είναι μεταξύ 1,8 και 3,2 τοις εκατό των παγκόσμιων εκπομπών (από το 2020). Μια από τις μεγαλύτερες αιτίες της τεράστιας κατανάλωσης ενέργειας του διαδικτύου είναι στην πραγματικότητα η ροή μουσικής και βίντεο.

Μάθημα : Ψηφιακές προκλήσεις

Το ψηφιακό χάσμα είναι ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην περαιτέρω ανισότητα στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην πληροφόρηση και στην εξασφάλιση πολλών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ορίζεται ως το χάσμα μεταξύ των ανθρώπων που έχουν πρόσβαση σε οικονομικά προσιτές, αξιόπιστες υπηρεσίες διαδικτύου (και τις δεξιότητες και τα gadgets που είναι απαραίτητα για να επωφεληθούν από την πρόσβαση αυτή) και εκείνων που δεν τις διαθέτουν. Στις εκπαιδευτικές δραστηριότητές μας, πρέπει να έχουμε επίγνωση των επιπτώσεων ενός τέτοιου χάσματος όχι μόνο σε τοπική κλίμακα (μεταξύ των μαθητών μας, αν πρέπει να συμμετέχουν στις εικονικές συνεδρίες από το σπίτι τους), αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, εμπλέκοντας ομάδες από τον Παγκόσμιο Νότο.

Σύνδεση στο διαδίκτυο: είναι επίσης σημαντικό να έχουμε κατά νου ότι ακριβώς λόγω του ψηφιακού χάσματος δεν έχουν όλοι πρόσβαση σε καλή σύνδεση στο διαδίκτυο. Αυτό μπορεί να προκαλέσει δυσκολίες στην επικοινωνία (καθυστερήσεις, διακοπές). Συζητήστε αυτό το θέμα με την ομάδα πριν από την υλοποίηση της δραστηριότητας. Σκεφτείτε επίσης το υλικό που θα χρησιμοποιήσετε, όπως βίντεο ή ταινίες, καθώς αυτό μπορεί να επιβραδύνει ακόμη περισσότερο την ήδη κακή σύνδεση στο διαδίκτυο.

Απαιτήσεις βίντεο: Ελέγξτε με την ομάδα που συναντάτε εικονικά αν υπάρχουν όλες οι απαιτήσεις για τη ροή βίντεο. Το καλύτερο είναι να κάνετε μια δοκιμή πριν να δείτε αν η εικόνα και ο ήχος λειτουργούν.

Μάθημα 6: Ηθικές προκλήσεις

Όταν φτιάχνετε φωτογραφίες και βίντεο από ομάδες του Παγκόσμιου Νότου, σκεφτείτε τα μηνύματα που παράγει το υλικό. Συχνά, οι φωτογραφίες και τα βίντεο στις χώρες του Παγκόσμιου Βορρά δείχνουν μέρη του Παγκόσμιου Νότου απλώς μέσα από τη φτώχεια, τις καταστροφές και τις συγκρούσεις. Αυτό μπορεί να (ανα)παράγει στερεότυπα για αβοήθητα θύματα στον Νότο, τα οποία πρέπει να σώσουν οι "λευκοί σωτήρες" από τον Βορρά. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιείται το υλικό με τρόπο που να δείχνει τόπους και ανθρώπους σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και όχι μόνο μέσα από μία, μοναδική ιστορία. Όταν φτιάχνετε/χρησιμοποιείτε βίντεο σκεφτείτε ποιος είναι αυτός που αφηγείται την ιστορία.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να έχετε επίγνωση αυτών των ζητημάτων όταν φτιάχνετε και χρησιμοποιείτε φωτογραφίες παιδιών: αναρωτηθείτε πώς απεικονίζονται, ποιος είναι αυτός

που τράβηξε τις φωτογραφίες, γνωρίζετε αν οι οικογένειές τους έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για να χρησιμοποιηθούν στις φωτογραφίες; Δώστε προσοχή στα δικαιώματα των παιδιών, τα οποία ισχύουν για όλα τα παιδιά σε όλο τον κόσμο. Παιδιά από τον Παγκόσμιο Νότο έχουν συχνά χρησιμοποιηθεί σε φωτογραφίες για σκοπούς ευαισθητοποίησης ή συγκέντρωσης χρημάτων, ιδίως από ανθρωπιστικές οργανώσεις, έχοντας τα πρόσωπά τους σε αφίσες ή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Λάβετε υπόψη σας το πρόβλημα που μπορεί να προκαλέσει αυτό και σεβαστείτε το δικαίωμα του παιδιού να μην είναι ορατό ή εκτεθειμένο.

Παρακολουθήστε αυτό το σύντομο [βίντεο](#) από τους *Γιατρούς Χωρίς Σύνορα / Médecins sans frontières*, μία από τις κορυφαίες ανθρωπιστικές οργανώσεις, που εξηγεί τη σημασία των μηνυμάτων στις φωτογραφίες και τα βίντεο που χρησιμοποιούνται και ζητά συγγνώμη για το ιστορικό προηγούμενων εκστρατειών τους που χρησιμοποιούσαν εικόνες "λευκών σωτήρων".

Μπορεί επίσης αν θέλετε να δείτε αυτό το εμπνευσμένο βίντεο της Νιγηριανής συγγραφέως Chimamanda Ngozi με τίτλο "Ο κίνδυνος μιας μόνο ιστορίας" ("[The danger of a single story](#)").

Κεφάλαιο 3: Σενάρια

Παρακάτω μπορείτε να βρείτε ορισμένα σενάρια που παρουσιάζουν παραδείγματα προκλήσεων που μπορεί να αντιμετωπίσει ένας εκπαιδευτής/εκπαιδευτικός κατά τη διεξαγωγή μαθησιακών δραστηριοτήτων στο διαδίκτυο. Ελπίζουμε ότι θα πάρετε κάποια έμπνευση και θα βρείτε μερικές ενδιαφέρουσες λύσεις κατά τη μελέτη των σεναρίων. Ωστόσο, λάβετε υπόψη ότι:

- 1) τα ζητήματα που περιγράφονται παρακάτω μπορούν να αντιμετωπιστούν με πολλούς διαφορετικούς τρόπους και
- 2) το πλαίσιο μπορεί να προσθέσει περισσότερη πολυπλοκότητα σε μια τεκμηριωμένη πρόκληση. Η επίλυση των προκλήσεων δεν είναι πάντα εφικτή, αλλά η αναγνώριση των αναγκών και ο προσδιορισμός μηχανισμών επίλυσης θέτουν μια βάση, πανω στην οποία μπορούν να αντιμετωπιστούν τα προβληματικά ζητήματα.

Σενάριο 1: Η Λένα αντιμετωπίζει προβλήματα με τη σύνδεση του διαδικτύου

Ποιος	Λένα (εκπαιδευτικός μη τυπικής εκπαίδευσης)
Πρόκληση	Προβλήματα σύνδεσης
Μαθητές	20 μαθητές / 18-22 χρόνων
Εργαλεία	Zoom

Πλαίσιο/ προβληματική περιοχή

Η Λένα είναι εκπαιδευτικός σε έναν μη κερδοσκοπικό εκπαιδευτικό οργανισμό. Εργάζεται με ομάδες ενηλίκων μαθητών με προσφυγικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο που προσπαθούν να μάθουν την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Λόγω της πανδημίας, αναγκάστηκε να μεταφέρει τα μαθήματά της στο διαδίκτυο και η ΜΚΟ της παρείχε έναν λογαριασμό Zoom για τον σκοπό αυτό. Η Λένα ενημερώνει τους μαθητές της μέσω WhatsApp ότι τα μαθήματα θα συνεχιστούν μέσω Zoom και προετοιμάζεται για το πρώτο μάθημα. Οι μαθητές παραπονιούνται για το γεγονός ότι δεν μπορούν να ακολουθήσουν το σχέδιο μαθήματος που έχει δημιουργήσει η Λένα, επειδή τα κινητά τους τηλέφωνα δεν είναι συμβατά με πολλές εφαρμογές και δεν μπορούν να εργαστούν σε πολλές σελίδες ταυτόχρονα. Επιπλέον, αναφέρουν ότι η οθόνη τους είναι πολύ μικρή και δεν μπορούν να διαβάσουν εύκολα αυτά που γράφει η Λένα στον πίνακα (whiteboard του Zoom). Τέλος, η Λένα συνειδητοποιεί ότι πολλοί μαθητές απουσιάζουν. Όταν τελειώνει το μάθημα, η Λένα συνειδητοποιεί ότι οι απόντες μαθητές δεν είχαν δεδομένα κινητής τηλεφωνίας για να συνδεθούν.

Δράσεις / βασικές εκτιμήσεις / λύσεις

Η Λένα απευθύνεται στη ΜΚΟ και ζητάει ένα κονδύλι για να εφοδιάσει τους μαθητές με κάρτες κινητών τηλεφώνων, ώστε να έχουν αρκετά δεδομένα για να έχουν πρόσβαση στα μαθήματα. Επιπλέον, χρησιμοποιεί μια πλατφόρμα ασύγχρονης μάθησης- όπως το Google Classroom (<https://classroom.google.com/>) - για να δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό, ώστε οι μαθητές να έχουν πρόσβαση στο δικό τους χρόνο. Επιπλέον, αποφασίζει ότι θα σχεδιάσει μαθήματα χωρίς τη χρήση δύσκολων στη χρήση εφαρμογών και θα στηριχθεί σε έναν διαδραστικό πίνακα -όπως το Miro -(<https://miro.com/>) - για να μοιράζεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Τέλος, πρέπει να λάβει υπόψη της ότι πρέπει να χρησιμοποιήσει γραμματοσειρά μεγάλου μεγέθους για να διευκολύνει τους μαθητές της. Η Λένα αποφασίζει να εφαρμόσει αυτές τις διορθωτικές ενέργειες για να λύσει τα προβλήματα που αναφέρθηκαν παραπάνω και να διευκολύνει την εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι μπορεί να προκύψουν νέες προκλήσεις που απαιτούν άμεσες ενέργειες από την πλευρά της.

Σενάριο 2: Λάθος υπολογισμός της διαφοράς ώρας

Ποιος	Zori (εκπαιδευτικός μη τυπικής εκπαίδευσης)
Πρόκληση	Διαφορά ώρας/Τεχνικά προβλήματα
Μαθητές	6 νέοι με νοητική αναπηρία / 16-18 χρόνων
Εργαλεία	Zoom

Πλαίσιο/προβληματική περιοχή

Ένας διαμεσολαβητής της ΕΕ ενός πολιτιστικού εργαστηρίου διοργανώνει μια συνάντηση μεταξύ μιας πολιτιστικής ομάδας από την Αιθιοπία και μιας ομάδας νέων με νοητική αναπηρία από τη Βουλγαρία. Υπάρχει διαφορά μίας ώρας μεταξύ των δύο φυσικών τοποθεσιών, ωστόσο ο υπεύθυνος του εργαστηρίου από την Αιθιοπία έχει παραλείψει αυτό το γεγονός και η συνάντηση/η διαδικτυακή δραστηριότητα ξεκινά χωρίς καμία συμμετοχή από την Αιθιοπία.

Είναι γεγονός ότι τα άτομα με νοητική αναπηρία χρειάζονται σταθερότητα, λεπτομερές σχέδιο και ρουτίνα. Η αναβολή της δραστηριότητας δεν αποτελεί επιλογή, οπότε ο διαμεσολαβητής της ΕΕ ενημερώνει γρήγορα ένα άλλο μέλος της ομάδας για να έρθει σε επαφή με την ομάδα της Αιθιοπίας και να την ενθαρρύνει να συμμετάσχει το συντομότερο δυνατό. Εν τω μεταξύ, ο διαμεσολαβητής της ΕΕ αποκτά πρόσβαση στη βάση δεδομένων με παρουσιάσεις και βίντεο με ιστορίες από την ομάδα της Αιθιοπίας, προκειμένου να ξεκινήσει την παρουσίαση της ομάδας. Με καθυστέρηση 40 λεπτών, ο διαμεσολαβητής και η ομάδα της Αιθιοπίας εντάσσονται. Αυτή είναι στην πραγματικότητα μια καλή προσέλευση, επειδή τα μέλη από τη βουλγαρική ομάδα έχουν αποκτήσει κάποιες πληροφορίες και μπορούν να κάνουν ερωτήσεις. Ο διαμεσολαβητής της ΕΕ έχει αναλάβει το ρόλο του παρουσιαστή της ομάδας. Όταν φτάνουν τα μέλη της ομάδας της Αιθιοπίας, μαθαίνουν για την ομάδα της Βουλγαρίας και απαντούν σε ερωτήσεις.

Δράσεις / βασικές εκτιμήσεις / λύσεις

Πώς να αποτρέψετε να συμβεί κάτι τέτοιο; Ορίστε μια υπενθύμιση για την ημέρα πριν από μια συνάντηση για να ελέγξετε ξανά τις ζώνες ώρας και να επικοινωνήσετε με την ομάδα των εταίρων προκειμένου να τους υπενθυμίσετε τυχόν διαφορές ώρας που πρέπει να λάβουν υπόψη τους. Σε κάθε περίπτωση, κάθε συντονιστής πρέπει να είναι προετοιμασμένος με υλικό σχετικά με την ομάδα εταίρων, ώστε να μπορεί να ξεκινήσει και να τρέξει μια διαδικτυακή δραστηριότητα όταν έχει συμμετέχοντες με νοητική αναπηρία. Ακόμη και αν ο χρόνος έχει συμφωνηθεί, μπορεί να συμβεί οτιδήποτε στον καθένα και κάποιο μέλος να μην μπορεί να συμμετάσχει σε μια προκαθορισμένη συνάντηση.

Το ίδιο σενάριο ισχύει και στην περίπτωση τεχνικών προβλημάτων. Συμπεριλαμβανομένων των διακοπών της ηλεκτρικής ενέργειας.

Όταν οι συμμετέχοντες δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, τα πιθανά προβλήματα, τα οποία μπορεί να προκαλέσουν τλαιπωρία και να διακόψουν ή να αποτρέψουν μια συνεδρίαση, θα πρέπει να κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη, ώστε να υπάρχει πάντα η δυνατότητα επαναπρογραμματισμού.

Σενάριο 3: Δυσκολία κατανόησης

Ποιος	Zori (εκπαιδευτικός μη τυπικής εκπαίδευσης)
Πρόκληση	Προβλήματα με την κατανόηση της γλώσσας
Μαθητές	20 μαθητές / 11-13 χρόνων
The tools	Zoom

Πλαίσιο/προβληματική περιοχή

Κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας μεταξύ μιας ομάδας από μια αφρικανική χώρα και μιας ομάδας μαθητών από τη Βουλγαρία, γίνεται φανερό στους συντονιστές από τις δύο χώρες ότι οι νέοι από τη Βουλγαρία δεν κατανοούν αρκετά καλά τους συνομηλίκους τους από την Αφρική. Πολλά παραλείπονται. Οι διαμεσολαβητές παρεμβαίνουν ενθαρρύνοντας τους νέους να διακόπτουν και να ζητούν διευκρινίσεις όταν δυσκολεύονται να καταλάβουν κάτι. Οι διαμεσολαβητές μπαίνουν στο ρόλο των διερμηνέων. Η συνάντηση παρατείνεται προκειμένου να δοθεί αρκετός χρόνος για να πραγματοποιηθούν οι προγραμματισμένες δραστηριότητες και ανταλλαγές.

Δράσεις / βασικές εκτιμήσεις / λύσεις

Πώς να το αποτρέψετε; Παρέχετε εκ των προτέρων στη βουλγαρική ομάδα βίντεο που δημιουργήθηκαν από την αφρικανική ομάδα, ώστε να μπορέσουν να συνηθίσουν την προφορά. Εάν οι Βούλγαροι μαθητές εξακολουθούν να δυσκολεύονται να καταλάβουν, προγραμματίστε εκ των προτέρων μεγαλύτερο χρονικό διάστημα για τη συνάντηση, καταναίμετε την εργασία διερμηνείας εντός της ομάδας και ενημερώστε όλους για τους λόγους που αυτό είναι απαραίτητο. Κάντε το προσεκτικά για να μην προσβάλλετε κανέναν. Εξηγήστε την ανάγκη για μετάφραση εξαιτίας της έλλειψης γλωσσικής εξάσκησης και ταυτόχρονα την ανάγκη για σαφή κατανόηση ανάμεσα στα μέλη και των δύο ομάδων.

Σενάριο 4: Ενδιαφέρον για ζητήματα μη σχετικά με το θέμα της δραστηριότητας

Ποιος	Zori (εκπαιδευτικός μη τυπικής εκπαίδευσης)
Πρόκληση	Προβλήματα σχετικά με το χρονοδιάγραμμα της συνάντησης
Μαθητές	20 μαθητές / 11-13 χρονών
The tools	Zoom

Πλαίσιο/προβληματική περιοχή

Οι πολιτισμικές διαφορές είναι τόσο ενδιαφέρουσες που κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας μεταξύ μιας ομάδας από την Τανζανία και μιας ομάδας από τη Βουλγαρία, μέλη από κάθε πλευρά παίρνουν το λόγο και μονοπωλούν τη συζήτηση με ερωτήσεις, οι οποίες δεν έχουν σχέση με το συγκεκριμένο θέμα της συνάντησης. Ο χρόνος ξοδεύεται σε συζητήσεις, οι οποίες μπορεί να μην είναι σχετικές με αυτό το σοβαρό θέμα που οι συντονιστές, οι οποίοι γνωρίζονται μεταξύ τους, έχουν διαπραγματευτεί και προετοιμάσει.

Δράσεις / βασικές εκτιμήσεις / λύσεις

Για να το αποτρέψετε αυτό, είτε προγραμματίστε μια συνεδρία εξ ολοκλήρου αφιερωμένη στη γνωριμία μεταξύ τους (αυτό είναι συνήθως μια καλή ιδέα) είτε παρεμβαίνετε γρήγορα και βάζετε ένα τέλος σε μια τέτοια συζήτηση, ορίζοντας μια συνάντηση για να γνωριστούμε καλύτερα σε μια προσεχή ημερομηνία, την οποία οι νέοι μπορούν να περιμένουν με ανυπομονησία.

Σενάριο : Η Άννα μεταφέρει μια δια ζώσης δραστηριότητα online και προσπαθεί να κινητοποιήσει τους μαθητές

Ποιος	Άννα (δασκάλα χορού)
Πρόκληση	Μεταφορά μιας δια ζώσης δραστηριότητας online
Μαθητές	12 μαθητές / 16-18 χρόνων
Εργαλεία	Zoom, Youtube , εργαλεία λήψης βίντεο

Πλαίσιο/ προβληματική περιοχή

Η Άννα διδάσκει χορό σε μια διαπολιτισμική ομάδα μαθητών (16-18 ετών). Ο χορός είναι ένα "όχημα" για να φέρει τους μαθητές πιο κοντά τον ένα στον άλλο, ενώ ταυτόχρονα εκφράζονται δημιουργικά. Οι προκλήσεις του Covid-19 ανάγκασαν την Άννα να μεταβεί στο διαδίκτυο. Η μετάβαση δεν ήταν μια εύκολη διαδικασία και η Άννα στοχεύει να βρει έναν ουσιαστικό τρόπο να εμπλέξει τους μαθητές σε μαθήματα χορού μέσω διαδικτύου. Είναι κρίσιμο επίσης να εμψυχήσει κάποια διαδραστικότητα μεταξύ των συμμετεχόντων.

Δράσεις / βασικές εκτιμήσεις / λύσεις

Η Άννα αποφάσισε να ξεκινήσει ένα νέο πρόγραμμα όπου οι συμμετέχοντες σε ζευγάρια θα μοιραστούν ένα βίντεο με ένα χορό της προτίμησής τους με άλλους παρέχοντας κάποιες βασικές πληροφορίες. Το βίντεο θα μπορούσε να είναι κάτι που είναι ήδη διαθέσιμο στο Youtube ή να δημιουργηθεί από τους συμμετέχοντες από το μηδέν. Η Άννα κάλεσε τους μαθητές να υποβάλουν τη δουλειά τους 1 εβδομάδα πριν από την παρουσίασή τους, ώστε να έχει χρόνο να προετοιμάσει ανάλογα τη συνεδρία. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας καλεί τους μαθητές σε διαδικτυακές συζητήσεις και αναλαμβάνει διακριτικό ρόλο στοχεύοντας στη διατήρηση μιας ζωντανής συζήτησης μέσω προτρεπτικών ερωτήσεων. Όταν τελειώσουν όλες οι παρουσιάσεις, η Άννα προκαλεί τους μαθητές να βιντεοσκοπήσουν τον εαυτό τους να εκτελέσει τον χορό που τους κέντρισε περισσότερο το ενδιαφέρον ή να εκφράσουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους που τους προκάλεσαν συγκεκριμένες/επιλεγμένες παρουσιάσεις χορών".

Βιβλιογραφία

Shekhar, C. & Shailendra, P. (2021), Online education next wave: peer to peer learning, *Journal of Information Technology Case and Application Research*, 23:3, 157-172, DOI: [10.1080/15228053.2021.1980848](https://doi.org/10.1080/15228053.2021.1980848)

Fraser, S. (2015), Think Before You appropriate. Things to know and questions to ask in order to avoid misappropriating Indigenous cultural heritage, *Intellectual Property Issues in Cultural Heritage Project*, University: Vancouver.

Ngozi, C. (2009), The danger of a single story, TED talk, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=D9lhs241zeg>

MSF, (2022), Doctors without borders: Better representation of our diverse global workforce, Youtube video, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=btO8tehhlcE>

Ohio University, (2013), “We are a culture, not a costume Campaign”, available at: <https://www.ohio.edu/orgs/stars/Home.html>

Bieser, J., Hintemann, R., Beucker, S., Schramm, S. & Hilty, L. (2020). Klimaschutz durch digitale Technologien. Berlin, Zürich: Borderstep Institut, *Universität Zürich*, available at: https://www.bitkom.org/sites/default/files/2020-05/2020-05_bitkom_klimastudie_digitalisierung.pdf

Ενότητα 3: “Τεχνογνωσία ψηφιακών και δημιουργικών μεθόδων ανταλλαγής και η σημασία των social media”

Η τεχνογνωσία σχετικά με τις ψηφιακές και δημιουργικές μεθόδους ανταλλαγής και τη σημασία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης: Αυτή η ενότητα παρέχει μια εισαγωγή στο σύνολο των πιθανών δημιουργικών ψηφιακών εννοιών και διαδικτυακών μορφών στην εκπαίδευση, καθώς και στο πώς οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούνται από τους φορείς επιρροής μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση του ακτιβισμού για τη βιώσιμη εκπαίδευση.

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στην διαδικτυακή μάθηση και διδασκαλία

Η διαδικτυακή και ψηφιακή εκπαίδευση έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Το έτος 2020 μάς έχει αναγκάσει όλους να μετατρέψουμε τις δραστηριότητές μας σε ψηφιακές μορφές. Έφερε, ταυτόχρονα, μεγάλες προκλήσεις και νέες ευκαιρίες. Λαμβάνοντας υπόψη τη βιώσιμη, παγκόσμια εκπαίδευση, μας επέτρεψε να αλληλεπιδρούμε, να μοιραζόμαστε γνώσεις και να συνδεόμαστε πέρα από χρονικά και χωρικά όρια. Η φύση της διαδικτυακής και ψηφιακής μάθησης (JoséSousa, Lúcia Marôco, Gonçalves, Machado, 2022) απαιτεί την κατανόηση των χρησιμοποιούμενων εργαλείων, των δυνατοτήτων, των πλατφορμών κοινωνικής δικτύωσης, των σχετικών τεχνολογιών και των εμποδίων στην εφαρμογή διαφόρων δημιουργικών μεθόδων στην διαδικτυακή ή/και ψηφιακή εκπαίδευση (Rennie, Smyth, 2020).

Μάθημα 1: Ψηφιακές δεξιότητες

Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται εκπαίδευση που να τους δίνει τη δυνατότητα να εντοπίζουν και να επιλέγουν τις καταλληλότερες μεθόδους από ένα ευρύ φάσμα διαφορετικών επιλογών που θα διευκολύνουν και θα υποστηρίζουν τη διαδικτυακή διδασκαλία και μάθηση. Κατά τη διαδικασία ενσωμάτωσης της ψηφιακής τεχνολογίας στην εκπαίδευση, κρίσιμες πτυχές για την επιτυχία της είναι οι ψηφιακές ικανότητες των εκπαιδευτικών, η ψηφιακή αυτοπεποίθηση και η νοοτροπία τους απέναντι στις νέες τεχνολογίες. Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (πάνω από 85%) συμφωνεί ότι οι ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών) βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη μάθηση, τους επιτρέπουν να έχουν πρόσβαση σε καλύτερες πηγές πληροφοριών και τους βοηθούν να εργάζονται σε επίπεδο κατάλληλο για τις μαθησιακές τους ανάγκες.

Οι τεχνολογικές συσκευές έχουν εισέλθει σε όλες τις πτυχές της καθημερινής μας ζωής. Στην ψηφιακή κοινωνία, η έννοια της δημιουργικότητας επανεξετάζεται. Πράγματι, οι δυνατότητες των τεχνολογιών μπορούν να επηρεάσουν έντονα τις δημιουργικές διαδικασίες και τα επιτεύγματα. Στα δημιουργικά και καλλιτεχνικά πεδία της εκπαίδευσης και της μάθησης μέσω ομότιμων οι ψηφιακές μέθοδοι και η τεχνολογία μας δίνουν πληθώρα εργαλείων προς αξιοποίηση. Π.χ εργαλεία για τη δημιουργία βίντεο, μουσικών κομματιών ή μουσική, για οπτικό σχεδιασμό, για επεξεργασία φωτογραφίας κ.λπ. Παρ' όλα αυτά, πρέπει να εξισορροπήσουμε τη διαδικτυακή μάθηση με τις δραστηριότητες εκτός σύνδεσης, ιδίως στις παραστατικές τέχνες, π.χ. χορό, και το θέατρο. Με την εφαρμογή της μικτής/υβριδικής μάθησης από ομότιμους προς ομότιμους μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις δυνατότητες του διαδικτύου ως εργαλείο για να συνδεθούμε με άλλους και να μοιραστούμε και να σχεδιάσουμε το έργο μας. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες μέθοδοι, όπως ατομικές ή ομαδικές βιντεοκλήσεις, δημιουργία και μεταφόρτωση βίντεο, διαδικτυακές γκαλερί και βιβλιοθήκες, πίνακες τέχνης, podcasts, ή ακόμη και συνομιλίες(chats)/messenger στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (χρησιμοποιώντας π.χ. συσκευές επικοινωνίας μέσω βίντεο - π.χ. Zoom, Google Meet- πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης - π.χ. Facebook, Instagram, TikTok- διαδικτυακούς πίνακες εργασίας - π.χ. Miro, διαδικτυακά προγράμματα επεξεργασίας βίντεο, ήχου και εικόνων - π.χ. Canva, Twistedwave).

Μάθημα 2: Αναγνωρίζοντας τις ανάγκες της ομάδας

Πολλές δια ζώσης δραστηριότητες και μέθοδοι μάθησης μέσω ομότιμων είναι δυνατόν να μεταφερθούν ή να εφαρμοστούν σε ορισμένο βαθμό σε ένα ψηφιακό και διαδικτυακό περιβάλλον. Προκειμένου να προσαρμοστούν διαδικτυακά διαφορετικοί τύποι καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων και δεδομένου του εύρους διαθέσιμων τεχνολογιών, είναι ζωτικής σημασίας να προσδιορίσετε τις ανάγκες των ομάδων σας και στη συνέχεια να διερευνήσετε πώς το διαδίκτυο και τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να τις υποστηρίξουν. Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μπορεί να γίνει αυτό. Όταν καθοριστεί η ομάδα, μπορούν να συμπληρωθούν φόρμες google όπου περιλαμβάνονται ερωτήσεις σχετικά με το προφίλ και τις ανάγκες των μελών της. Αυτό μπορεί επίσης να γίνει είτε μέσω ομαδικών συζητήσεων είτε μέσω ατομικών συνεντεύξεων. Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των δημοφιλών πλατφορμών (π.χ. YouTube, Vimeo, Instagram), ως χώροι ανταλλαγής και σύνδεσης, είναι σήμερα ζωτικής σημασίας για μια συνεργατική και "οριζόντια" μαθησιακή εμπειρία. Τα μέσα και οι πλατφόρμες αυτές παρέχουν τη δυνατότητα για τη δημιουργία δικτύων, την ενεργοποίηση της μαθησιακής διαδικασίας, την εμπλοκή των μαθητών και την ανάπτυξη εξατομικευμένων προσεγγίσεων.

Μάθημα 3: Τύποι διαδικτυακών μαθημάτων

Μπορούμε να χωρίσουμε τα διάφορα ψηφιακά εργαλεία και μεθόδους σε τρεις κατηγορίες που χρησιμεύουν για την ενίσχυση βασικών δεξιοτήτων μάθησης μεταξύ ομότιμων μαθητών, όπως η επικοινωνία, η συνεργασία και η δημιουργικότητα. Βασιζόμενοι σε μεθόδους που έχουν ήδη αναπτυχθεί στον τομέα της σχολικής εκπαίδευσης, μπορούμε να διαχωρίσουμε τους τύπους των διαδικτυακών μαθημάτων που μπορούν επίσης να εφαρμοστούν στην ομότιμη μάθηση.

- **Ασύγχρονα διαδικτυακά μαθήματα**

Αυτού του είδους τα μαθήματα δεν πραγματοποιούνται σε πραγματικό χρόνο. Στους συνομηλίκους παρέχονται περιεχόμενο και εργασίες και τους δίνεται ένα χρονικό πλαίσιο για να ολοκληρώσουν τα μαθήματα και τις εξετάσεις. Η αλληλεπίδραση πραγματοποιείται συνήθως μέσω πινάκων συζητήσεων, ιστολογίων και wikis. Ως αποτέλεσμα, δεν υπάρχει χρόνος συνάντησης στην τάξη. Τα ασύγχρονα διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης είναι αποτελεσματικά για φοιτητές με χρονικούς περιορισμούς ή πολυάσχολα προγράμματα.

- **Σύγχρονα διαδικτυακά μαθήματα**

Αυτού του είδους τα μαθήματα απαιτούν από τον εκπαιδευτή και όλους τους συμμετέχοντες να αλληλεπιδρούν ταυτόχρονα στο διαδίκτυο. Παρόμοια, κατά κάποιο τρόπο, με ένα διαδικτυακό σεμινάριο, οι συμμαθητές αλληλεπιδρούν μέσω κειμένου, βίντεο ή ηχητικής συνομιλίας. Τα σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης τους επιτρέπουν να συμμετέχουν σε ένα μάθημα από απόσταση σε πραγματικό χρόνο.

- **Υβριδικά μαθήματα**

Γνωστά και ως μικτά μαθήματα, είναι μαθησιακά περιβάλλοντα που επιτρέπουν την αλληλεπίδραση τόσο δια ζώσης όσο και μέσω διαδικτύου. Συνήθως, οι συμμετέχοντες στα υβριδικά μαθήματα συναντώνται δια ζώσης αρκετές φορές κατά τη διάρκεια ενός εξαμήνου και στη συνέχεια διατηρούν επικοινωνία μέσω υπολογιστή μεταξύ αυτών των δια ζώσης συναντήσεων.

Κεφάλαιο 2: Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media) και χρήσιμες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για την εκπαίδευση

Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται ευρέως από σχεδόν από όλους. Ξεκινώντας από άτομα, νέους και μεγαλύτερους, και στη συνέχεια από οργανισμούς, σχολεία και δημόσιους φορείς. Στον 21ο πρώτο αιώνα, η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των εργαλείων δικτύωσης έχει διαμορφώσει τη χρήση της πληροφόρησης, της επικοινωνίας και της τεχνολογίας σε ευρείες πτυχές της ζωής μας, της εργασίας και της εκπαίδευσης. Παρέχουν με αποτελεσματικούς τρόπους τη διάδοση μηνυμάτων και τη δημιουργία κοινοτήτων. Τα δίκτυα κοινωνικών μέσων δημιούργησαν συνεργατικά μαθησιακά περιβάλλοντα που μπορούν να ενισχύσουν τη μαθησιακή διαδικασία. Παρέχουν στους εκπαιδευόμενους αποτελεσματική επικοινωνία, συνεργασία και σύνδεση που επηρεάζουν τη μάθηση. Πολλοί συνομήλικοι και εκπαιδευτικοί τονίζουν τη σημασία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως μέσο προώθησης της δημιουργικής σκέψης και της συνεργατικής μάθησης μέσω της ανταλλαγής ψηφιακών πληροφοριών. Τα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης (ιδίως το YouTube) παρέχουν οπτικές πληροφορίες και εκπαιδευτικούς πόρους που ενισχύουν τη συνεργατική μάθηση σε διαδικτυακά μαθησιακά περιβάλλοντα.

Μάθημα 1: Ο όρος “social media”

Ο όρος social media αναφέρεται σε μια τεχνολογία που βασίζεται σε υπολογιστή και διευκολύνει την ανταλλαγή ιδεών, σκέψεων και πληροφοριών μέσω εικονικών δικτύων και κοινοτήτων. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βασίζονται στο διαδίκτυο και παρέχουν στους χρήστες τη δυνατότητα γρήγορης ηλεκτρονικής επικοινωνίας ανταλλαγής περιεχομένου, όπως προσωπικές πληροφορίες, έγγραφα, βίντεο και φωτογραφίες. Οι χρήστες συνδέονται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μέσω υπολογιστή, τάμπλετ ή smartphone με τη χρήση λογισμικού ή εφαρμογών που βασίζονται στο διαδίκτυο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ξεκίνησαν ως ένας τρόπος αλληλεπίδρασης με τους φίλους και την οικογένεια, αλλά αργότερα υιοθετήθηκαν από επιχειρήσεις, αλλά και από εκπαιδευτικούς, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που ήθελαν να επωφεληθούν από μια νέα δημοφιλή μέθοδο επικοινωνίας για να προσεγγίσουν τις ομάδες-στόχους τους. Η δύναμη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι η δυνατότητα σύνδεσης και ανταλλαγής πληροφοριών με οποιονδήποτε στον κόσμο (που διαθέτει έξυπνη συσκευή και σύνδεση στο διαδίκτυο) ή με πολλούς ανθρώπους ταυτόχρονα.

Μάθημα 2: Λειτουργίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Τρεις κύριες λειτουργίες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης:

- **Πληροφορίες**

Η πληροφοριακή λειτουργία των μέσων κοινωνικής δικτύωσης περιλαμβάνει τη μονόδρομη ανταλλαγή μηνυμάτων κατά την οποία οι οργανισμοί απλώς μοιράζονται πληροφορίες με μοναδική πρόθεση να ενημερώσουν τους παραλήπτες. Παρόμοια με τους πιο παραδοσιακούς τρόπους ενημέρωσης, όπως οι εφημερίδες, η τηλεόραση και τα δελτία τύπου, οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό οργανισμό να μεταδίδει πληροφορίες όπως οι δραστηριότητες του οργανισμού, ειδήσεις, εκθέσεις, μαθησιακό περιεχόμενο και γεγονότα.

- **Δράση**

Αυτή η λειτουργία περιλαμβάνει τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να κάνει τους χρήστες, το κοινό και τους ενδιαφερόμενους να δράσουν για έναν οργανισμό, γεγονός που την καθιστά την πιο προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα λειτουργία των οργανωτικών στρατηγικών των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

- **Λειτουργία της κοινότητας**

Η λειτουργία της κοινότητας είναι αξιοσημείωτη στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Περιλαμβάνει τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για τη δημιουργία και την καλλιέργεια της συμμετοχής των μελών γύρω από σημεία που σχετίζονται με τον οργανισμό, προωθώντας το διάλογο και διευκολύνοντας την επίλυση προβλημάτων.

Μάθημα 3: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να λάβουν μια ποικιλία μορφών που υποστηρίζονται από την τεχνολογία. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την κοινή χρήση φωτογραφιών, το blogging, τα κοινωνικά παιχνίδια, τα κοινωνικά δίκτυα, την κοινή χρήση βίντεο, τα επιχειρηματικά δίκτυα, τους εικονικούς κόσμους, τις κριτικές και πολλά άλλα. Ακόμη και οι κυβερνήσεις και οι πολιτικοί χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να επικοινωνήσουν με τους ψηφοφόρους. Στην καθημερινότητα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται για να διατήρηση επαφής με τους φίλους και την ευρύτερη οικογένεια. Ορισμένοι άνθρωποι χρησιμοποιούν διάφορες εφαρμογές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για να ενημερωθούν για ευκαιρίες καριέρας, να βρουν ανθρώπους σε όλο τον κόσμο με ομοειδή ενδιαφέροντα και να μοιραστούν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τις ιδέες τους. Όσοι ασχολούνται με αυτές τις δραστηριότητες αποτελούν μέρος ενός εικονικού κοινωνικού δικτύου.

Υπάρχουν περισσότεροι από 3,8 δισεκατομμύρια χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σε όλο τον κόσμο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο και εξελισσόμενο πεδίο, σύμφωνα με ορισμένες έρευνες- οι χρήστες των μέσων τείνουν να είναι νεότεροι. Πέρυσι, σχεδόν το 90% των ατόμων ηλικίας μεταξύ 18 και 29 ετών χρησιμοποίησαν τουλάχιστον μία μορφή μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Μάθημα 4: Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούμε μεταξύ μας στο διαδίκτυο. Μας δίνουν τη δυνατότητα να ανακαλύπτουμε τι συμβαίνει στον κόσμο σε πραγματικό χρόνο, να συνδεόμαστε μεταξύ μας και να παραμένουμε σε επαφή με φίλους από απόσταση, και να έχουμε πρόσβαση σε μεγάλο όγκο πληροφοριών. Υπό πολλές έννοιες, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν βοηθήσει πολλά άτομα να βρουν κοινό έδαφος με άλλους στο διαδίκτυο, κάνοντας τον κόσμο να φαίνεται πιο προσιτός.

Σύμφωνα με έρευνα του Pew Research Center, για πολλούς εφήβους, οι “φιλίες” μπορούν να ξεκινήσουν εικονικά, με το 57% των εφήβων να γνωρίζουν απλά έναν φίλο στο διαδίκτυο.

Ενώ τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν τη θετική τους πλευρά, πολλοί εφιστούν την προσοχή στην πλατφόρμα και αναφέρουν και αρνητικά χαρακτηριστικά, τονίζοντας ότι η υπερβολή χρήση οδηγεί σε εθισμό. Το Εθνικό Κέντρο Βιοτεχνολογικών Πληροφοριών των ΗΠΑ (National Center for Biotechnology Information) συνδέει την υπερβολική χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και με την κατάθλιψη.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να θέσουν προκλήσεις στους μεμονωμένους χρήστες, με τους ακόλουθους τρόπους:

- Ζητήματα ψυχικής υγείας. Η υπερβολική χρήση των κοινωνικών εφαρμογών μπορεί να οδηγήσει σε επαγγελματική εξουθένωση, εθισμό στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και άλλα προβλήματα.
- Πόλωση. Τα άτομα μπορεί να αντιμετωπίσουν προβλήματα στην πληροφόρηση και την επεξεργασία πληροφοριών (filter bubbles). Δημιουργούν την ψευδαίσθηση του ανοιχτού διαλόγου, ενώ στην πραγματικότητα ο χρήστης είναι απομονωμένος σε μια διαδικτυακή κοινότητα που δημιουργείται από αλγόριθμους.
- Παραπληροφόρηση. Τα πολωμένα περιβάλλοντα ευνοούν τη διάδοση της παραπληροφόρησης, όπου η πρόθεση του δράστη είναι να εξαπατήσει τους άλλους με ψευδείς πληροφορίες.
- Προσβλητικές αναρτήσεις. Οι συζητήσεις στα ενδοδίκτυα και τα εργαλεία εταιρικής συνεργασίας μπορούν να εκτραπούν σε θέματα που δεν σχετίζονται με την εργασία. Όταν συμβαίνει αυτό, υπάρχει πιθανότητα οι συνάδελφοι να διαφωνήσουν ή να προσβληθούν. Ο έλεγχος αυτών των συζητήσεων και το φιλτράρισμα για προσβλητικό περιεχόμενο μπορεί να είναι δύσκολος.
- Ασφάλεια και διατήρηση. Οι παραδοσιακές πολιτικές ασφάλειας και διατήρησης δεδομένων ενδέχεται να μην λειτουργούν με τις δυνατότητες που διαθέτουν τα εργαλεία συνεργασίας. Αυτό μπορεί να εγείρει κινδύνους ασφάλειας και ζητήματα συμμόρφωσης που πρέπει να αντιμετωπίσουν οι εταιρείες.
- Προβλήματα παραγωγικότητας. Η κοινωνική αλληλεπίδραση, είτε διαδικτυακά είτε δια ζώσης, αποσπά την προσοχή και μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα των εκπαιδευομένων να συγκεντρώνονται ή να συμμετέχουν.

Κεφάλαιο 3: Πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για αειφόρα εκπαίδευση και ακτιβισμό

Στις μέρες μας, είναι σημαντικό να προσδιοριστούν αποτελεσματικοί τρόποι εκπαίδευσης προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και των στόχων της παγκόσμιας αλλαγής που

ορίζονται από την UNESCO - Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (EAA- Education for Sustainable Development). "Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στοχεύει στην ανάπτυξη ικανοτήτων που επιτρέπουν και ενδυναμώνουν τα άτομα να αναστοχάζονται για τις δικές τους ενέργειες, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες και μελλοντικές κοινωνικές, πολιτιστικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους τόσο από τοπική όσο και από παγκόσμια προοπτική. Η ΕΑΑ θα πρέπει να κατανοηθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ποιοτικής εκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης. Όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που κυμαίνονται από την προσχολική έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση και περιλαμβάνουν τόσο τη μη τυπική όσο και την άτυπη εκπαίδευση θα πρέπει να θεωρούν ότι είναι ευθύνη τους να ασχοληθούν με την αειφόρο ανάπτυξη για να προωθήσουν την ανάπτυξη βασικών οριζόντιων ικανοτήτων που σχετίζονται με την αειφορία. Η ΕΑΑ συνίσταται σε μια ολιστική και μετασχηματιστική εκπαίδευση που αφορά το μαθησιακό περιεχόμενο και τα μαθησιακά αποτελέσματα, την παιδαγωγική και το μαθησιακό περιβάλλον" (UNESCO, 2020).

Μάθημα 1: Μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ακτιβισμός

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποκτούν έναν ολοένα και πιο επεκτατικό, παρεμβατικό και πειστικό ρόλο στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς, των δράσεων, των συνηθειών, της κατανάλωσης, της παραγωγής και των εκπαιδευτικών προτύπων των ατόμων - και, κατά συνέπεια, των οικογενειών και της κοινωνίας. Έτσι, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται να είναι μια ισχυρή πηγή και ένα εργαλείο για την προώθηση και τον ακτιβισμό για τη βιώσιμη εκπαίδευση και ανάπτυξη. Διαθέτουν τεράστιες δυνατότητες για:

- Ανάδειξη και έμφαση σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης.
- Γεφύρωση των εκπαιδευτικών διαχωρισμών.
- Αύξηση των γνώσεων, της ευαισθητοποίησης, των δεξιοτήτων και των δράσεων των ανθρώπων για μια βιώσιμη ζωή.

Η ταχεία επικοινωνία με ευρέως κατανεμημένα δίκτυα εκπαιδευομένων διεγείρει τις εμπειρίες μάθησης πολλών προς πολλούς και μειώνει τους γεωγραφικούς και χρονικούς περιορισμούς. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν καινοτόμους τρόπους προσέγγισης των εκπαιδευομένων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ανήκουν σε μειονοτικές ή μειονεκτούσες ομάδες, καθώς και εκείνων με αναπηρία. Αρκετές μελέτες έχουν ήδη αποδείξει ότι η ενεργή ενασχόληση των συμμετεχόντων με τις τεχνολογίες και τη διασύνδεση μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχει πολλά οφέλη:

- ενσωματώνει προσεγγίσεις επίλυσης προβλημάτων που κινητοποιούν τους μαθητές,
- βελτιώνει τις συνεργατικές τους δεξιότητες,
- εκπαιδεύει τις δεξιότητες αυτοδιδασκαλίας,
- αγκαλιάζει την ποικιλομορφία του πληθυσμού των μαθητών, εκτός από την προώθηση βιώσιμων πρακτικών (Sayaf, Alamri, Alqahtani, Al-Rahmi, 2021).

Μάθημα 2: Χτίζοντας μια online κοινότητα

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης συμβάλλουν στη δημιουργία μιας ισχυρής διαδικτυακής κοινότητας, συνδέοντας τους άλλους και διδάσκοντας πώς να δημιουργούν δεσμούς μέσω της αλληλεπίδρασης. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης βοηθούν τους συμμετέχοντες να δημιουργήσουν συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης και να αναπτύξουν τις δεξιότητες ομαδικής εργασίας που είναι απαραίτητες για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Τέτοιες δυνατότητες παρέχουν στους συνομηλίκους την ευκαιρία να δημιουργήσουν νέες δομές οικοδόμησης της γνώσης που θα τους βοηθήσουν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στις διαδικασίες δημιουργίας της γνώσης, να μάθουν από διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά υπόβαθρα και να οικοδομήσουν τη γνώση από τις πολιτισμικές και εκπαιδευτικές τους εμπειρίες.

Μια βασική πρόκληση στον τομέα αυτό είναι, επομένως, να βοηθήσουμε τις εκπαιδευτικές κοινότητες να διακρίνουν τις διάφορες χρήσεις των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό την υποστήριξη της βιώσιμης εκπαίδευσης.

Η προσέγγιση της μάθησης μέσω ομότιμων αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο στο πλαίσιο της παγκόσμιας εκπαίδευσης, της αειφορίας καθώς και της χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως εργαλείου σύνδεσης, αλληλεπίδρασης και ανταλλαγής γνώσεων. Η αειφόρος εκπαίδευση και η συμμετοχή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να αλληλοϋποστηρίζονται, να δημιουργούν μοντέλα διαδικασιών δια βίου μάθησης (Lander, Stever, 2017) διαδίδοντας και προωθώντας κοινωνικά κινήματα όπως η "Σχολική απεργία για το κλίμα" (School strike for climate) και να φέρνουν ισχυρά παραδείγματα προς μίμηση από ορισμένους νέους influencers όπως η Greta Thunberg.

Βιβλιογραφία

JoséSousa M., Lúcia Marôco A., Gonçalves Sónia P., Machado Andreia de Bem, Digital Learning Is an Educational Format towards Sustainable Education, January 2022, DOI:10.3390/su14031140

https://www.researchgate.net/publication/357994832_Digital_Learning_Is_an_Educational_Format_towards_Sustainable_Education

Lander L., Stever G., Social Media and Lifelong Learning for Sustainable Development, in: Handbook of Lifelong Learning for Sustainable Development, 2017, p 143–154.

Rennie F., Smyth K., Digital Learning. The Key Concepts, second edition 2020, <https://tandfbis.s3-us-west-2.amazonaws.com/rt-files/Digital+Learning+-+The+Key+Concepts+chapter.pdf>

Sayaf, A.M.; Alamri, M.M.; Alqahtani, M.A.; Al-Rahmi, W.M., Information and communications technology used in higher education: An empirical study on digital learning as sustainability, in: Sustainability 2021, p. 13.

UNESCO, Education for sustainable development: a roadmap, 2020, See more: <https://www.unesco.org/en/education/sustainable-development>

Co-funded by
the European Union

Ενότητα 4: “Η σημασία της ψηφιακής μάθησης για τα κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα”

Κεφάλαιο 1: Ψηφιακή μάθηση και κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα

Η ψηφιακή δημιουργική μάθηση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην πορεία προς την εξασφάλιση της κοινωνικής ένταξης. Από μόνη της, η κοινωνική ένταξη συμβάλλει στην προώθηση της συμμετοχής όλων στην κοινωνία μέσω της ενίσχυσης της ισότιμης πρόσβασης σε πόρους και υπηρεσίες. Η ένταξη απαιτεί την κατανομή των ευκαιριών και των πόρων με τρόπο που να ελαχιστοποιεί τα μειονεκτήματα και την περιθωριοποίηση. Σημαίνει ότι οι

ευκαιρίες μάθησης (συμπεριλαμβανομένων των δημιουργικών ψηφιακών εργαλείων) θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να καλωσορίζουν την ποικιλία των καταστάσεων και των ταυτοτήτων της ζωής και να αποτελούν μια πλατφόρμα για ανοιχτή ανταλλαγή χωρίς προκαταλήψεις ή στερεότυπα.

Μάθημα 1: Ποια είναι τα “κοινωνικά αποκλεισμένα” άτομα;

Ο όρος "κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα" είναι ένα παράδειγμα συμπεριληπτικού λόγου που αναφέρεται στον όρο "μειονεκτούντα" ή "περιθωριοποιημένα". Είναι ένας γενικός όρος για άτομα ή ομάδες ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση σε μία ή περισσότερες πτυχές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα, όπως σωματική ή ψυχική αναπηρία, σε άλλες περιπτώσεις στερούνται οικονομικής υποστήριξης ή πόρων. Ένα άτομο που αντιμετωπίζει κοινωνικά εμπόδια μπορεί να βιώνει υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας, κοινωνικού αποκλεισμού, διακρίσεων και βίας σε σχέση με τον μέσο πληθυσμό. Αυτό περιλαμβάνει τις εθνοτικές μειονότητες, τα άτομα με αναπηρία, τους απομονωμένους ηλικιωμένους, τους μετανάστες και τα παιδιά ή τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες και πρόσβαση. Για να μην ξεχνάμε τους ιθαγενείς, τις φυλετικές ομάδες, τα άτομα LGBTQ+, τους νέους που βρίσκονται σε κίνδυνο, τους φτωχούς εργαζόμενους, τους μακροχρόνια άνεργους και άλλους. Αυτό που είναι κοινό, είναι ότι είναι πιο επιρρεπείς στο να βιώνουν διακρίσεις ή εμπόδια στην παροχή ίσων ευκαιριών.

Καθώς το CULPEER digital απευθύνεται σε παιδαγωγούς, το έργο αυτό πρόκειται τελικά να προσφέρει ευκαιρίες σε άτομα που αντιμετωπίζουν κοινωνικά εμπόδια, μέσω δημιουργικών ψηφιακών εργαλείων που είναι προσβάσιμα. Εκτός από όσα παρουσιάζονται σε αυτή την Ενότητα, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προσβασιμότητα και την ένταξη μπορείτε να βρείτε στην [Ενότητα 7 \(LINK\)](#).

Μάθημα 2: Ψηφιακό περιεχόμενο

Η εδραίωση της τεχνολογίας και του διαδικτύου σε εκπαιδευτικούς χώρους εγείρει ζητήματα που αφορούν την πρόσβαση των νέων. Η ραγδαία αύξηση της πρόσβασης στο διαδίκτυο, της συνδεσιμότητας και της εξάρτησης από την τεχνολογία έχει επίσης καθορίσει ένα νέο τοπίο για την ανισότητα και τις διακρίσεις. Γι' αυτό είναι σημαντικό 1) να αποφεύγονται τα στερεότυπα για τις διάφορες κοινωνικές ομάδες κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και 2) να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση όλων στα παρεχόμενα ψηφιακά εργαλεία. Η πρώτη πτυχή εξαρτάται από την προσωπική επιρροή των παιδαγωγών και των εκπαιδευτικών. Ωστόσο, η δεύτερη είναι σε μεγάλο βαθμό εκτός του ελέγχου μας και εξαρτάται από τις πολιτικές και τις υποδομές. Σύμφωνα με την Εθνική Συμμαχία για την Ψηφιακή Ένταξη (National Digital Inclusion Alliance), "η ψηφιακή ένταξη απαιτεί σκόπιμες στρατηγικές και επενδύσεις για τη μείωση και την εξάλειψη των ιστορικών, θεσμικών και διαρθρωτικών εμποδίων στην πρόσβαση και τη χρήση της τεχνολογίας από όλους".

Μάθημα 3: Πολιτισμικές ομάδες και συμπερίληψη

Η ψηφιακή δημιουργική μάθηση που εστιάζει στην προσέγγιση της μάθησης μέσω ομότιμων διασφαλίζει ότι οι παιδαγωγοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα πνευματικά ή καλλιτεχνικά ερεθίσματα των νέων από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να εκφραστούν. ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ:

- αφήστε τους νέους να μιλήσουν τη γλώσσα τους (χρησιμοποιήστε εργαλεία που παρουσιάζουν το δημιουργικό έργο που αποτυπώνεται από τους νέους και τη φωνή τους)
- να παρουσιάσετε τα παραδείγματα που παρουσιάστηκαν από όλες τις κοινωνικές ομάδες χωρίς να κατονομάσετε τις κοινωνικές ομάδες
- χρησιμοποιήστε συμπεριληπτική γλώσσα
- να ακολουθείτε τον κώδικα δεοντολογίας της Dóchas για τις εικόνες και τα μηνύματα (Dóchas Code of Conduct on Images and Messages)
- προωθήστε την κριτική σκέψη με τις ομάδες-στόχους σας

Κεφάλαιο 2: Εξασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στα εργαλεία και στη χρήση τους

Η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης δεν είναι εύκολη υπόθεση. Αυτό που πρέπει να έχουν κατά νου οι εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές είναι ότι υπάρχουν μέτρα που μπορούν να ληφθούν για να βελτιωθεί η πρόσβαση όσο το δυνατόν περισσότερο, να είναι ανοιχτοί σε αλλαγές και τροποποιήσεις με βάση τις ανάγκες και να μην βασίζονται ή επιτρέπουν προκαταλήψεις. Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται ορισμένοι από τους τρόπους για να επιτευχθούν όλα αυτά.

Μάθημα 1: Μερικά πρακτικά παραδείγματα σε έναν ψηφιακό τομέα μπορεί να είναι:

- ενθάρρυνση μέσω εξωσχολικών δραστηριοτήτων όπως οι τέχνες, η μουσική, το θέατρο για να σπάσουν οι κοινωνικοί φραγμοί μεταξύ μειονεκτούντων και μη μειονεκτούντων νέων
- αύξηση των ευκαιριών για αλληλεπίδραση και συμμετοχή των παιδιών και των νέων και επίδειξη αναγνώρισης όταν επιτυγχάνονται αποτελέσματα
- εστίαση στα δυνατά σημεία και τα talenta: προωθώντας την ισότητα με την καθιέρωση ενός νέου εργαλείου ή παιχνιδιού όλοι μαθαίνουν ταυτόχρονα
- ενθάρρυνση των μαθητών/νέων να κάνουν έρευνα μόνοι τους
- δημιουργήστε έναν ασφαλέστερο χώρο για να εκφράζουν τα συναισθήματά τους ανώνυμα, στο Chat για παράδειγμα
- να αυξήσουν το αίσθημα της αυτάρκειας και της ανεξαρτησίας τους, ενώ βρίσκουν μόνοι τους απαντήσεις

- να δημιουργήσουν ένα αίσθημα κοινότητας με την εξεύρεση κοινών λύσεων, την κοινή χρήση μιας αίθουσας (διαλείμματος) ή την από κοινού δοκιμή μιας δημιουργικής μεθόδου (κουίζ, εφαρμογή, παιχνίδι)
- διευκόλυνση της εξατομικευμένης μάθησης με τον καθορισμό διαφορετικών breakout rooms
- εκμάθηση ενός παγκόσμιου θέματος χωρίς την ανάγκη ταξιδιού > οικολογική και βιώσιμη εξοικονόμηση CO2
- απλά βίντεο οδηγιών, σεμινάρια στο youtube ή εύκολη γλώσσα διευκολύνουν την επιτυχία και την κατανόηση
- ενδιαφέρον κείμενο, ποιήματα ή στίχοι μπορούν να διαβαστούν από μια εφαρμογή ανάγνωσης (για άτομα με προβλήματα ακοής ή μαθητές με νοητική αναπηρία)
- αν η πρόσβαση σε τεχνική συσκευή αποτελεί εμπόδιο, μπορεί να λυθεί μέσω δωρεών, χρηματοδότησης και -όπου είναι δυνατόν- κοινής χρήσης

Μάθημα 2: Συμπεριληπτικές μέθοδοι και εργαλεία

Εκτός από τις ψηφιακές μεθόδους που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του έργου Culpeer, παραθέτουμε ιδέες τόσο για ψηφιακές μεθόδους (**Ενότητα 6, σύνδεσμος με τις μεθόδους**) όσο και για εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της ένταξης.

- Podcasting > δημιουργικό ερευνητικό εργαλείο > εύκολος χειρισμός ή με δυνατότητα βοήθειας
- Βιντεοσκοπημένα εκπαιδευτικά προγράμματα > οδηγίες (επίσης δυνατές στη νοηματική γλώσσα ή σε εύκολη γλώσσα) > εύκολη κατανόηση / πληροφορίες που συνδέονται με την εκμάθηση εικόνων
- Έλεγχος περιβαλλοντικού αποτυπώματος > διασκέδαση > ευαισθητοποίηση (μπορεί να είναι ακουστική ή με ανάγνωση και πληκτρολόγηση)
- Κουίζ / Ερωτηματολόγιο > Διασκέδαση > Ενεργητική μάθηση > δυνατά διαφορετικά επίπεδα (μπορεί να ακουστεί ή με ανάγνωση και πληκτρολόγηση)
- Συνεντεύξεις με τοπικούς (παγκόσμιους) εμπειρογνώμονες > Ενεργητική μάθηση > διαφορετικά επίπεδα δυνατά (μπορεί να ακούγεται ή με ερωτήσεις και πληκτρολόγηση, ζωντανά ή ψηφιακά)
- Παγκόσμια συνομιλία με συνομηλίκους από τον (παγκόσμιο) Νότο > ευαισθητοποίηση > ενεργητική μάθηση νέων εντυπώσεων και γεγονότων > μπορεί να καθοδηγείται περισσότερο ή λιγότερο από τον εκπαιδευτικό/παιδαγωγό
- Παρακολούθηση ενός βίντεο που γυρίστηκε από συνομηλίκους από τον παγκόσμιο Νότο και συζήτηση για τις εντυπώσεις μετά > αντανάκλαση διαφορετικών πραγματικοτήτων > ευαισθητοποίηση (μπορεί να είναι με νοηματική γλώσσα ή υπότιτλους)
- Διαδικτυακά ζωντανά εργαστήρια ή εργαστηριακά σεμινάρια (στο χορό, τη μουσική, το τραγούδι, το ρυθμό, τη θεατρική πρακτική) > ενεργητική μάθηση > αντανάκλαση διαφορετικών πραγματικοτήτων (μπορεί να είναι ζωντανά ή με σεμινάριο ανάλογα με την πρόσβαση στο διαδίκτυο και τη συσκευή, μπορεί να προστεθεί νοηματική γλώσσα και ειδική βοήθεια)

- Κοινό τραγούδι, κείμενο ή ημερολόγιο ή Wordcloud
- Κοινό παιχνίδι / Δωμάτιο απόδοσης
- Ασυμφωνία σκέψεων-πράξεων > Έλεγχος κενών > ευαισθητοποίηση > προβληματισμός σχετικά με τις ανισότητες και τις διαφορές
- Κοινή ιδέα για flash mob τις Παρασκευές ή μια διεθνή ημέρα γιορτής (π.χ. ημέρα δικαιωμάτων των παιδιών, την ημέρα των γυναικών, την ημέρα των φίλων, την ημέρα της ειρήνης) (σχεδιασμός από κοινού με παγκόσμιους συμμαθητές μέσω διαδικτυακής συνεδρίας, βιντεοσκόπηση, αποστολή βίντεο και προβληματισμός μέσω διαδικτυακής συνεδρίας στη συνέχεια) > ευαισθητοποίηση > ενεργητική μάθηση
- Διαχείριση μιας πρόκλησης μαζί με συνομηλίκους από τον παγκόσμιο Νότο > μεγάλος κοινωνικός εμπλουτισμός, αίσθημα κοινότητας, υπέρβαση συνόρων και διαφορών (για παράδειγμα: εύρεση λύσεων για προβλήματα, μάζεμα σκουπιδιών και μέτρηση των κιλών, εγκατάσταση ηλιακού θερμοσίφωνα, φύτευση δέντρων και παρακολούθηση της ανάπτυξής τους, εκπλήρωση μιας καλής πράξης μια φορά την ημέρα και δημιουργία ημερολογίου)

Εργαλεία, τα οποία μπορούν να διευκολύνουν τη χρήση των ψηφιακών μεθόδων:

1. Chat Room (ZOOM / WEBEX / Google Meet)
2. Mentimeter (για δημοσκοπήσεις, ανατροφοδότηση, κλπ.) και/ή Quizizz (για την προετοιμασία και τη χρήση quizzes με τους συμμετέχοντες)
3. Flipgrid
4. Padlet
5. TikTok
6. Edupad (κοινόχρηστος Whiteboard)
7. Miro (Whiteboard δημιουργικής χρήσης)

Διαδραστικοί χάρτες (Interactive Maps) / Εικόνες / Πόστερ για την εισαγωγή και την παροχή πληροφοριών για το θέμα

Μάθημα 3: Λίστα ευαισθητοποίησης/ ενημέρωσης

Η επιτυχής εφαρμογή των δημιουργικών ψηφιακών εργαλείων είναι δυνατή μόνο όταν εσείς, ως εκπαιδευτικός ή παιδαγωγός, γνωρίζετε τα εμπόδια, τις δυσκολίες και τις ανισότητες με την παροχή τέτοιων εργαλείων. Ελέγξτε τον κατάλογο:

- Ελέγξτε το εργαλείο, επανεξετάστε το θέμα και το περιεχόμενο και ελέγξτε εκ των προτέρων την ομάδα-στόχο σας - λειτουργούν όλα και υπάρχει ανάγκη για αλλαγές;
- Έχει κάθε συμμετέχων ελεύθερη διαδικτυακή πρόσβαση; Τι μπορείτε να κάνετε εάν όχι;
- Διαθέτει κάθε συμμετέχων την απαραίτητη συσκευή για να συμμετέχει; Πώς θα λυθεί το πρόβλημα εάν όχι; Ελέγξτε τις δυνατότητες χρηματοδότησης και δωρεάς
- Να είστε σε εγρήγορση για τις αλλαγές στη συναισθηματική κατάσταση και να δίνετε χρόνο για συζήτηση ή να δίνετε χώρο στο άτομο αν φαίνεται να τον χρειάζεται

- Πάρτε μέρος και εσείς! Ακόμη και αν εξηγήσατε την εργασία/άσκηση, παραμείνετε προσεκτικοί, να είστε διαθέσιμοι και να αποτελέτε μοντέλο (αφήστε την κάμερά σας ανοιχτή), να είστε παρόντες
- Εάν είστε υπεύθυνοι για το περιεχόμενο, θα πρέπει να έχετε έναν βοηθό που να είναι υπεύθυνος για τον εξοπλισμό, αν είναι δυνατόν, ώστε να κάνετε το έργο σας ευκολότερο και αποτελεσματικότερο
- Εάν είναι δυνατόν, να έχετε ένα δεύτερο κανάλι επικοινωνίας, σε περίπτωση που υπάρχουν διακοπές, προβλήματα με τη σύνδεση ή τον εξοπλισμό.
- Να έχετε πάντα διαθέσιμη μια απλή εργασία/άσκηση εκτός σύνδεσης, ώστε να διασφαλίσετε ότι όλοι μπορούν να συμμετέχουν ακόμη και αν η σύνδεση στο διαδίκτυο αποτύχει.
- Χρησιμοποιήστε έναν κοινόχρηστο διαδραστικό (δωρεάν) πίνακα, στον οποίο όλοι μπορούν να έχουν πρόσβαση, ακόμη και αν η σύνδεση στο διαδίκτυο είναι χαμηλή. Μπορείτε επίσης να βρείτε πίνακα όπου οι συμμετέχοντες μπορούν να ζωγραφίσουν ή να επισυνάψουν εικόνες, σε περίπτωση που δεν είναι σε θέση να γράψουν.
- Βεβαιωθείτε ότι οι μέθοδοι και τα εργαλεία σας είναι ευέλικτα ώστε να προσαρμόζονται ανάλογα με τις περιστάσεις, τις ανάγκες της ομάδας-στόχου και τα τεχνικά ζητήματα

Κεφάλαιο 3: Ψηφιακές τεχνολογίες και άτομα με αναπηρία

Μια συχνά αναφερόμενη φράση της Mary Pat Radabaugh, πρώην μέλους του Εθνικού Κέντρου Υποστήριξης Ατόμων με Αναπηρίες της IBM, συνοψίζει τη σημασία της τεχνολογίας για την ενδυνάμωση των ατόμων με αναπηρίες (National Council on Disability 1993):

"Για τους περισσότερους ανθρώπους, η τεχνολογία κάνει τα πράγματα ευκολότερα. Για τα άτομα με αναπηρία, η τεχνολογία κάνει τα πράγματα δυνατά".

Οι πράξεις και τα αποτελέσματα της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού των ατόμων με αναπηρία δεν αποτελούν μόνο ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το οποίο από μόνο του αποτελεί επαρκή λόγο για τη λήψη μέτρων, αλλά συνοδεύονται και από οικονομικά ζητήματα. Είναι εύκολο να φανταστεί κανείς ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στην οικονομία ενός κράτους, αν το 15% του πληθυσμού του, που είναι το μέσο ποσοστό των ατόμων με αναπηρία σε παγκόσμια κλίμακα, αντιμετωπίζει εμπόδια στη λήψη εκπαίδευσης, στη συνεισφορά στον επαγγελματικό τομέα και στην επίτευξη οικονομικής αυτάρκειας. Έτσι, δεν υπονομεύονται μόνο τα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια των ανθρώπων, αλλά και η ευημερία μιας χώρας (ΠΟΥ και Παγκόσμια Τράπεζα 2011).

Οι ραγδαίες και μαζικές εξελίξεις στον τομέα των ψηφιακών τεχνολογιών έφεραν τις υποστηρικτικές τεχνολογίες πολύ πιο κοντά σε όλους τους χρήστες, προσθέτοντας εξειδικευμένες λειτουργίες, οι οποίες μέχρι πρόσφατα θεωρούνταν αποκλειστικός τομέας μόνο των χρηστών με αναπηρίες.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες παρέχουν την ευκαιρία στα άτομα με αναπηρία να αποκτήσουν πρόσβαση σε πληροφορίες και περιεχόμενο σε μορφή κατανοητή ανάλογα με τις ανάγκες τους. Έτσι, για παράδειγμα, ένα άτομο με προβλήματα όρασης μπορεί να χρησιμοποιήσει τη μετατροπή ομιλίας σε κείμενο, ένα λογισμικό ανάγνωσης καθώς και ηχητικές περιγραφές, ένα

άτομο με προβλήματα ακοής μπορεί να χρησιμοποιήσει λεζάντες για να κατανοήσει το περιεχόμενο ενός βίντεο, SMS ή άμεσα μηνύματα κειμένου (instant messaging) για να επικοινωνήσει, και ένα άτομο με προβλήματα κινητικότητας μπορεί να χρησιμοποιήσει τη φωνητική αναγνώριση για να χειριστεί και να πλοηγηθεί σε μια ψηφιακή συσκευή. Όλα τα μέσα επικοινωνίας - κείμενο, φωνή, εικόνες, χειρονομίες, ήχος - χρησιμοποιούνται για την πρόσβαση σε πληροφορίες, αντιμετωπίζοντας έτσι μακροχρόνια εμπόδια στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση.

Εδώ παρουσιάζονται διάφορες κατηγορίες αναπηρίας, τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίζουν τα άτομα με τέτοια αναπηρία και παραδείγματα λύσεων προσβάσιμης τεχνολογίας (Raja, 2016):

Κατηγορία αναπηρίας	Εμπόδια στη συμμετοχή	Λύσεις προσβάσιμης τεχνολογίας
Οπτικές διαταραχές (πλήρης ή μερική απώλεια όρασης)	· Ανάγνωση έντυπου και γραπτού λόγου · Πρόσβαση σε οπτικές πληροφορίες σε έντυπα ή οπτικοακουστικά μέσα · Πλοήγηση σε νέο περιβάλλον όταν όλη η σήμανση είναι σε κείμενο	· Απόδοση κειμένου σε ομιλία και έξοδος ομιλίας/φωνής · Οθόνες Braille · Μεγέθυνση · Αναγνώριση φωνής · Ακουστική περιγραφή γραφικών και οπτικών μέσων · Ηλεκτρονική ηχητική σήμανση · Πλοήγηση με GPS · Οπτική αναγνώριση χαρακτήρων ή εικόνων · Αλλαγή της φωτεινότητας της οθόνης, της χρωματικής αντίθεσης
Προβλήματα ακοής (από ολική έως μερική απώλεια ακοής)	· Ακρόαση μαθημάτων, βίντεο, προειδοποιήσεις και άλλες ακουστικές πληροφορίες μέσω ηχητικών μέσων. · Επικοινωνία με άλλους, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των συνομηλίκων, των συναδέλφων και άλλων.	· Υπότιτλοι για βίντεο, τηλεοπτικά προγράμματα · SMS, γραπτά μηνύματα · Τηλέφωνο κειμένου ή τηλεπικοινωνιακή συσκευή για κωφούς (TTY/TDD), που επιτρέπει την αποστολή μηνυμάτων κειμένου μέσω της τηλεφωνικής γραμμής · Υπηρεσίες τηλεπικοινωνιακής αναμετάδοσης που επιτρέπουν μετατροπές κειμένου σε ομιλία μέσω χειριστή

		Χρήση δονήσεων/προειδοποιήσεων κειμένου αντί ηχητικών προειδοποιήσεων
Διαταραχές ομιλίας	Επικοινωνία με άλλους, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των συνομηλίκων, των συναδέλφων και άλλων.	- SMS, μηνύματα κειμένου - Φωνητική έξοδος, λειτουργία μετατροπής κειμένου σε ομιλία - Χρήση εικονικών πινάκων και λύσεων επικοινωνίας
Σωματική αναπηρία απώλεια της κινητικότητας, της επιδεξιότητας και του ελέγχου ορισμένων λειτουργιών του σώματος.	- Είσοδος, περιήγηση και χρήση κτιρίων, αιθουσών διδασκαλίας και άλλων κτιριακών εγκαταστάσεων. - Χρήση εργαλείων γραφής, όπως στυλό και μολύβια, πληκτρολόγιο, ποντίκι.	- Συστήματα αναγνώρισης φωνής - Προσαρμοσμένα και εικονικά πληκτρολόγια - Joysticks και προσαρμοσμένα ποντίκια - Χρήση της οπτικής επαφής και των χειρονομιών για τον έλεγχο των συσκευών - Απομακρυσμένη και διαδικτυακή πρόσβαση σε εργασία, εκπαίδευση και άλλες υπηρεσίες
Γνωστική αναπηρία: Περιλαμβάνει μια σειρά από καταστάσεις που μπορεί να επηρεάσουν τη μνήμη, τη σκέψη και την επίλυση προβλημάτων, την οπτική, μαθηματική, αναγνωστική και γλωσσική κατανόηση, την ικανότητα προσοχής ή παρακολούθησης οδηγιών. Παραδείγματα υποκείμενων παθήσεων είναι η τραυματική εγκεφαλική βλάβη, οι μαθησιακές δυσκολίες, το σύνδρομο Down, ο αυτισμός, η εγκεφαλική παράλυση.	- Δυσκολία στην κατανόηση, τη μνήμη ή την τήρηση οδηγιών. - Δυσκολία στην κατανόηση πληροφοριών κειμένου. - Μπορεί να εμφανιστεί μαζί με άλλους περιορισμούς, όπως προβλήματα ομιλίας ή προβλήματα με τη λαβή και τις κινήσεις των χεριών. - Δυσκολία στην επικοινωνία ή στην έκφραση σκέψεων και ιδεών.	- Απόδοση κειμένου σε ομιλία και εξαγωγή ομιλίας/φωνής - Συσκευές με οθόνη αφής - Εφαρμογές για κινητά και διαδικτυακές υπηρεσίες που μιμούνται συσκευές υποστηρικτικής και εναλλακτικής επικοινωνίας (AAC), ηλεκτρονικοί πίνακες εικόνων για επικοινωνία - Εργαλεία οργάνωσης και υποβοήθησης της μνήμης, όπως ηλεκτρονικά ημερολόγια, σημειώσεις, ειδοποιήσεις - Πλοήγηση με τη βοήθεια GPS

		· Χρήση πολυμέσων για την υποβοήθηση της κατανόησης, π.χ. βίντεο, γραφικά
Ψυχοκοινωνική αναπηρία	Ανάγκη για ευέλικτα χρονοδιαγράμματα · Δυσκολία στην κατανόηση, τη μνήμη ή την τήρηση οδηγιών. · Αδυναμία αντίδρασης και λήψης κατάλληλων αποφάσεων ακολουθώντας πληροφορίες ή οδηγίες. · Δυσκολία στην επικοινωνία ή στην έκφραση σκέψεων και ιδεών.	· Χρήση ηλεκτρονικής επικοινωνίας, τεκμηρίωσης, εργαλείων εργασίας για την ενίσχυση του ευέλικτου προγραμματισμού. · Εργαλεία οργάνωσης και υποβοήθησης της μνήμης, όπως ηλεκτρονικά ημερολόγια, σημειώσεις, ειδοποιήσεις

Ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι υπάρχουν και άλλα είδη αναπηριών, καθώς και εμπόδια. Για να υποστηριχθεί η ένταξη, μέσω ψηφιακών μεθόδων, πρέπει να γίνουν πολλά περισσότερα.

Βιβλιογραφία

National Council on Disability. 1993. Study on the financing of assistive technology devices and services for individuals with disabilities. A report to the President and the Congress of the United States. <http://www.ncd.gov/publications/1993/Mar41993>.

Raja, D. 2016. "Bridging the Disability Divide through Digital Technologies" World development report: BACKGROUND PAPER Digital Dividends. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/123481461249337484-0050022016/original/WDR16BPBridgingtheDisabilityDividethroughDigitalTechnologyRAJA.pdf>

WHO (World Health Organization) and World Bank. 2011. World Report on Disability. http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf.

Επιπρόσθετες πηγές:

Καλές πρακτικές και συμβουλές:

- Virtual Escape game for responsible consumption: <https://globalesklassenzimmer-aachen.de/escape-game/>
- Language animation creative & digital for youth exchange (English) https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/013_DIY2_E_Doku_10-03-2022.pdf

- Interactive pictures to start talking about global issues:
<https://www.hanisauland.de/lehrer-innen/unterrichtsmaterial/lehrer-innen-tafelbilder/wbt-klimawandel>
- At the expense of others? Global injustice
<https://aufkostenanderer.org/publication-in-english-language/>
- TOOL KID value based learning in youth:
<https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/124932560/EN+T-Kit+14.pdf/8e202b9b-bd7e-99f6-3381-a9744e6d422e#page=1&zoom=page-fit,21,873>
- <https://www.digital-global.net/> (critical global – methods in German & Castellano)
- „REDUSE“ project for teachers to „reuse/ Recycle & reduce“:
https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/education-material/reduce_umsetzung_klassen_5-12_lowres.pdf
- critical literacy
https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/education-material/epiz_bro_critical-literacy_online-final-1.pdf
- OER critical Power and methods for refugee topics: <https://www.f3kollektiv.net/materialien/>
- Group dynamics in online exchange (English):
https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/016_DIY2_Summary-Group_dynamics_07-07-2022.pdf
- Green Apps and Materials (German)
<https://www.umwelt-im-unterricht.de/unterrichtsvorschlaege/natur-und-umwelt-erkunden-mit-dem-handy-der-app-test/>
- (digital) Buen Vivir- (digital) Footprint and more methods / Materials (German)
<https://globalesklassenzimmer-aachen.de/learnsteps/>
- Indigenous People in action against climate change (German):
<https://www.umwelt-im-unterricht.de/wochenthemen/indigene-voelker-im-kampf-gegen-den-klimawandel>
- Climate and sustainable consumption in digital learning (German)
https://www.globaleslernen.de/sites/default/files/files/pages/lifestyle_bildungsmaterialien_dezember-20211.pdf
- Global education & green consumption (Italian & German)
<https://catalogue.education21.ch/it>
- Methodologies for international (digital) youth exchange (polish / German)
<https://ideenfundus.dpiw.org/?fbclid=IwAR1jRKGfZlZOFtRCzvzF59X6TRQnClkqEDXtyP8qkXMmdgiVnpBxwQVhRRA>
- Mini Movies- without barriers DIY- Handbook (German)
https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/Dokumentation_DIY2_11-11-21_Das_mobile_Studio.pdf
- 5 rhythms of group dynamics in digital and hybrid formats with youth (German)
https://ijab.de/fileadmin/redaktion/PDFs/Shop_PDFs/Kurzdoku-DIY2-Lab-Gruppendynamik-online-in-5_Rhythmen.pdf
- <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/other-publications#Social>

Ενότητα 5: “Γνωρίζοντας και κατανοώντας την Παγκόσμια Εκπαίδευση (Global learning)”

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στην Παγκόσμια εκπαίδευση και μάθηση

Μάθημα 1: Προοπτικές

Μάθημα 1.1 Αλλαγή προοπτικής

Ο κόσμος είναι διαφορετικός. Μέχρι και στον τρόπο που τον αντιλαμβανόμαστε. Θα μπορούσατε να πείτε ότι υπάρχουν τόσες αντιλήψεις για τον κόσμο όσοι και οι άνθρωποι σε αυτόν τον πλανήτη. Το πώς φανταζόμαστε τον κόσμο και το πώς ερμηνεύουμε αυτές τις ιδέες δεν καθορίζεται μόνο από την αγωγή και το εκπαιδευτικό μας σύστημα, αλλά και από τις κοινωνικές νόρμες και αξίες του μέρους του κόσμου στο οποίο γεννηθήκαμε. Ορισμένες αντιλήψεις είναι εξαιρετικά περιορισμένες και στενές, άλλες είναι ευρείες, τεκμηριωμένες και πολυδιάσπατες, άλλες είναι ψευδαισθήσεις και προϊόν προκαταλήψεων και στερεοτύπων, άλλες είναι ουτοπίες, άλλες είναι πιο κοντά στην αλήθεια.

Είναι επίσης σημαντικό να έχουμε επίγνωση της ευρύτερης εικόνας και του γεγονότος ότι μπορεί να βλέπουμε μόνο ένα μέρος της αλήθειας και ότι μόνο αν εξετάσουμε περισσότερα μέρη της ιστορίας θα φτάσουμε στο ολοκληρωμένο νόημα. Τέλος, είναι επίσης σημαντικό να κατανοήσουμε ότι η ερμηνεία που δίνουμε σε αυτό που βλέπουμε, κοιτάμε, ακούμε είναι και πάλι κάτι διαφορετικό.

Για να σας διευκολύνουμε, ας ρίξουμε μια ματιά σε μερικά ενδεικτικά παραδείγματα.

Φανταστείτε ότι έχετε μπροστά σας ένα γυάλινο μπολ γεμάτο με διάφορα είδη φρούτων. Δίπλα σας, διάφοροι άνθρωποι κοιτάζουν αυτό το μπολ με τα φρούτα, ο καθένας από τους οποίους στέκεται σε διαφορετικό σημείο του δωματίου. Ο καθένας από εσάς θα ονομάσει ένα διαφορετικό φρούτο μέσα στο δοχείο, ανάλογα με τη γωνία από την οποία το κοιτάζει. Για παράδειγμα, εσείς βλέπετε σταφύλια και αχλάδια. Ο άλλος θα δει μπανάνες και μήλα. Και ακόμη ένας άλλος, που μπορεί να κοιτάζει το δοχείο από κάτω προς τα πάνω, μπορεί να δει ακόμη και πορτοκάλια στο κάτω μέρος του δοχείου. Έτσι, κάθε άτομο θα περιγράψει ένα διαφορετικό φρούτο. Και ο καθένας από εσάς θα είχε δίκιο. Επειδή όλα τα φρούτα που περιγράφονται βρίσκονται στην πραγματικότητα μέσα στο δοχείο. Το πρόβλημα θα προέκυπτε αν εσείς και οι γύρω σας διαφωνούσατε στις περιγραφές των φρούτων, επειδή θα ήσασταν τόσο σίγουροι για το δίκιο σας και την άποψή σας ότι στο δοχείο υπάρχουν μόνο σταφύλια και αχλάδια και τίποτε άλλο.

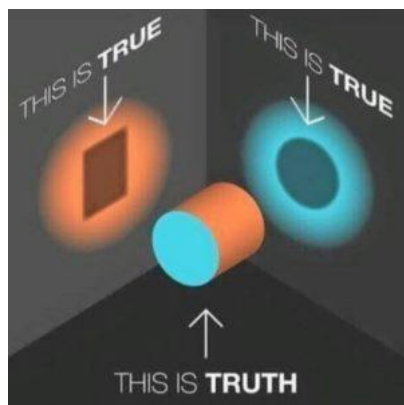

Co-funded by
the European Union

Μάθημα 1.2 Αλλαγή προοπτικής 2

Ένα παρόμοιο παράδειγμα είναι το ακόλουθο σχήμα. Στον ένα τοίχο κάποιος θα έβλεπε ένα ορθογώνιο, και στον άλλο τοίχο κάποιος θα έβλεπε έναν κύκλο. Και τα δύο είναι σωστά: είναι αλήθεια ότι υπάρχει ένα ορθογώνιο στον έναν τοίχο, και είναι αλήθεια ότι υπάρχει ένας κύκλος στον άλλο τοίχο, αλλά η πραγματικότητα βρίσκεται στο αντικείμενο στη μέση - δηλαδή στον κύλινδρο. Αν κοιτάξουμε μόνο τη σκιά στον τοίχο, βλέπουμε μόνο ένα κλάσμα αυτής της πραγματικότητας. Μια διαφορετική οπτική γωνία (προοπτική) σημαίνει επίσης μια διαφορετική ερμηνεία (αντίληψη).

Αυτό εξηγείται ίσως καλύτερα από το ελαφρώς πιο " ρεαλιστικό " παράδειγμα της παρακάτω εικόνας. Στην πρώτη εικόνα η πρώτη αντίδραση των περισσότερων ανθρώπων θα ήταν αυτή που θα τους προκαλούσε φρίκη η χοντροκομμένη χειρονομία του διαδόχου του αγγλικού θρόνου. Ταυτόχρονα, θα άρχιζαν αμέσως να σκέφτονται σε ποιον έδειχνε το μεσαίο δάχτυλο. Ίσως στους ενοχλητικούς δημοσιογράφους και φωτογράφους;

Co-funded by
the European Union

Το πόσο γρήγορα προκύπτει ανακρίβεια φαίνεται από τη δεύτερη εικόνα, η οποία δείχνει την πραγματική χειρονομία από διαφορετική οπτική γωνία, με τον μελλοντικό βασιλιά να δείχνει με τα δάχτυλά του τον αριθμό τρία.

Ένα βίντεο του Guardian από τη δεκαετία του 1970, το "Point of View", δείχνει επίσης πόσο σημαντική είναι για την ερμηνεία των γεγονότων η οπτική γωνία (ή ακόμη και πολλές οπτικές γωνίες) από την οποία παρατηρούμε και κρίνουμε:

Μάθημα 1.3 Η ποικιλομορφία των προοπτικών μας

Έτσι, όπως είδαμε και στα προηγούμενα μαθήματα, είναι σημαντικό να αντιληφθούμε ότι τα πράγματα δεν είναι πάντα όπως φαίνονται ή όπως μας έχουν μάθει να τα βλέπουμε. Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε τις διαφορετικές ερμηνείες που υπάρχουν σε αυτόν τον κόσμο, πρέπει συχνά να απαγκιστρωθούμε από αυτά που έχουμε ήδη μάθει. Η άποψή μας για τον κόσμο είναι συχνά επίκτητη, κοινωνικά προγραμματισμένη και προβλέψιμη.

Co-funded by
the European Union

Ας δούμε πώς θα περιγράψαμε την παρακάτω εικόνα.

Φωτογραφία: Julie Gropp

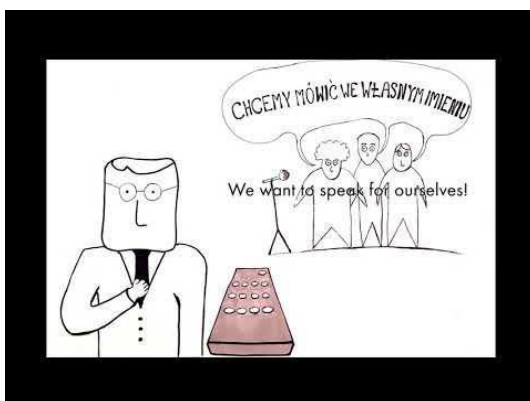
Θα λέγαμε ότι οι περισσότεροι άνθρωποι στο δικό μας μέρος του πλανήτη θα περιέγραφαν την εικόνα κάπως έτσι:

"Ένας αγριόχοιρος διασχίζει το δρόμο."

Τι θα γινόταν όμως αν βλέπαμε την εικόνα από μια μη ανθρωποκεντρική οπτική γωνία; Τότε η περιγραφή της εικόνας θα είχε ως εξής:

"Τα άγρια θηράματα δεν διασχίζουν το δρόμο. Ο δρόμος διέρχεται από το δάσος."

Έτσι, όταν αλλάζουμε οπτική γωνία, ξαφνικά βλέπουμε τα πράγματα (και τον κόσμο) υπό εντελώς διαφορετικό πρίσμα. Και αν συσχετίσουμε όλα τα παραπάνω με το πώς βλέπουμε τον κόσμο και πώς μιλάμε γι' αυτόν εξαιτίας της περιορισμένης οπτικής μας, θα έχουμε μια ιστορία όπως αυτή στο μικρό φιλμάκι που ακολουθεί. Το βίντεο "Πώς να μιλάμε για τον κόσμο" δημιουργήθηκε από συναδέλφους της Πολωνικής Ανθρωπιστικής Δράσης (Polish Humanitarian Action-PAH) στην Πολωνία και είναι υποτιτλισμένο στα αγγλικά:

Μάθημα 2: Παγκόσμια μάθηση (Global learning)

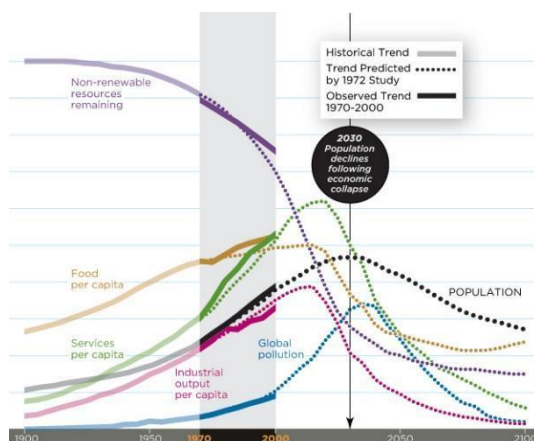
Μάθημα 2.1 Παγκόσμια μάθηση για την ευρύτερη εικόνα

Η παγκόσμια μάθηση δεν αφορά μόνο την εκμάθηση άλλων ερμηνειών και τη σύνθεση των επιμέρους στοιχείων, αλλά τη δια βίου μάθηση και την αμφισβήτηση του τρόπου με τον οποίο οι καθημερινές μας ενέργειες επηρεάζουν το σύνολο. Είναι ένα εργαλείο για να μάθουμε πώς είναι να βλέπουμε ξαφνικά τα πράγματα υπό διαφορετικό πρίσμα, από διαφορετική οπτική γωνία, να συνθέτουμε σιγά σιγά τα κομμάτια ενός μωσαϊκού που αποκαλύπτουν μια ευρύτερη εικόνα που ίσως δεν γνωρίζαμε ότι υπήρχε. Πώς το μικρό μας "κομμάτι", στο οποίο κινούμαστε και δρούμε, επηρεάζει τα άλλα κομμάτια και τη γενικότερη εικόνα της κατάστασης του κόσμου.

Η κατάσταση του κόσμου στον οποίο ζούμε και οι νέες γενιές που εντάσσονται σε αυτόν είναι σίγουρα ανησυχητική. Αυξανόμενες παγκόσμιες και τοπικές ανισότητες, πόλεμοι και συγκρούσεις, κλιματική αλλαγή και μαζική εξαφάνιση ειδών στην εποχή του Ανθρωπόκαινου, που πήρε το όνομά της από τον κύριο ένοχο των αλλαγών που αφήνει ως αποτύπωμα στο φυσικό του περιβάλλον: τον άνθρωπο.

Ήδη από τη δεκαετία του 1970, μια διεθνής ομάδα ερευνητών, το Κλαμπ της Ρώμης (Club of Rome), στο Ινστιτούτο Τεχνολογίας της Μασαχουσέτης, διερεύνησε τις επιπτώσεις της συνεχιζόμενης ανεξέλεγκτης παγκόσμιας ανάπτυξης. Εξέτασαν πέντε βασικούς παράγοντες που καθορίζουν και αλληλεπιδρούν για να περιορίσουν την ανάπτυξη σε αυτόν τον πλανήτη: την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού, τη γεωργική παραγωγή, την εξάντληση των μη ανανεώσιμων πόρων, τη βιομηχανική παραγωγή και τη ρύπανση. Χρησιμοποιώντας ένα υπολογιστικό μοντέλο, προσπάθησαν να προσδιορίσουν διάφορα μονοπάτια για το μέλλον της ανθρωπότητας και συνόψισαν τα συμπεράσματά τους στην έκθεση Limits to Growth, που δημοσιεύθηκε το 1972.

Το μήνυμα αυτού του βιβλίου ισχύει ακόμη και σήμερα: οι πόροι του πλανήτη δεν μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη που περιμένουμε, αν συνεχίσουμε τις συνήθεις επιχειρηματικές δραστηριότητες ή αν υποκρινόμαστε ότι όλα είναι μια χαρά. Τον 21ο αιώνα, οι ερευνητές προβλέπουν ότι θα αντιμετωπίσουμε την κατάρρευση των κοινωνικών οικονομικών και οικολογικών μας συστημάτων, αν δεν αλλάξουμε τον τρόπο ζωής (στις περισσότερες περιπτώσεις, του Παγκόσμιου Βορρά) που μας οδήγησε σε αυτά τα άκρα. Όταν οι επιστήμονες εξέτασαν πρόσφατα εκ νέου τις τάσεις που ακολουθούμε χρησιμοποιώντας νεότερα υπολογιστικά μοντέλα, επιβεβαίωσαν σε μεγάλο βαθμό τις προβλέψεις που έγιναν το 1972 (βλ. γράφημα παρακάτω).

Πηγή: Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J. and Behrens III, W.W. (1972) Linda Eckstein

Όμως το βιβλίο περιέχει και ένα μήνυμα ελπίδας: ο άνθρωπος μπορεί να δημιουργήσει μια κοινωνία στην οποία θα μπορεί να ζει στη Γη επ' αόριστον, αν θέσει όρια στον εαυτό του και στην παραγωγή υλικών αγαθών, ώστε να επιτευχθεί μια κατάσταση παγκόσμιας ισορροπίας μεταξύ πληθυσμού και παραγωγής. Το θλιβερό είναι ότι σχεδόν 50 χρόνια μετά τη δημοσίευση του βιβλίου, οι κορυφαίοι πολιτικοί και οι πολυεθνικές εταιρείες εξακολουθούν να λειτουργούν με βάση το επιχειρηματικό πνεύμα, χωρίς να είναι πρόθυμοι να προβούν σε ριζικές αλλαγές και να επιβάλουν όρια. Θα πειστούν τελικά και θα συγκινηθούν από τις μάζες που τώρα διαμαρτύρονται και αγωνίζονται για την κλιματική δικαιοσύνη σε αριθμό ρεκόρ σε όλο τον κόσμο;

Μάθημα 2.2 Παγκόσμια μάθηση για την ευρύτερη εικόνα 2

Βρισκόμαστε λοιπόν σε ένα σημείο όπου - για να είμαστε ειλικρινείς - για την επιβίωση της ανθρωπότητας και των άλλων ειδών με τα οποία μοιραζόμαστε το μοναδικό μας σπίτι, είναι επιτακτική ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε όλες τις σχέσεις, τις αλληλεπιδράσεις και τις αλληλεξαρτήσεις του τρόπου ζωής μας με άλλα μέρη του κόσμου. Να συνειδητοποιήσουμε τις πραγματικές αιτίες της παγκόσμιας ανισότητας, της περιβαλλοντικής καταστροφής και της εμμονής σε ένα άδικο και συχνά αιμοδιψές σύστημα που δεν λειτουργεί για το καλό της φύσης και των ανθρώπων. Ο Αϊνστάιν είπε ότι η ίδια νοοτροπία που δημιούργησε ένα πρόβλημα δεν μπορεί να το λύσει. Επομένως, απαιτείται μια ριζική αλλαγή νοοτροπίας και μαζί με αυτήν και του συστήματος που μας έφερε σε αυτή την κατάσταση του κόσμου. Αλλά πώς μπορούμε να αλλάξουμε τη νοοτροπία;

Η παγκόσμια μάθηση είναι σίγουρα ένα εργαλείο που μπορεί να μας βοηθήσει να κάνουμε αυτή την αλλαγή νοοτροπίας. Είναι τόσο ένα "στυλ μάθησης όσο και ένας τρόπος σκέψης" (Global Learning Charter, COE, 1997). Είναι μια παιδαγωγική προσέγγιση που προωθεί την πολυδιάστατη οπτική και την αποδόμηση των στερεοτύπων και βασίζεται στις παγκόσμιες προεκτάσεις της εκπαίδευσης του πολίτη, όπως η ποικιλομορφία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η αειφορία, η ειρήνη και η πρόληψη των συγκρούσεων και ο διαπολιτισμικός διάλογος.

Η ίδια η έννοια προέρχεται σε μεγάλο βαθμό από το έργο μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), εκπαιδευτικών ερευνητών, διεθνών οργανισμών, αφοσιωμένων εργαζόμενων σε προγράμματα για τη νεολαία, εκπαιδευτικών και ακτιβιστών που προσπαθούν να αντιμετωπίσουν διάφορα κοινωνικά, περιβαλλοντικά, πολιτικά και άλλα παγκόσμια ζητήματα. Η παγκόσμια εκπαίδευση μπορεί να εξοπλίσει και να δώσει τη δυνατότητα στους ανθρώπους

Co-funded by
the European Union

να περιηγηθούν στην πολυπλοκότητα των παγκόσμιων προκλήσεων χωρίς να απελπίζονται, να αναπτύξουν κριτικές αναλύσεις που συνδέουν τα παγκόσμια συστήματα με τα τοπικά τους πλαίσια, να βιώσουν την αίσθηση της διασύνδεσης και να συνεργαστούν με τρόπους που ανοίγουν διαφορετικές δυνατότητες συνύπαρξης στο μέλλον.

Αν και η Παγκόσμια Εκπαίδευση έχει παραδοσιακά βρει τη θέση της κυρίως στο σύστημα άτυπης εκπαίδευσης ή στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες διαφόρων ΜΚΟ και οργανώσεων νεολαίας, η αυξανόμενη απρόβλεπτη εξέλιξη των αλλαγών τόσο στις κοινωνίες μας όσο και στο περιβάλλον μας υποδηλώνει την ανάγκη για την ανάπτυξη συνεργασιών που εκτείνονται πολύ πέρα από αυτά τα παραδοσιακά πλαίσια. Μόνο με τη συνεργασία σε πολλούς τομείς και κλάδους μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα ανταποκριθούμε πιο σθεναρά και ίσως, εν ευθέτω χρόνω, σε αυτές τις ραγδαίες αλλαγές. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σε παγκόσμια κλίμακα είναι υπερ-πολύπλοκες, πολυεπίπεδες, αλληλένδετες (η λύση για ένα ζήτημα δημιουργεί προβλήματα σε άλλα μέρη), περιλαμβάνουν πολλούς αγνώστους παράγοντες, έχουν μεγαλύτερα και αβέβαια χρονοδιαγράμματα.

Η τυπική εκπαίδευσή μας δεν μας επιτρέπει να αντιμετωπίσουμε τέτοιες προκλήσεις και τις συναφείς πολυπλοκότητες, αβεβαιότητες, ασάφειες, διαφοροποιήσεις, παράδοξα, άνισες σχέσεις εξουσίας και συγκρούσεις που είναι συνυφασμένες με αυτές. Συχνά αυτό αντανakλάται στο έργο μας, ανεξάρτητα από τις καλές μας προθέσεις. Εάν οι παγκόσμιες προκλήσεις αντιμετωπίζονται ως κανονικά προβλήματα, η παρέμβαση των εκπαιδευτικών, των ακτιβιστών, των εργαζομένων στη νεολαία, τείνει να αναπαράγει επιζήμια πρότυπα:

- απλουστευτικές λύσεις που μπορεί να αντιμετωπίζουν τα συμπτώματα, αλλά όχι τα βαθύτερα αίτια,
- πατερναλιστικές δεσμεύσεις απέναντι σε περιθωριοποιημένες πληθυσμιακές ομάδες ("ξέρουμε τι χρειάζεστε"),
- εθνοκεντρικά ιδεώδη για τη δικαιοσύνη, τη βιωσιμότητα και την αλλαγή.

Η αντιμετώπιση των παγκόσμιων προκλήσεων και η αντιμετώπισή τους σε τοπικό επίπεδο μέσω του φακού της παγκόσμιας εκπαίδευσης και τέτοιων εργαλείων θα μπορούσε να επιτρέψει την αποφυγή αυτών των επιβλαβών προτύπων και την προσέγγισή τους με έναν πιο ολιστικό τρόπο, καταρρίπτοντας το κυρίαρχο σύστημα, το οποίο βασίζεται στην απεριόριστη ανάπτυξη και εκμετάλλευση που αγνοεί τα όρια του πλανήτη.

Μάθημα 2.3 Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και παγκόσμια εκπαίδευση

α) Μικρο-μακρο προσέγγιση

Οι κύριες μορφές της μικρο-μακρο προσέγγισης είναι:

- Από το τοπικό στο παγκόσμιο, δηλαδή από τη ρύπανση ή τη φτώχεια στο τοπικό περιβάλλον, μετακίνηση στις παγκόσμιες διαστάσεις αυτών των προβλημάτων και στη συνέχεια επιστροφή στο τοπικό επίπεδο ("glocalization").
- Από το προσωπικό στο συλλογικό, δηλαδή μέσω προσωπικών ιστοριών και εμπειριών που παρουσιάζουν οι συμμετέχοντες στην πολυπολιτισμική παγκόσμια εκπαίδευση, εκμάθηση της πραγματικότητας της μετανάστευσης σε συλλογικό επίπεδο.
- Από το συναισθηματικό στο ορθολογικό, δηλαδή από τα συναισθήματα που προκαλούν οι αφηγήσεις των προαναφερόμενων μετακινήσεων σε ατομικό επίπεδο, μετάβαση στη διερεύνηση των γενικών πτυχών του προβλήματος της μετανάστευσης.

β) Ανάλυση δύναμης

Η κατανόηση των παγκόσμιων διεργασιών και προκλήσεων προϋποθέτει τον εντοπισμό και τη σύνδεση διαφόρων εμπλεκομένων με βάση την εξουσία και το κέρδος ή την ανθρώπινη και περιβαλλοντική ευημερία. Σε όλο τον κόσμο, κάθε άτομο, ανάλογα με τον τόπο στον οποίο γεννήθηκε και την εθνικότητα και την κοινωνική του τάξη, έχει διαφορετική πρόσβαση στους πόρους, τις ευκαιρίες, τις επιλογές και τις δυνατότητες να επηρεάσει τις αποφάσεις για την κατανομή των πόρων και του πλούτου. Πρέπει να θέσουμε στους εαυτούς μας τα ακόλουθα ερωτήματα: Ποιος ενδιαφέρεται, ποιος επηρεάζεται από το πρόβλημα; Ποιος έχει τη δύναμη να το λύσει; Σε ποιον ανήκουν οι πόροι; Ποιοι είναι σύμμαχοι ή αντίπαλοι; Ποιος μπορεί να είναι ο ρόλος μου στην αλλαγή της κατάστασης;

Γενικές συμβουλές

Μάθετε να αντιλαμβάνεστε ότι αυτό που κάποιος θεωρεί ουδέτερο και αντικειμενικό είναι μια προοπτική και σχετίζεται με το από πού προέρχεται κοινωνικά, ιστορικά και πολιτισμικά (αποδόμηση: καθιστώντας ορατές τις καταβολές και τις κρυφές ατζέντες των δεδομένων εννοιών).

Το να μαθαίνετε απευθείας από εκείνους που ζουν στο περιθώριο της κυρίαρχης κοινωνίας είναι κάτι που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όταν επιδιώκεται η ανάπτυξη νέων συνεργασιών και καινοτόμων εκπαιδευτικών ή άλλων πρακτικών.

Η Διακήρυξη του Μάαστριχτ για την Παγκόσμια Μάθηση (COE, 2002), που εκπονήθηκε από το Πανερωπαϊκό Συνέδριο για την Παγκόσμια Εκπαίδευση, την περιγράφει επίσης με έναν τρόπο που μας είναι πολύ προσφιλή: ***"Η παγκόσμια μάθηση ανοίγει τα μάτια και το μυαλό των ανθρώπων στις πραγματικότητες αυτού του κόσμου και τους ενθαρρύνει να αναλάβουν δράση που οδηγεί σε έναν κόσμο με μεγαλύτερη δικαιοσύνη, ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα για όλους"***.

Πρόσφατα, μετά από μια διαδικασία που διήρκεσε ένα χρόνο, αυτός ο ορισμός της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης επαναπροσδιορίστηκε στη λεγόμενη Διακήρυξη του Δουβλίνου (2022), την Ευρωπαϊκή Διακήρυξη για την Παγκόσμια Εκπαίδευση έως το 2050, η οποία αναφέρει: ***"Η Παγκόσμια Εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση που επιτρέπει στους ανθρώπους να προβληματιστούν κριτικά για τον κόσμο και τη θέση τους σε αυτόν- να ανοίξουν τα μάτια, τις καρδιές και το μυαλό τους στην πραγματικότητα του κόσμου σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο."***

Δίνει τη δυνατότητα στους ανθρώπους να κατανοούν, να φαντάζονται, να ελπίζουν και να ενεργούν για να δημιουργήσουν έναν κόσμο κοινωνικής και κλιματικής δικαιοσύνης, ειρήνης, αλληλεγγύης, ισότητας και ισονομίας, πλανητικής βιωσιμότητας και διεθνούς κατανόησης. Περιλαμβάνει το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της διαφορετικότητας, την ένταξη και μια αξιοπρεπή ζωή για όλους, τώρα και στο μέλλον".

Και οι δύο αυτοί ορισμοί δίνουν έμφαση όχι μόνο στην προώθηση της κριτικής σκέψης ενόψει των παγκόσμιων προκλήσεων, αλλά και στην ενεργητική διάσταση της παγκόσμιας μάθησης: δηλαδή την ενεργό παγκόσμια ιδιότητα του πολίτη, η οποία περιλαμβάνει επίσης την αξία της ανάληψης δράσης. Σημαίνει την ενδυνάμωση όλων μας σε αυτόν τον κόσμο και την ανάληψη συνυπευθυνότητας για αλλαγές που θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη μιας δίκαιης και βιώσιμης κοινωνίας σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Υποστηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων που μας επιτρέπουν να συμμετέχουμε ενεργά στις κοινότητές μας, να σκεφτόμαστε κριτικά, να αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις και τα στερεότυπα και να εκτιμούμε όλα τα όντα στον πλανήτη μας ως ίσα.

Η παγκόσμια μάθηση ενισχύει τις παγκόσμιες ικανότητες (global competences), οι οποίες καθίστανται απαραίτητες σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο και παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Η παγκόσμια ικανότητα μπορεί να οριστεί ως η ικανότητα και η τάση να κατανοούμε και να ενεργούμε σε θέματα παγκόσμιας σημασίας (Boix Mansilla, 2017). Οι παγκοσμίως ικανοί μαθητές προετοιμάζονται για έναν τόσο πολύπλοκο κόσμο γύρω τους μέσω των εξής ενεργειών

- Μαθαίνουν να εξερευνούν τον κόσμο πέρα από το άμεσο περιβάλλον τους, πλαισιώνοντας και κατανοώντας σημαντικά παγκόσμια ζητήματα,
- μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τις δικές τους απόψεις και τις απόψεις των άλλων, να διατυπώνουν και να ερμηνεύουν τις δικές τους με σκέψη και να αποδέχονται τις απόψεις των άλλων με ενσυναίσθηση και σεβασμό,
- να μάθουν να επικοινωνούν πέρα από διαφορές και να γεφυρώνουν πολιτισμικά, γλωσσικά, οικονομικά και θρησκευτικά χάσματα,
- να μάθουν πώς να ενεργούν υπεύθυνα στον κόσμο.

Δεν χρειάζεται να είστε ειδικός στην πληθώρα των παγκόσμιων προκλήσεων για να προωθήσετε την παγκόσμια ιδιότητα του πολίτη. Το πιο σημαντικό είναι ο ενθουσιασμός και η συνεχής προθυμία να αναρωτιέστε κάθε μέρα εκ νέου τι αντίκτυπο έχουν οι δικές σας πράξεις στους συνανθρώπους σας και στη φύση και πώς ο καθένας από εμάς, μαζί με άλλους, μπορεί να συμβάλει στην αλλαγή προς το καλύτερο.

Οι κυριότεροι λόγοι για να προσπαθήσουμε να ακολουθήσουμε μια παγκόσμια μαθησιακή προσέγγιση είναι, κατά την άποψή μας, και οι ακόλουθοι στόχοι:

- η επίτευξη κοινωνικής δικαιοσύνης και ίσων ευκαιριών για όλους τους ανθρώπους σε αυτόν τον κόσμο,
- επίτευξη περιβαλλοντικής δικαιοσύνης, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων της φύσης και όλων των έμβιων όντων,
- επίτευξη διαρκούς παγκόσμιας ειρήνης, συνύπαρξης και ανθρώπινης συνοχής.

Μάθημα 3: Έλλειψη μιας παγκόσμιας διάστασης

Τώρα, με έναν πολύ ιδιαίτερο τρόπο, θα εξετάσουμε μαζί τι σημαίνει η έλλειψη μιας παγκόσμιας διάστασης στην αντίληψή μας για τον κόσμο ή για τα φαινομενικά ασήμαντα πράγματα σε αυτόν τον κόσμο.

Διαβάστε το παρακάτω κείμενο αργά και συγκεντρωμένα, και φανταστείτε το όσο το δυνατόν πιο ζωντανά.

Φανταστείτε ότι καλλιεργείτε καλαμπόκι όλο το χρόνο.

Πρώτα προετοιμάσατε το έδαφος, φυτέψατε το καλαμπόκι και το σκαλίσατε μέχρι να φτάσει στην ωρίμανσή του. Τώρα ήρθε η ώρα της συγκομιδής. Βγείτε στο χωράφι με ένα ωραίο ψάθινο καλάθι για να μαζέψετε τα ώριμα καλαμπόκια. Θα έχετε ωραία, μεγάλα καλαμπόκια για τον χειμώνα, καθώς αυτό θα είναι η κύρια πηγή τροφής σας. Όταν το καλάθι γεμίσει, επιστρέψετε στο σπίτι σας και τα τοποθετείτε στο τραπέζι μπροστά σας.

Πώς είναι το καλαμπόκι σας; Προσπαθήστε να το φανταστείτε όσο το δυνατόν πιο έντονα στο μυαλό σας. Φτιάξτε μια νοερή εικόνα αυτού του καλαμποκιού.

Τώρα δείτε την παρακάτω φωτογραφία.

Είχατε αυτή την εικόνα του καλαμποκιού στο μυαλό σας;

Θυμηθείτε το εισαγωγικό μάθημα για τις διαφορετικές προοπτικές και, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα του καλαμποκιού, σκεφτείτε τα εξής:

- Τι χρώμα είχε το καλαμπόκι σας;
- Γιατί το φανταστήκατε στο μυαλό σας με τον τρόπο που το φανταστήκατε; (Οι περισσότεροι άνθρωποι στον περίγυρό μας συνήθως φαντάζονται κίτρινο καλαμπόκι).
- Τι άλλο βλέπουμε με παρόμοιο τρόπο, μέσα από τα "κίτρινα γυαλιά" μας;
- Γιατί και πώς φανταζόμαστε τον κόσμο με διαφορετικό τρόπο;
- Ποια είναι η διάκριση μεταξύ των λέξεων "διαφορά" και "διαφορετικότητα";
- Περιγράψτε πώς θα χρησιμοποιούσατε το παράδειγμα του καλαμποκιού στην τάξη.
- Ποια προσέγγιση θα χρησιμοποιούσατε, την ήπια ή την κριτική παγκόσμια μάθηση και γιατί;
- Ποια θα ήταν η διαφορά αν χρησιμοποιούσαμε την άλλη;

Η Vanessa Andreotti χρησιμοποιεί την αναλογία του καλαμποκιού για να επιστήσει την προσοχή μας στο γεγονός ότι η φαντασία μας μπορεί να είναι πιο περιορισμένη από ό,τι νομίζαμε. Η κοινωνική, ιστορική και πολιτισμική μας προέλευση επηρεάζει έντονα την ικανότητά μας να φανταζόμαστε. Η συνειδητοποίηση αυτού του γεγονότος είναι πολύτιμη, καθώς μας ενθαρρύνει να είμαστε πιο ανοιχτοί στους ανθρώπους και τις προκλήσεις γύρω μας και απλώς μας κάνει πιο ταπεινούς. Η παγκόσμια μάθηση είναι μια προσέγγιση που μας υποστηρίζει σε αυτό το είδος της ευαισθητοποίησης σε καθημερινή βάση.

Μάθημα 4: Κατευθυντήριες γραμμές για την Παγκόσμια μάθηση

Συνοπτικά, τα όσα έχουν περιγραφεί μέχρι τώρα μπορούν να συνοψιστούν σε μερικές βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την παγκόσμια μάθηση.

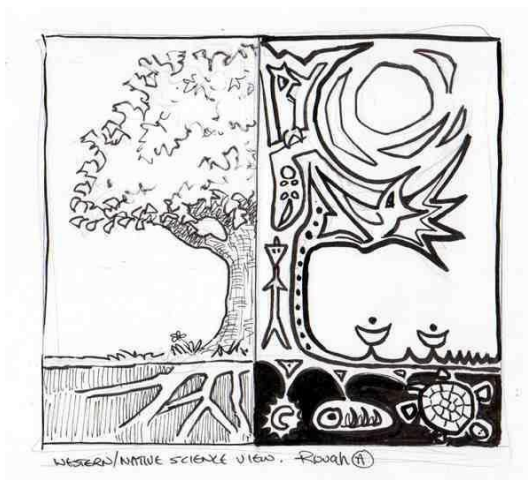
- 1) Η παγκόσμια μάθηση δίνει έμφαση στην αλληλεξάρτηση μεταξύ του Παγκόσμιου Νότου και του Παγκόσμιου Βορρά και δεν περιορίζεται στην παρουσίαση παγκόσμιων προβλημάτων.
- 2) Η παγκόσμια μάθηση παρουσιάζει τις παγκόσμιες διαδικασίες από μια τοπική σκοπιά, προβάλλει τις συνέπειές τους για όλους και δεν περιορίζεται σε μια αφηρημένη προσέγγιση.
- 3) Η παγκόσμια μάθηση χρησιμοποιεί σύγχρονες και τεκμηριωμένες αναφορές σε ανθρώπους και τόπους, δεν υποστηρίζει τη διαιώνιση των υφιστάμενων στερεοτύπων.
- 4) Η παγκόσμια μάθηση παρουσιάζει τα αίτια και τις συνέπειες των παγκόσμιων διεργασιών, δεν περιορίζεται σε γεγονότα και στατιστικές.
- 5) Η παγκόσμια μάθηση τονίζει τη σημασία της μακροπρόθεσμης ατομικής δέσμευσης για την αντιμετώπιση των διεθνών προκλήσεων, αντί να ενισχύει το αίσθημα αδυναμίας και τη συγκέντρωση χρημάτων για φιλανθρωπικές οργανώσεις.
- 6) Η παγκόσμια μάθηση σέβεται την αξιοπρέπεια των ανθρώπων με τους οποίους ασχολείται, δεν επικεντρώνεται στα αρνητικά, αλλά επιδιώκει να παρουσιάσει μια ισορροπημένη εικόνα της διεθνούς πραγματικότητας.

Co-funded by
the European Union

- 7) Η παγκόσμια μάθηση ενθαρρύνει την κριτική σκέψη και υποστηρίζει τα άτομα να αναπτύξουν τις δικές τους απόψεις για τις διεθνείς προκλήσεις, δεν προωθεί μια ιδεολογία ούτε προσφέρει γρήγορες απαντήσεις.
- 8) Η παγκόσμια μάθηση προωθεί την κατανόηση και την ενσυναίσθηση, δεν καταφεύγει στον οίκτο.
- 9) Η παγκόσμια μάθηση επιτρέπει στα άτομα στα οποία αναφέρεται να μιλήσουν για τον εαυτό τους, δεν βασίζεται σε εικασίες και μυθεύματα.
- 10) Η παγκόσμια μάθηση χρησιμοποιεί μια μεγάλη ποικιλία μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης και δεν περιορίζεται στη δασκαλοκεντρική μάθηση.
- 11) Η παγκόσμια μάθηση στοχεύει στην οικοδόμηση γνώσεων, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην αλλαγή στάσεων και δεν περιορίζεται στη μεταφορά γνώσεων.
- 12) Η παγκόσμια μάθηση είναι μαθητοκεντρική, η μαθησιακή διαδικασία ξεκινά από την εμπειρία του μαθητή και δεν καθοδηγείται αποκλειστικά από τον εκπαιδευτικό.

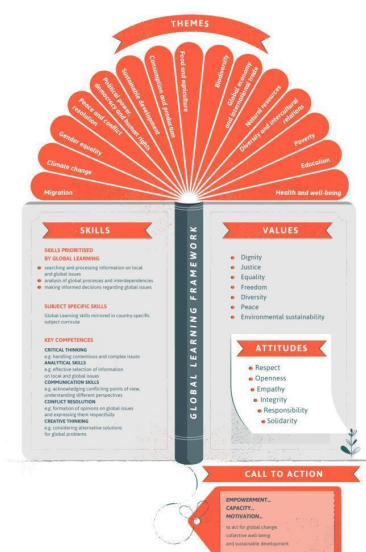

Πηγή εικονογράφησης: Green Teacher, Education for Planet Earth, 2013.

Το infographic του **Πλαισίου Παγκόσμιας Μάθησης** (βλ. παρακάτω) παρουσιάζει με σαφή και απλό τρόπο τα κύρια θέματα, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις νοοτροπίες που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε και να προωθήσουμε μέσω της παγκόσμιας μάθησης. Μπορείτε να μάθετε περισσότερα για την παγκόσμια μάθηση στην έκδοση "Global Learning Framework" (Πλαίσιο παγκόσμιας μάθησης), την οποία η Humanitas δημιούργησε σε συνεργασία με τους εταίρους μας στο πλαίσιο του έργου " Global Issues - Global Subjects " (Παγκόσμια θέματα - Παγκόσμια θέματα).

Co-funded by
the European Union

Πηγή infographic: https://www.humanitas.si/wp-content/uploads/2022/09/GLF_infographic.pdf
(Humanitas, 2022)

Κεφάλαιο 2: Εισαγωγή στους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Μάθημα 1: Πληροφορίες

Μάθημα 1.1 Υπόβαθρο και αναφορές

Το 2015, τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), υιοθέτησαν την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, στόχος της οποίας είναι να αποτελέσει οδηγό για τη συμπεριφορά που θα μας βοηθήσει να διαφυλάξουμε τον πλανήτη και τους κατοίκους του. Στον πυρήνα της βρίσκονται οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), οι οποίοι αποτελούν την "πρόσκληση για δράση" προς όλες τις χώρες του πλανήτη. Με βάση τα κύρια ζητήματα που όλοι αντιμετωπίζουμε τόσο σε τοπική όσο και σε παγκόσμια κλίμακα, οι Στόχοι αποβλέπουν τόσο στην πρόληψη όσο και στον μετριασμό των υφιστάμενων κινδύνων.

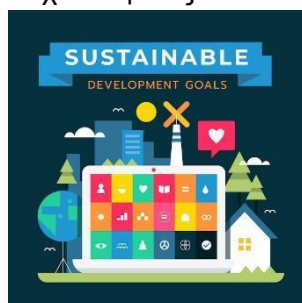
Η διαδικασία που κατέληξε στη δημιουργία και δημοσίευση των ΣΒΑ ξεκίνησε ήδη από το 1992 στη Σύνοδο Κορυφής της Γης στη Βραζιλία, όπου το επίκεντρο των αποφάσεων ήταν η βελτίωση της ανθρώπινης ζωής και η προστασία του περιβάλλοντος. Οκτώ χρόνια αργότερα συμφωνήθηκαν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ) κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής της Χιλιετίας. Η συνεργασία μεταξύ των κρατών που ακολούθησε είχε μια σειρά από βασικά στάδια κατά τη διάρκεια των ετών, με τη σύσταση ομάδων εργασίας, εγγράφων αποτελεσμάτων και άλλων που έθεσαν - στόχους, επιθυμητά αποτελέσματα και δράσεις που θα βοηθήσουν στην επίτευξη των προαναφερθέντων. "Το 2015 ήταν μια χρονιά ορόσημο για

την πολυφωνία και τη διαμόρφωση της διεθνούς πολιτικής, με την υιοθέτηση πολλών σημαντικών συμφωνιών:

- Πλαίσιο Sendai για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών (Μάρτιος 2015)
- Ατζέντα δράσης της Αντίς Αμπέμπα για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης (Ιούλιος 2015)
- Μετασχηματισμός του κόσμου μας: η Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη με τους 17 ΣΒΑ εγκρίθηκε στη Σύνοδο Κορυφής του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο του 2015.
- Συμφωνία του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή (Δεκέμβριος 2015)
- Τώρα, το ετήσιο Πολιτικό Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη χρησιμεύει ως η κεντρική πλατφόρμα του ΟΗΕ για την παρακολούθηση και την επανεξέταση των ΣΒΑ".

Ο ΟΗΕ παρέχει υποστήριξη, καθοδήγηση και ανάπτυξη δυνατοτήτων για τους ΣΒΑ και την εφαρμογή τους μέσω του Τομέα Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΤΣΒΑ). Η "διασύνδεση επιστήμης-πολιτικής" είναι ένα σημαντικό σημείο για την κατανόηση και την εφαρμογή της επιστήμης, ενώ διαπλέκεται με όλα τα επιθυμητά αποτελέσματα. Αυτό γίνεται μέσω της λεγόμενης Παγκόσμιας Έκθεσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ([Global Sustainable Development Report \(GSDR\)](https://sdgs.un.org/gsdr), <https://sdgs.un.org/gsdr>). Το 2016 συμφωνήθηκε ότι η έκθεση θα δημοσιεύεται κάθε 4 χρόνια και το 2023 θα δημοσιευθεί η δεύτερη έκθεση, καθώς φτάνουμε στο μέσο της διαδρομής. Ετήσια έκθεση προόδου σχετικά με τις ΣΒΑ δημοσιεύεται επίσης από τον ΟΗΕ.

https://www.freepik.com/free-vector/ecology-sustainable-development-flat-sdg-illustration_26054524.htm

Μάθημα 1.2 Οι ΣΒΑ συνοπτικά

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, γνωστοί και ως ΣΒΑ ή Παγκόσμιοι Στόχοι, υιοθετήθηκαν το 2015 και έχουν ημερομηνία λήξης το 2030. Αποτελούνται από 17 ξεχωριστούς, αλλά αλληλένδετους και αλληλοεξαρτώμενους σκοπούς και αντίστοιχους στόχους. Κάθε δράση για έναν σκοπό μπορεί να έχει άμεση ή έμμεση επίδραση σε κάποιον άλλο και συχνά οι εν λόγω δράσεις πρέπει να είναι πολύπλευρες, καλά σχεδιασμένες και εκτελεσμένες. Οι σκοποί αποτελούνται από 169 στόχους συνολικά. Οι χώρες έχουν δεσμευτεί να δώσουν προτεραιότητα στην πρόοδο εκείνων που βρίσκονται πιο πίσω. Και πάλι, είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι παρόλο που έχουν συμφωνηθεί από τα κράτη μέλη του ΟΗΕ, χρησιμεύουν μόνο ως κατευθυντήριες γραμμές και όχι ως νόμος. Παρόλο που υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο που είτε στηρίζει είτε υποστηρίζει πολλούς από τους σκοπούς, δεν είναι συνεπές ή δεν εφαρμόζεται καθολικά, αλλά μάλλον σε κάθε χώρα ξεχωριστά. Αυτό αποτελεί και μία από τις κύριες επικρίσεις των ΣΒΑ, η οποία θα συζητηθεί στο Μάθημα 2.

Co-funded by
the European Union

Εικόνα από το website του ΟΗΕ

Οι Στόχοι έχουν ως εξής:

- Στόχος 1. Μηδενική φτώχεια (7 στόχοι)
- Στόχος 2. Μηδενική πείνα (8 στόχοι)
- Στόχος 3. Καλή υγεία και ευημερία (13 στόχοι)
- Στόχος 4. Ποιοτική εκπαίδευση (10 στόχοι)
- Στόχος 5. Ισότητα των φύλων (9 στόχοι)
- Στόχος 6. Καθαρό νερό και αποχέτευση (8 στόχοι)
- Στόχος 7. Φθηνή και καθαρή ενέργεια (5 στόχοι)
- Στόχος 8. Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη (12 στόχοι)
- Στόχος 9. Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές (8 στόχοι)
- Στόχος 10. Λιγότερες ανισότητες (10 στόχοι)
- Στόχος 11. Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες (10 στόχοι)
- Στόχος 12. Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή (11 στόχοι)
- Στόχος 13. Δράση για το κλίμα (5 στόχοι)
- Στόχος 14. Ζωή στο νερό (10 στόχοι)
- Στόχος 15. Ζωή στη στεριά (12 στόχοι)
- Στόχος 16. Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί (12 στόχοι)
- Στόχος 17. Συνεργασία για τους στόχους (19 στόχοι)

Για πιο αναλυτικές πληροφορίες, ακολουθεί η επίσημη ιστοσελίδα σχετικά με τους ΣΒΑ:

<https://unric.org/el/17-%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%87%CE%BF%CE%B9-%CE%B2%CE%B9%CF%89%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7%CF%83-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%83/#>

Μάθημα 1.3 Τρέχουσα κατάσταση: Η αναφορά του 2022 για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης

Η τελευταία έκθεση σχετικά με την πρόοδο των ΣΒΑ δημοσιεύθηκε το 2022. Και τα αποτελέσματα και οι αναλύσεις που δημοσιεύτηκαν συνολικά δεν είναι καθόλου θετικά. Αποτελεί ομόφωνο συμπέρασμα ότι η πανδημία του Covid-19, ακολουθούμενη από ένοπλες συγκρούσεις, μεταξύ άλλων στην Ουκρανία, η άνοδος των τιμών του φυσικού αερίου και του

πετρελαίου και μια σειρά από περιβαλλοντικά "συμβάντα" έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την πρόοδο μέχρι στιγμής με αρνητικό τρόπο. Οι πληροφορίες που παρουσιάζονται στην έκθεση βασίζονται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία (από τον Ιούνιο του 2022) σχετικά με επιλεγμένους δείκτες του παγκόσμιου πλαισίου δεικτών 1 για τους ΣΒΑ. Ορισμένα από τα βασικά συμπεράσματα σχετικά με την κατάσταση/τις προκλήσεις για κάθε στόχο παρουσιάζονται παρακάτω, με απευθείας αποσπάσματα από την ίδια την έκθεση:

Στόχος 1. Μηδενική φτώχεια: Περισσότερα από 4 χρόνια προόδου κατά της φτώχειας έχουν εξαλειφθεί από το COVID-19. Η αύξηση του πληθωρισμού και οι επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία εκτροχιάζουν περαιτέρω την πρόοδο του αριθμού των ανθρώπων που ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας το 2022. Η πρόβλεψη πριν από την πανδημία ήταν 581 εκατομμύρια, με την τρέχουσα πρόβλεψη: 657-676 εκατομμύρια.

Στόχος 2. Μηδενική πείνα : Για να μειωθεί ο υποσιτισμός στα παιδιά κατά 50% έως το 2030, το ετήσιο ποσοστό πρέπει να διπλασιαστεί, η κρίση στην Ουκρανία προκάλεσε ελλείψεις τροφίμων για τους φτωχότερους ανθρώπους του κόσμου.

Στόχος 3. Καλή υγεία και ευημερία : 22,7 εκατομμύρια παιδιά στερήθηκαν βασικά εμβόλια το 2020- 3,7 εκατομμύρια περισσότερα από το 2019, οι θάνατοι από φυματίωση αυξάνονται για πρώτη φορά από το 2005, η πανδημία Covid-19 μόλυνε εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο (μέσα 2022) (2020-2021), οδήγησε σε 15 εκατομμύρια θανάτους (τέλος 2021) και διατάραξε βασικές υπηρεσίες υγείας: Το 92% των χωρών σταμάτησε την επίτευξη προόδου όσον αφορά την καθολική υγειονομική περίθαλψη

Στόχος 4. Ποιοτική εκπαίδευση : Οι παγιωμένες ανισότητες στην εκπαίδευση επιδεινώθηκαν περισσότερο. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας χάθηκε πάνω από το ήμισυ της δια ζώσης διδασκαλίας. Η παγκόσμια κρίση μάθησης λόγω της πανδημίας COVID-19 βάρυνε για 147 εκατομμύρια παιδιά (2020-2021)

Στόχος 5. Ισότητα των φύλων : Πρέπει να ενισχυθεί η διαμόρφωση του προϋπολογισμού με γνώμονα την ισότητα των φύλων, θα χρειαστούν άλλα 40 χρόνια για να εκπροσωπηθούν ισότιμα οι γυναίκες και οι άνδρες στην εθνική πολιτική ηγεσία με τον σημερινό ρυθμό. Οι γυναίκες αντιπροσώπευαν το 39% της συνολικής απασχόλησης το 2019, αλλά το 45% των παγκόσμιων απωλειών στην απασχόληση το 2020.

Στόχος 6. Καθαρό νερό και αποχέτευση: Η επίτευξη των στόχων για το πόσιμο νερό, την αποχέτευση και την υγιεινή έως το 2030 απαιτεί αύξηση του ρυθμού προόδου κατά τέσσερις φορές.

Στόχος 7. Φθινή και καθαρή ενέργεια: Οι διεθνείς χρηματοδοτικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μειώθηκαν για δεύτερη συνεχή χρονιά, η εντυπωσιακή πρόοδος στον εξηλεκτισμό έχει επιβραδυνθεί.

Στόχος 8. Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη: η παγκόσμια ανεργία θα παραμείνει πάνω από το προπανδημικό επίπεδο τουλάχιστον μέχρι το 2023. Η παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη ανακόπτεται περαιτέρω από την κρίση στην Ουκρανία.

Στόχος 9. Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές: Η παγκόσμια μεταποίηση έχει ανακάμψει από την πανδημία, αλλά οι λιγότερο Ανεπτυγμένες Χώρες μένουν πίσω. Η βιομηχανία επιβατηγών αερομεταφορών εξακολουθεί να αγωνίζεται για να ανακτήσει τις καταστροφικές απώλειες.

Στόχος 10. Λιγότερες ανισότητες: Η πανδημία προκάλεσε την πρώτη αύξηση των εισοδηματικών ανισοτήτων μεταξύ των χωρών εδώ και μια γενιά.

Στόχος 11. Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες: Για να μην μείνει κανείς πίσω, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα σε 1 δισεκατομμύριο κατοίκους παραγκουπόλεων.

Στόχος 12. Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή: Το 13,3% των τροφίμων παγκοσμίως χάνεται μετά τη συγκομιδή και πριν φτάσει στις αγορές λιανικής πώλησης, η εξάρτησή μας από τους φυσικούς πόρους αυξάνεται.

Στόχος 13. Δράση για το κλίμα: Η χρηματοδότηση για το κλίμα υπολείπεται της ετήσιας δέσμευσης των 100 δισεκατομμυρίων δολαρίων, οι εκπομπές CO₂ που σχετίζονται με την ενέργεια αυξήθηκαν κατά 6% το 2021, φθάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο όλων των εποχών- η άνοδος της παγκόσμιας θερμοκρασίας συνεχίζεται αμείωτη, οδηγώντας σε πιο ακραία καιρικά φαινόμενα.

Στόχος 14. Ζωή στο νερό: Η αυξανόμενη οξίνιση απειλεί τη θαλάσσια ζωή και περιορίζει την ικανότητα του ωκεανού να μετριάσει την κλιματική αλλαγή, 17+ εκατομμύρια μετρικοί τόνοι πλαστικού εισήλθαν στον ωκεανό το 2021.

Στόχος 15. Ζωή στη στεριά: Η βιοποικιλότητα παραμελείται σε μεγάλο βαθμό στις δαπάνες για την ανάκαμψη του covid-19, 133 συμβαλλόμενα μέρη έχουν επικυρώσει το πρωτόκολλο της Ναγκόγια, το οποίο αφορά την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη δίκαιη και ισότιμη χρήση τους.

Στόχος 16. Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί: Ένα ρεκόρ 100 εκατομμυρίων ανθρώπων είχαν εκτοπιστεί βίαια παγκοσμίως (Μάιος 2022), η διαφθορά συναντάται σε κάθε περιοχή.

Στόχος 17. Σύμπραξη για τους στόχους: Η αύξηση των χρεών στο Διαδίκτυο απειλεί την ανάκαμψη των αναπτυσσόμενων χωρών από την πανδημία, η εξάπλωση του διαδικτύου επιταχύνθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Το 2021, οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανέκαμψαν σε 1,58 τρισεκατομμύρια δολάρια, αυξημένες κατά 64% από το 2020.

Το συμπέρασμα είναι ότι τα γεγονότα των δύο τελευταίων ετών είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην πρόοδο των ΣΒΑ και πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την αντιμετώπιση και τον μετριασμό τους, αν θέλουμε να επιτύχουμε τους στόχους και να έχουμε πιθανότητες να εξασφαλίσουμε ένα βιώσιμο και ασφαλές περιβάλλον για το μέλλον.

Μάθημα 2: Κριτική των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ χρησιμοποιήθηκαν ως "οδικός χάρτης" για τη βιωσιμότητα τα τελευταία 7 χρόνια. Αποτελώντας οδηγό για τις κρατικές πολιτικές, τις επιχειρήσεις και την προσωπική συμπεριφορά, ο στόχος τους είναι να θέσουν στοχεύσεις και να αποτελέσουν μοχλό αλλαγής. Πολλοί υποστηρίζουν ότι οι στόχοι της ΣΒΑ είναι η ατελής, πλην όμως η καλύτερη αποτύπωση της υφιστάμενης πολυπλοκότητας του κόσμου και των επιδράσεων που ασκούμε σε αυτόν, που έχει γίνει μέχρι σήμερα. Και είναι ακριβώς αυτές οι "ατέλειες" που αποτελούν αντικείμενο ελέγχου και κριτικής.

Μάλιστα, σύμφωνα με τον Economist, ήδη από το 2015, "οι επικριτές υποστηρίζουν ότι το εύρος έρχεται σε αντίθεση με την ανάγκη ιεράρχησης των προτεραιοτήτων. Ο Economist περιγράφει

τους ΣΒΑ ως τόσο ευρείς και εκτεταμένους που " ...ισοδυναμούν με προδοσία των φτωχότερων ανθρώπων του κόσμου".

Δυστυχώς, με την Ατζέντα 2030 και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι παγκόσμιοι ηγέτες δεν έχουν ακόμη καταφέρει να ξεπεράσουν τη δυαδική κοσμοθεωρία ότι ο κόσμος πρέπει να αποτελείται από τον ανεπτυγμένο κόσμο (δηλαδή "εμάς" - την Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική) και όλους τους άλλους που εξακολουθούν να είναι "αναπτυσσόμενοι". Μια τέτοια κατανόηση της ανάπτυξης προϋποθέτει μόνο μια δυνατότητα "πραγματικής" ανάπτυξης, που προσεγγίζει τη δική μας. Πρόκειται ακόμα για μια θεώρηση του κόσμου μέσα από τον νεοφιλελεύθερο φακό της οικονομικής μεγέθυνσης και της οικονομικής ανάπτυξης (Gobbo, 2016). Οι στόχοι θα μπορούσαν να σημαίνουν μια στροφή προς ισότιμες εταιρικές σχέσεις που επιτρέπουν τη μάθηση ο ένας από τον άλλον, αλλά στην πραγματικότητα, ο λόγος τους βασίζεται και πάλι στο διαχωρισμό των αναπτυγμένων και των υπανάπτυκτων στο τυπικό οικονομικό μοντέλο.

Σημεία κλειδιά της κριτικής:

Οι στόχοι

Υπάρχει μια αρκετά διαδεδομένη κριτική σχετικά με τις στοχεύσεις, που δεν καθυστερεί κάθε Στόχο. "Για παράδειγμα, το Κέντρο Συναίνεσης της Κοπεγχάγης ηγήθηκε μιας πρωτοβουλίας για τη διενέργεια ανάλυσης κόστους-οφέλους σχετικά με τους ΣΒΑ, επισημαίνοντας ότι οι προσπάθειες για την επίτευξη ορισμένων από τους στόχους θα ήταν "κακή σχέση ποιότητας-τιμής" και προτείνοντας είτε να τροποποιηθούν είτε να εγκαταλειφθούν εντελώς (Lomborg 2014)". Η έλλειψη ακριβούς προσδιορισμού της χρηματοδότησης και του τρόπου με τον οποίο θα γίνει, έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί σοβαρό εμπόδιο. Στην πραγματικότητα, σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, όπως δημοσιεύεται στην "πιο ολοκληρωμένη μελέτη κοστολόγησης της WBG, Beyond the Gap, η οποία εκτιμά ότι η επίτευξη των ΣΒΑ που σχετίζονται με τις υποδομές, συν τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής που σχετίζεται με τις υποδομές, θα απαιτήσει επενδύσεις που ισοδυναμούν με το 4,5-8,2% του συνολικού ΑΕΠ των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος ετησίως κατά την περίοδο 2015-30. Σε μεμονωμένες χώρες, ωστόσο, ιδίως σε χώρες χαμηλού εισοδήματος, οι επενδυτικές ανάγκες μπορεί να αντιπροσωπεύουν σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό του ΑΕΠ".

Επιπλέον, σύμφωνα με τον Philip Alston, δεν υπάρχει ρητή σύνδεση με συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα. Αν και μπορούν να γίνουν συνδέσεις, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι συνδέσεις αυτές δεν είναι επαρκείς.

Οι δείκτες και ο συντελεστής των ΣΒΑ

Υπάρχει ένα πολυδιάστατο ζήτημα με τους δείκτες. Παρόλο που ο στόχος τους είναι να καθοδηγήσουν και να παρακολουθήσουν την πρόοδο, οι τελευταίοι δεν μπόρεσαν να το επιτύχουν. Σύμφωνα με τις εκθέσεις, δεν περιλαμβάνουν πλήρως τις έννοιες, αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης και ερμηνείας και δεν καλύπτουν οτιδήποτε δεν είναι εμφανώς απτό.

Ο συντελεστής των ΣΒΑ είναι ένα ακόμη σημείο αμφισβήτησης. Σύμφωνα με τον Hickel, "οι χώρες με τις υψηλότερες βαθμολογίες σε αυτόν το συντελεστή είναι μερικές από τις πιο περιβαλλοντικά μη βιώσιμες χώρες στον κόσμο". Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι καλές επιδόσεις στους στόχους που σχετίζονται με την ανάπτυξη (που είναι οι περισσότεροι από αυτούς), μπορούν να παράσχουν υψηλή βαθμολογία, ακόμη και αν οι επιδόσεις στη βιωσιμότητα είναι χαμηλές. Αυτό συμβαίνει σε ορισμένες ανεπτυγμένες χώρες, όπως η Σουηδία ή οι ΗΠΑ, οι οποίες φέρονται να έχουν "μη βιώσιμα επίπεδα περιβαλλοντικών επιπτώσεων". Επιπλέον, το Πανεπιστήμιο του Leeds φέρεται να έχει δημοσιεύσει στοιχεία, τα οποία υποστηρίζουν ακριβώς τη θέση ότι οι χώρες με υψηλή κατάταξη έχουν στην πραγματικότητα εξαιρετικά υψηλά επίπεδα χρήσης πόρων, ρύπανσης κ.λπ.

Το πρόβλημα αυτό εντείνεται από το γεγονός ότι οι περισσότεροι δείκτες δεν λαμβάνουν υπόψη το διεθνές εμπόριο και τα δεδομένα δεν αντικατοπτρίζουν, για παράδειγμα, την παραγωγή μιας εταιρείας της ΕΕ που έχει αναθέσει την παραγωγή της σε μια αναπτυσσόμενη χώρα. Αυτό μας οδηγεί στο θέμα των δεδομένων.

Ανεπαρκή ή εσφαλμένα στοιχεία

Για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τους Στόχους, απαιτούνται δεδομένα από όλα τα κράτη. Τα δεδομένα αυτά πρέπει να παρέχονται εγκαίρως, να είναι πλήρη και ακριβή. Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει στην πραγματικότητα. Δεδομένα λείπουν από χώρες που απαιτούν τη μεγαλύτερη προσπάθεια. Σύμφωνα με μια έκθεση που δημοσιεύθηκε από την Bali Swain, "δεν υπάρχει ούτε μία πενταετία από το 1990, όπου οι χώρες να έχουν επαρκή δεδομένα για να αναφέρουν πάνω από το 70% της προόδου των ΑΣΧ (UN Independent Expert Advisory Group 2014). Το πιο ανησυχητικό είναι ότι περίπου τα μισά από αυτά τα δεδομένα βασίζονται σε σταθερές έρευνες σε επίπεδο χώρας- τα υπόλοιπα αποτελούνται από εκτιμήσεις, μοντελοποίηση και παγκόσμια παρακολούθηση". Τα δεδομένα λείπουν, είναι ξεπερασμένα και αναξιόπιστα. Η "παραοικονομία" δεν αποτυπώνεται, οι πρακτικές διαφθοράς και το παράνομο εμπόριο, η καταναγκαστική εργασία κ.λπ. επίσης δεν αποτυπώνονται.

Η γλώσσα των Στόχων

Το 2015, ο Easterly, ο οποίος ασκεί απροκάλυπτη κριτική στους Στόχους, δήλωσε ότι οι ΣΒΑ απαντούν στο ερώτημα τι πρέπει να γίνει, αλλά δεν δίνουν απαντήσεις για το "πώς;" και το "ποιος". Αυτό υποδηλώνει ότι η επίγνωση του τι πρέπει να γίνει, δεν παρέχει τη λύση και χωρίς συγκεκριμένη κατανομή ευθυνών, όλα θα παραμείνουν ανεφάρμοστα. Επιπλέον, καθώς οι ΣΒΑ είναι μη δεσμευτικοί και επιτρέπουν την επιλογή της εφαρμογής των στόχων και την τροποποίηση των στόχων από κράτος σε κράτος, μαζί με την ατομική ευθύνη, δεν υπάρχει αρκετή πίεση για δράση. Και η πραγματικότητα είναι ότι χωρίς επαρκή πίεση και βασιζόμενοι μόνο στη συνεργασία δεν θα επιφέρουν τα απαιτούμενα αποτελέσματα. Δυστυχώς, αυτό μπορεί ήδη να παρατηρηθεί από την ανεπαρκή πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά τους Στόχους, όπως συζητήθηκε εν συντομία στο προηγούμενο μάθημα.

Το παράδοξο των πηγών

Ο ερευνητής Rene Suša (2021) υποστηρίζει ομοίως ότι ο πυρήνας των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης εμπεριέχει ένα θεμελιώδες παράδοξο: δηλαδή, η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη, όπως την ξέρουμε, απλά δεν είναι συμβατές. Όλοι γνωρίζουμε ότι ζούμε σε έναν φυσικά περιορισμένο πλανήτη, αλλά εξακολουθούμε να θέλουμε να συνεχίσουμε να λειτουργούμε μέσα σε ένα σύστημα που βασίζεται στο μοντέλο της απεριόριστης ανάπτυξης. Η έννοια της βιωσιμότητας θα πρέπει επομένως να εστιάζει στο τι ακριβώς είναι αυτό που θέλουμε να διαρκέσει, τι θέλουμε να κάνουμε βιώσιμο. Η γλώσσα των ΣΒΑ υποδηλώνει ότι η απάντηση σε αυτό το ερώτημα φαίνεται να είναι ότι θέλουμε να διατηρήσουμε τις κοινωνικοοικονομικές δομές που απολαμβάνουμε σήμερα. Αυτό όμως δεν είναι δυνατό σε έναν πλανήτη με περιορισμένους πόρους. Αν, από την άλλη πλευρά, δούμε πώς άλλα μέρη του κόσμου (εκτός από τον δυτικό κόσμο) κατανοούν και ερμηνεύουν την αειφορία, ίσως δούμε και την ανάπτυξη υπό εντελώς νέο πρίσμα. Για παράδειγμα, πολλοί αυτόχθονες λαοί ορίζουν τη βιωσιμότητα ως την ικανότητα επιβίωσης, την ικανότητα να συντηρεί κανείς τον εαυτό του. Για αυτούς, η βιωσιμότητα δεν είναι ένας όρος που περιγράφει τη συνέχιση των ρυθμών οικονομικής ανάπτυξης, αλλά περιγράφει έναν τρόπο ζωής που σου επιτρέπει να παραμείνεις ζωντανός μακροπρόθεσμα. Αυτό φαίνεται σαν μια απλή έννοια, ωστόσο, αυτό είναι κάτι που το σύστημά μας, και μάλιστα η διατύπωση των SDGs, σαφώς στερείται.

Philip Alston

Ο Philip Alston, ο απερχόμενος εισηγητής του ΟΗΕ για την ακραία φτώχεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα (Alston, 2020), υπήρξε ένας από τους κύριους επικριτές των ΣΒΑ. Σύμφωνα με τον ίδιο, ένα από τα κύρια προβλήματα των Στόχων είναι "η εξάρτησή τους από το λανθασμένο διεθνές όριο φτώχειας (IPL) της Παγκόσμιας Τράπεζας, ύψους 1,90 δολαρίων την ημέρα, ως барόμετρο της φτώχειας, το οποίο ο ίδιος δικαίως κρίνει ότι είναι πολύ χαμηλό επίπεδο για να υποστηρίξει μια αξιοπρεπή ζωή που να συνάδει με τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα (Alston, 2020, σ. 4). Στην τελική έκθεσή του το 2020, αναφέρει ότι "ακόμη και αν επιτευχθούν οι ΣΒΑ, δισεκατομμύρια άνθρωποι θα εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές στερήσεις, καθώς το όριο της φτώχειας αντιπροσωπεύει στην καλύτερη περίπτωση μια στοιχειώδη διαβίωση" (Alston, 2020, σ. 10). Ίσως το πιο κρίσιμο σημείο της κριτικής του είναι ότι οι ΣΒΑ ζητούν οικονομική ανάπτυξη, ενώ παράλληλα δρουν κατά της κλιματικής αλλαγής. Η οικονομική ανάπτυξη, η άνιση κατανομή των πόρων και η ανεπαρκής δράση προς πολιτικές που μπορούν να αποβούν ευεργετικές, υπήρξαν οι βασικοί παράγοντες τόσο για τις αρνητικές επιπτώσεις στο κλίμα όσο και για τις δυσμενείς επιπτώσεις στους φτωχούς. Ζητά περαιτέρω την αναπροσαρμογή των ΣΒΑ. Και δεν είναι ο μόνος. Πολυάριθμες δημοσιεύσεις υποδηλώνουν την ανάγκη αλλαγής της προσέγγισης, η οποία έχει ενισχυθεί από την πανδημία και τις επιπτώσεις της.

Κεφάλαιο 3: Βίντεο από τον Παγκόσμιο Νότο για τους ΣΒΑ

Το έργο Culpeer4Change έδειξε τον αντίκτυπο που μπορούν να έχουν οι ομάδες από τον Παγκόσμιο Νότο όσον αφορά την θεώρηση και την κατανόηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, εδώ περιλαμβάνονται ορισμένα παραδείγματα που παρουσιάζουν το έργο τέτοιων ομάδων που ευαισθητοποιούν σε καίρια ζητήματα με καλλιτεχνικό τρόπο. Αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέρος της πολιτιστικής μάθησης μέσω ομότιμων, μεταξύ άλλων και ψηφιακά. Οι ευκαιρίες να δει κανείς το έργο άλλων και να εμβαθύνει στην οπτική τους για κρίσιμα ζητήματα μπορούν να αξιοποιηθούν για την έναρξη διαλόγου και συνεργασίας για την υποστήριξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης.

Μάθημα 1: Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα βίντεο για μια προσέγγιση βήμα προς βήμα

Βήμα 1 Το άτομο ή η ομάδα θα πρέπει να εξοικειωθεί με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης.

Βήμα 2 Ο σύντομος οδηγός που ακολουθεί μπορεί να βοηθήσει στην πλοήγηση για το ποια βίντεο πρέπει να προβληθούν σε σχέση με ένα στόχο βιώσιμης ανάπτυξης που προκαλεί ενδιαφέρον. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να εξοικειωθούν με την ομάδα, την καταγωγή τους, την κύρια δραστηριότητά τους. Αυτό από μόνο του θα διευρύνει τις γνώσεις των εκπαιδευομένων και θα τους κάνει να ανοιχτούν σε νέες κουλτούρες.

Βήμα 3 Προβολή ενός ή περισσότερων βίντεο.

Βήμα 4 Πραγματοποιήστε μια διαδικτυακή/δια ζώσης συζήτηση σχετικά με το βίντεο μεταξύ των εκπαιδευομένων: Ποια ήταν τα θέματα που συζητήθηκαν; Ποιο ήταν το θέμα που τέθηκε στο επίκεντρο; Ποιους άλλους ΣΒΑ (εκτός από αυτόν που επισημάνθηκε) βλέπετε να εξετάζονται και πώς;

Βήμα 5 Πραγματοποιήστε συζήτηση με την ομάδα της οποίας το βίντεο παρακολουθήθηκε. Κάντε ερωτήσεις, ανταλλάξτε σχόλια και μοιραστείτε γνώσεις σχετικά με το έργο των υπολοίπων στους αντίστοιχους τομείς. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει συζήτηση με την ομάδα, κάντε μια δεύτερη συνεδρία με τους ομότιμους σας και καταλήξτε σε ιδέες για το πώς η ομάδα σας θα προσέγγιζε το θέμα.

Βήμα 6 Καταιγισμός ιδεών και δυνατότητες συνεργασίας

Μάθημα 2: Τα βίντεο και η σύνδεσή τους με τους ΣΒΑ

Χώρα προέλευσης: Περού

Όνομα του ομίλου: Arena y Esteras

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Οι Arena y Esteras δεσμεύονται να καταπολεμήσουν την κλιματική αλλαγή στη γειτονιά τους.

Co-funded by
the European Union

Σύνδεσμος βίντεο:

https://www.youtube.com/watch?v=QeynjgATY_w&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&source_ve_path=MjM4NTE&feature=emb_title

Σύνδεση με τον SDG: SDG 15

Χώρα προέλευσης: Αιθιοπία

Όνομα της ομάδας: Devere Berhan

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Debere Berhan: Παράσταση "Cargo" από το τσίρκο Debere Berhan
Πλήρης παράσταση (1:20 λεπτά) του Circus Debere Berhan με ζωντανή μουσική

Σύνδεσμος βίντεο:

https://www.youtube.com/watch?v=sPB755G1WdM&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Σύνδεση με την SDG: Πολλαπλές

Χώρα προέλευσης: Νότια Αφρική

Όνομα του ομίλου: M.U.K.A.

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Performance "I am sorry"- ολοκληρωμένη ερμηνεία του "I am sorry" Ηθοποιοί: Σκηνοθέτης: Δρ: Μπράιαν Παχάτι

Σύνδεσμος βίντεο:

https://www.youtube.com/watch?v=ZArXhqAZ5sk&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Σύνδεση με τους ΣΒΑ (σύντομη περιγραφή των καλυπτόμενων στόχων): 4

Χώρα προέλευσης: Βολιβία

Όνομα του ομίλου: Teatro Trono

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Teatro Trono - Retorno a la semilla

Παρακολουθήστε τους νεαρούς καλλιτέχνες του Teatro Trono στην έρευνά τους σχετικά με τους διαλόγους μεταξύ της κλιματικής αλλαγής, της μητέρας γης και της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Μας παίρνουν μαζί τους στο ταξίδι τους στους παγετώνες της Βολιβίας, οι οποίοι βρίσκονται σε μεγάλο κίνδυνο.

Σύνδεσμος βίντεο:

https://www.youtube.com/watch?v=MucV1me92vk&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Σύνδεση με τον SDG (σύντομη περιγραφή των καλυπτόμενων στόχων): 13

Χώρα προέλευσης: Αργεντινή

Όνομα του ομίλου: Αργεντινή Fuera de Foco

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Παρακολουθήστε μια λαμπρή μίνι παράσταση του Fuera de Foco Girl για τα δικαιώματα της γυναίκας σε περιόδους πανδημίας.

Co-funded by
the European Union

Σύνδεσμος βίντεο:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=SmtZZ5Gxfgo&embeds_euri=https%3A%2F%2Fculpeer-for-change.eu%2F&feature=emb_logo

Σύνδεση με τον SDG: SDG 5

Χώρα προέλευσης: Πολλαπλές

Όνομα της ομάδας: Music for the SDGs

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Ομάδες από όλο τον κόσμο συναντιούνται για να δημιουργήσουν μαζί μουσική (online) σε θέματα σχετικά με τους ΣΒΑ.

Σύνδεσμος βίντεο: <http://mackglobe.com/musicforsdgs/>

Σύνδεση με τους ΣΒΑ: Πολλαπλές

Χώρα προέλευσης: Ουγκάντα

Όνομα της ομάδας: SOSOLYA 2022

Σύντομη περιγραφή βίντεο: SOSOLYA έχουν δεσμευτεί να καταπολεμήσουν την κλιματική αλλαγή στη γειτονιά τους. Και πώς ένα Κορίτσι προσφέρει ΛΥΣΗ για αυτό το πρόβλημα; Βλέπετε μέρη του "Woman King" στη σχολική σκηνή στο Rissen/ Αμβούργο.

Σύνδεσμος βίντεο: Διαθέσιμος στην πλατφόρμα CULPEER

Σύνδεση με τους SDG: 5 και 13

Χώρα προέλευσης: Ουγκάντα

Όνομα της ομάδας: SOSOLYA

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Στις αρχές Ιουνίου 2019, ο Bagonza Herman Katoroogo, εκπαιδευτής χορού στην Ακαδημία Χορού Sosolya Ungudu από την Καμπάλα/Ουγκάντα, ήταν καλεσμένος σε μια 11η τάξη (ProVo2) στη Σχολή Erich Kästner στο Hamburg-Farmsen. Η επίσκεψή του ήταν μέρος του προγράμματος "CREACTIV για την κλιματική δικαιοσύνη" του KinderKulturKarawane. Το πρόγραμμα περιελάμβανε δημιουργικές ασκήσεις, προβληματισμούς σχετικά με τα όνειρα και τα ιδανικά, συζητήσεις σχετικά με τις αιτίες και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και τις πιθανές λύσεις: Ποιοι ήταν οι άνθρωποι που με διαμόρφωσαν; Τι είναι σημαντικό για μένα στη ζωή; Τι μπορούμε να κάνουμε κατά της υπερθέρμανσης του πλανήτη; Πώς θα μπορούσαν να μοιάζουν οι φιλικές προς το κλίμα πόλεις; Για το σκοπό αυτό, οι νέοι συνέταξαν τους δικούς τους νόμους για τις πόλεις του μέλλοντος. Στο τέλος έγινε μάθημα χορού. Όταν οι νέοι καλλιτέχνες από τη Sosolya ήρθαν να μας επισκεφθούν τον Οκτώβριο του 2019, μια κοινή παράσταση προέκυψε από αυτές τις ιδέες και παρουσιάστηκε στο κοινό.

Σύνδεσμος βίντεο: https://www.youtube.com/watch?v=s_OyB9OpetA

Σύνδεση με τον ΣΒΑ (σύντομη περιγραφή των καλυπτόμενων στόχων): 13

Χώρα προέλευσης: Ελ Σαλβαδόρ

Όνομα του ομίλου: Tiempos Nuevos Teatro

Co-funded by
the European Union

Σύντομη περιγραφή βίντεο: Τα μέλη της ομάδας Tiempos Nuevos Teatro (TNT) από το Ελ Σαλβαδόρ παρουσιάζουν τους ίδιους και το έργο τους, με το οποίο θα περιοδεύσουν την άνοιξη του 2022 στο πλαίσιο του Children's Cultural Caravan, και λένε γιατί είναι σημαντικό να προστατεύουμε το κλίμα.

Σύνδεσμος βίντεο:

<https://www.youtube.com/watch?v=onqWD1YMnQY>

Σύνδεση με τον SDG: 13

Βιβλιογραφία

Alston, P. (2020), The parlous state of poverty eradication: Report of the Special Rapporteur on extreme poverty and human rights, Human Rights Council Forty-fourth session 15 June–3 July 2020, A/HRC/44/40, available at:

<https://chrj.org/wp-content/uploads/2020/07/Alston-Poverty-Report-FINAL.pdf>

Bali Swain, Ranjula. (2017). A Critical Analysis of the Sustainable Development Goals. 10.1007/978-3-319-63007-6_20.

Boix Mansilla, GLOBAL THINKING, AN ID-GLOBAL BUNDLE TO FOSTER GLOBAL THINKING DISPOSITIONS THROUGH GLOBAL THINKING ROUTINES, Harvard Graduate School of Education, 2017

Corn experiment based on the work of Vanessa Andreotti, Heads-Up lecture, available on Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=YpO21x6f1GA>

Global Sustainable Development Report (GSDR) 2023, United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development, available at: <https://sdgs.un.org/gsdrgsdrg2023>

Hickel, J. (2020), The World's Sustainable Development Goals Aren't Sustainable, Foreign Policy, available at: <https://foreignpolicy.com/2020/09/30/the-worlds-sustainable-development-goals-arent-sustainable/>

Humanitas,(2022), Global Education, Beyond The Tales project.

Kavka Gobbo Ž., Z globalnim učenjem do globalnih ciljev, 2016. In SLOGOPIS, Sloga, NGO Platform for Development, Global Learning and Humanitarian Aid, Ljubljana.

Mair, Simon & Jones, Aled & Ward, Jonathan & Christie, Ian & Druckman, Angela & Lyon, Fergus. (2017). A Critical Review of the Role of Indicators in Implementing the Sustainable Development Goals. 10.1007/978-3-319-63007-6_3. , available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1462901122000107>

McCloskey, S. (2021), Are the Sustainable Development Goals sustainable?, Part of series: Embedding sustainability education in practice, available at: <https://www.bera.ac.uk/blog/are-the-sustainable-development-goals-sustainable>

Co-funded by
the European Union

Suša, R., Global Citizenship Education (GCE) for Unknown Futures, Mapping Past and Current Experiments and Debates

SDG Thoughts: Rene Suša, Gesturing Towards Decolonial Futures collective, 2021. Sloga, NGO Platform for Development, Global Learning and Humanitarian Aid, Ljubljana. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=DSWjFscV024>.

Sustainable Development Goals, United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development, available at: <https://sdgs.un.org/goals>

The Sustainable Development Goals Report 2022, available at <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf>

Thinking about the maize experiment, you can further explore your un-learning efforts here: <https://facinghumanwrongs.net/unlearning-bundle-unit-1/>.

Vanessa Andreotti, Lynn Mario T. M. de Souza: Learning to read the world Through Other Eyes

Vanessa Andreotti et al.: Global Citizenship Otherwise

Vanessa Andreotti: Global education in times of unprecedented changes

Vanessa Andreotti et al.: Mobilising Different Conversations about Global Justice in Education: Toward Alternative Futures in Uncertain Times

Vorisek, D; Yu, S.(2020), Understanding the Cost of Achieving the Sustainable Development Goals. Policy Research Working Paper;No. 9164. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33407> License: CC BY 3.0 IGO.

(2020) Time to revise the Sustainable Development Goals, The international journal of science Nature 583, 331-332 (2020), doi: <https://doi.org/10.1038/d41586-020-02002-3>, available at: <https://www.nature.com/articles/d41586-020-02002-3>

Περαιτέρω μελέτη :

Limits to Growth in pdf format.

Co-funded by
the European Union

ANNEX

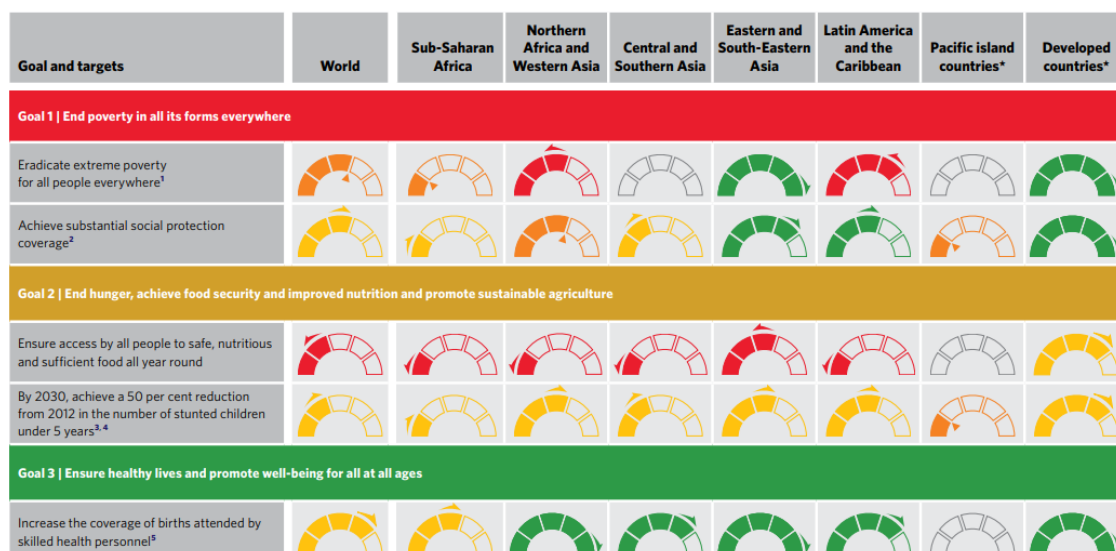
Sustainable Development Goals Progress Chart 2022, available at:
<https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/Progress-Chart-2022.pdf>

Sustainable Development Goals Progress Chart 2022

The *Sustainable Development Goals Progress Chart 2022* presents a snapshot of global and regional progress of selected targets under the 17 Goals of the 2030 Agenda for Sustainable Development. The progress assessment is based on the most up-to-date data and for some of the Sustainable Development Goals (SDGs) also reflect the impacts of the COVID-19 pandemic. Due to data collection challenges related to pandemic-related measures, measuring the full impact of COVID-19 is limited for the other Goals.

The Progress Chart 2022 clearly demonstrates the deterioration of progress towards many targets, such as poverty, food security, ending the epidemic of malaria, immunization coverage, and employment, caused by the impacts of the COVID-19 pandemic, climate change and conflict. Recent cascading crises have magnified the challenges of achieving the SDGs. Urgent, scaled-up and coordinated actions by all countries are needed to accelerate SDG implementation and avert the devastating impacts in order to get on track and chart a course for better recovery.

The progress chart presents two types of information: 1) a trend assessment using spotlight colours to measure progress towards the target (from a baseline year to the most recent data point), and 2) a level assessment using a gauge meter to measure the current level of development with respect to the distance from a target, using the latest data. The chart is based on a limited number of indicators and information available as of June 2022. For most of the indicators, the latest available data are from 2019 to 2021. A baseline year of around 2015 or 2010 is used for the trend assessment.

Co-funded by
the European Union

Goal and targets	World	Sub-Saharan Africa	Northern Africa and Western Asia	Central and Southern Asia	Eastern and South-Eastern Asia	Latin America and the Caribbean	Pacific island countries*	Developed countries*
Reduce under-5 mortality to at least as low as 25 per 1,000 live births ⁶								
End the epidemic of malaria ⁷								
Increase diphtheria-tetanus-pertussis vaccine coverage among 1-year-olds								
Goal 4 Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong opportunities for all								
Ensure all girls and boys complete primary education								
Goal 5 Achieve gender equality and empower all women and girls								
Eliminate child marriage ⁵								
Ensure women's full participation and equal opportunities in national parliaments								
Goal 6 Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all								
Achieve universal access to safely managed drinking water services ⁸								
Achieve universal access to safely managed sanitation services ⁸								

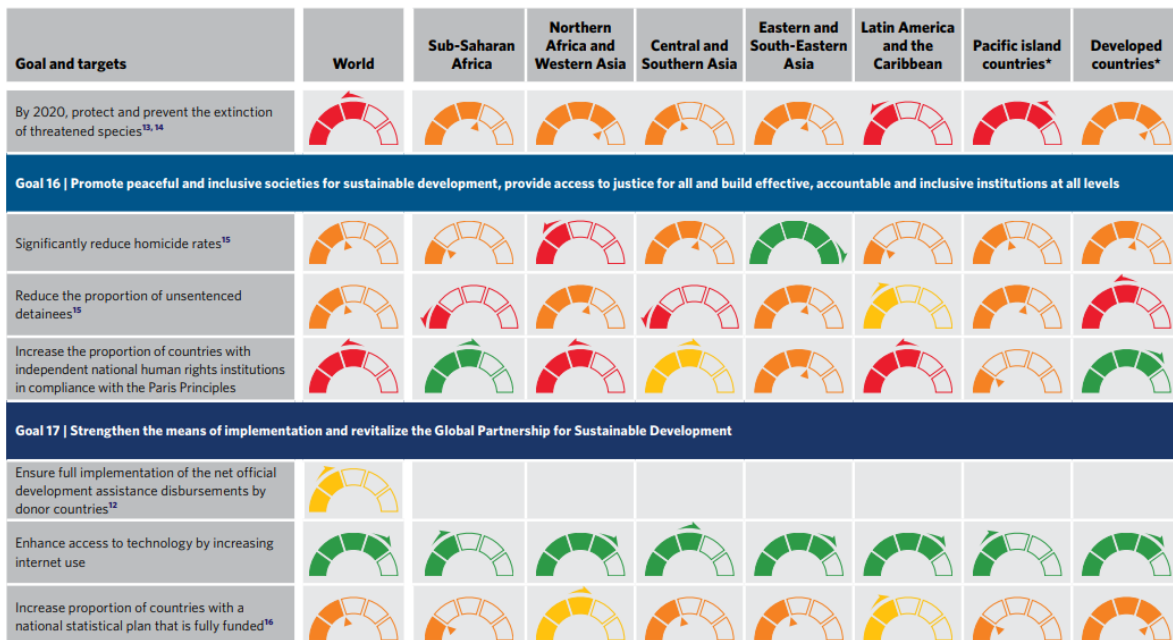
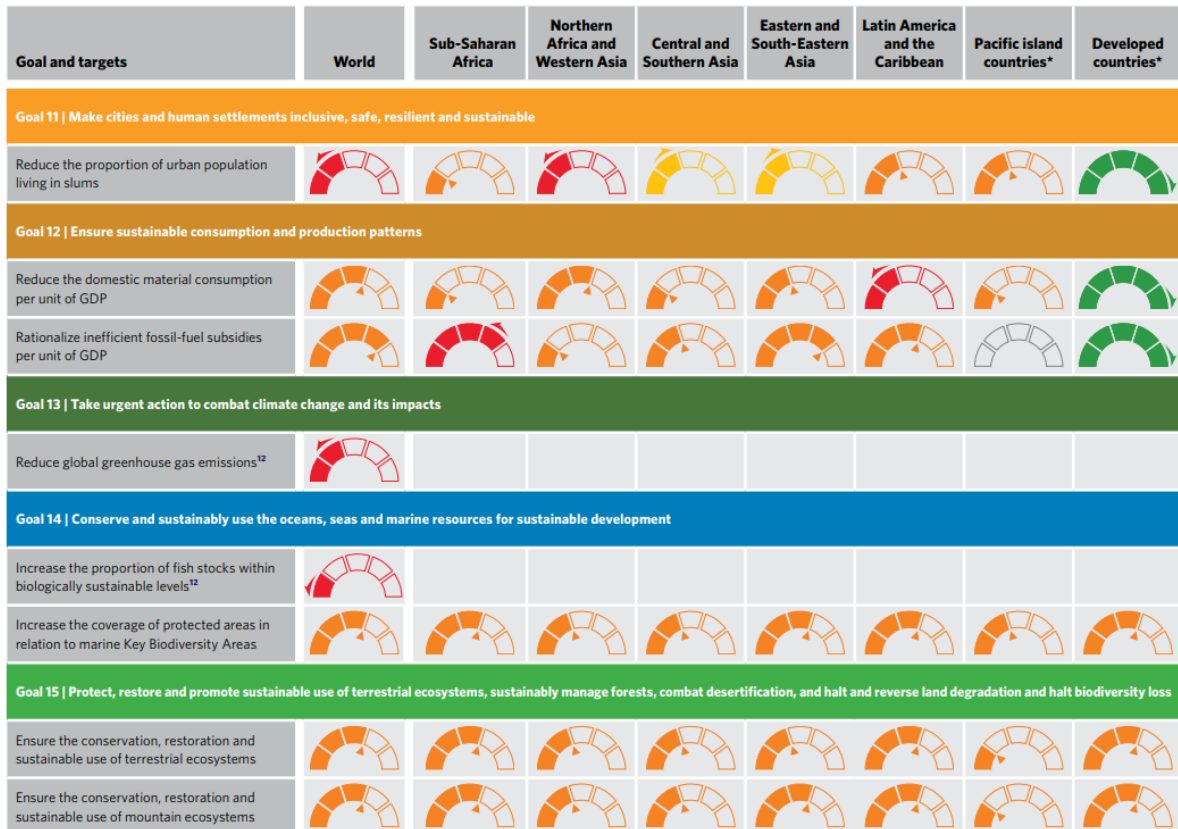
2

Goal and targets	World	Sub-Saharan Africa	Northern Africa and Western Asia	Central and Southern Asia	Eastern and South-Eastern Asia	Latin America and the Caribbean	Pacific island countries*	Developed countries*
Goal 7 Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all								
Achieve universal access to electricity								
Double the global rate of improvement in energy efficiency ^{6,9}								
Goal 8 Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all								
Sustain per capita economic growth ¹⁰								
Achieve full employment								
Goal 9 Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation								
Significantly raise industry's share of GDP								
Substantially increase the expenditure for scientific research and development as a proportion of GDP								
Increase access to mobile networks								
Goal 10 Reduce inequality within and among countries								
Reduce inequality within countries ^{6,11}								

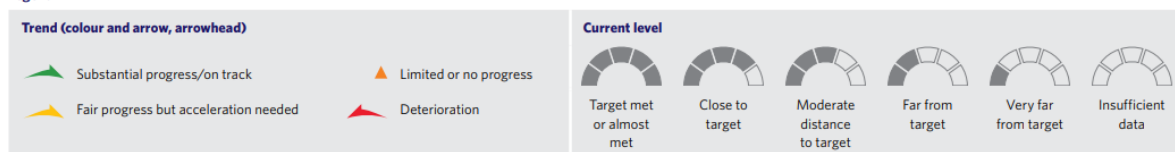
3

Co-funded by
the European Union

Legend

Co-funded by
the European Union

Ενότητα 6: " Μεταφορά της γνώσης σε δημιουργική δράση - Παραδείγματα ανταλλαγής"

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή στη δημιουργική δράση

Με βάση τις προηγούμενες εμπειρίες μας στη χρήση πολιτισμικών προσεγγίσεων μάθησης μέσω ομοτίμων στις ανταλλαγές μεταξύ νέων από τον παγκόσμιο Βορρά και τον παγκόσμιο Νότο και με βάση τα διδάγματα που αντλήσαμε κατά τη διάρκεια της υγειονομικής κρίσης του Covid-19, η ομάδα μας δημιούργησε μια σειρά ψηφιακών μεθόδων, οι οποίες μετατρέπουν τις πολιτισμικές, φυσικές και σύγχρονες αλληλεπιδράσεις σε ψηφιακές εκδοχές.

Έτσι, για παράδειγμα, οι καλλιτεχνικές δημιουργίες σχετικά με θέματα των ΣΒΑ, οι οποίες μπορεί να εκτέθηκαν σε φυσικές εκθέσεις ή να παρουσιάστηκαν με άλλους τρόπους θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σε μια **Εικονική ή Ψηφιακή Γκαλερί (Virtual Gallery)**. Καλλιτεχνικά έργα που άπτονται των θεματικών των ΣΒΑ από δημιουργούς από διάφορα μέρη

του κόσμου θα μπορούσαν με αυτό τον τρόπο να προβληθούν σε ένα παγκόσμιο κοινό και να αξιοποιηθούν για διαπολιτισμικό διάλογο.

Εάν, επίσης, νομίζατε ότι οι τοιχογραφίες μπορούν να γίνουν μόνο εάν όλοι οι καλλιτέχνες είναι φυσικά παρόντες, ξανασκεφτείτε το, διότι προτείνουμε τη δραστηριότητα των **Εικονικών Τοιχογραφιών (Virtual Murals)**, στην οποία ένας καλλιτέχνης, ένας δάσκαλος από μια μακρινή τοποθεσία, θα καθοδηγεί και θα υποστηρίζει τους πραγματικούς δημιουργούς τοιχογραφιών στο χώρο. Η διαδικτυακή αλληλεπίδραση θα χρησιμοποιηθεί με σκοπό τη συζήτηση για τα χρώματα, την ιδέα πίσω από την εικόνα που θα μετατραπεί σε τοιχογραφία και τα συναφή θέματα και ιστορίες.

"Οι **"30 ερωτήσεις για να ερωτευτείς έναν πολιτισμό"** (30 questions to fall in love with a culture)" είναι μια ιδέα που βασίζεται στην προσέγγιση "30 ερωτήσεις για να ερωτευτείτε", μετατρέποντάς την σε μια διαπολιτισμική διαδικτυακή δραστηριότητα, με σύγχρονες και ασύγχρονες συνεδρίες, η οποία μπορεί να βοηθήσει τους ανθρώπους που αλληλεπιδρούν να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τον πολιτισμό του άλλου μέσω ερωτήσεων που εμβαθύνουν στο πώς ένα άτομο αντιλαμβάνεται και ζει έναν πολιτισμό προσωπικά και πώς μπορεί να μοιραστεί αυτόν τον πολιτισμό με έναν φίλο του.

Οι άνθρωποι λένε ιστορίες ο ένας στον άλλο για διάφορους λόγους από την απαρχή της ανθρωπότητας. Οι ιστορίες έχουν ταξιδέψει πολύ μακριά και η κοινή σοφία έχει καταφέρει να διεισδύσει στις ιστορίες, τα παραμύθια, τους μύθους, τα γνωμικά των λαών σε όλες τις ηπείρους. Το **μοίρασμα ιστοριών σε podcast** - παραμύθια, μύθους και παροιμίες - είναι μια άλλη ψηφιακή δραστηριότητα που δημιουργούμε. Η ενότητα των podcasts θα εμπλουτιστεί με βίντεο με ιστορίες από το σπίτι, που θα αφηγούνται νέοι άνθρωποι από τον Παγκόσμιο Νότο - όχι παραμύθια, αλλά φορείς του σύγχρονου πολιτισμού, ο οποίος αξίζει δίκαιη εκπροσώπηση.

Το θέατρο είναι μια πολιτιστική έκφραση, η οποία έχει πολύ ισχυρή, μετασχηματιστική επίδραση στους ανθρώπους. Ειδικά όταν χρησιμοποιείται για την κοινωνική αλλαγή. Αυτό που προσφέρει το πρόγραμμα "CULPEER goes Digital" είναι μορφές **Ασύγχρονου Θεάτρου (Asynchronous Theatre)**, οι οποίες αντιμετωπίζουν παγκόσμιες προβληματικές καταστάσεις, επιλύουν διηγηματικά προβλήματα και μοιράζονται προσωπικές ιστορίες εισχωρώντας στους τομείς του λεκτικού θεάτρου και του θεάτρου των καταπιεσμένων σε πολλές από τις μορφές τους. Το υποδειγματικό θεατρικό έργο που σχετίζεται με τους ΣΒΑ, το οποίο αναπτύχθηκε και καταγράφηκε από μια νοτιοαφρικανική ομάδα, θα προσφέρει στους θεατές μια ευκαιρία για αναστοχασμό και συζήτηση εφικτή μέσω οργανωμένων διαδικτυακών συνεδρίων.

Το φαγητό είναι φορέας πολιτισμού, είναι έκφραση μιας πολιτιστικής ταυτότητας. Ο πολιτισμός επηρεάζεται από τα τρόφιμα με διάφορους τρόπους, όπως η οικογένεια, η παράδοση και η θρησκεία. Οι πτυχές αυτές διακρίνουν τους λαούς. Ως εκ τούτου, το να μοιραζόμαστε πώς μαγειρεύουμε και τι τρώμε μέσω **Διαδικτυακών μαθημάτων μαγειρικής** (Online cooking classes) είναι μια άλλη ψηφιακή μέθοδος, την οποία υποστηρίζουμε.

Τέλος, η μουσική είναι μια έκφραση του πολιτισμού, η οποία μπορεί να φέρει όλες τις πληροφορίες που πρέπει να μοιραστούμε - από τα γεγονότα που περιλαμβάνονται στους στίχους μέχρι τα συναισθήματα που αποτυπώνονται στις μελωδίες. Η ψηφιακή δραστηριότητα **"Τραγουδήστε ένα τραγούδι μαζί"** ("Sing a song together") είναι μια άλλη πρόταση της

πρωτοβουλίας "CULPEER goes Digital". Μαθήματα και συνεδρίες χορού και τυμπάνων θα πλαισιώσουν μέρος του έργου.

Ανατρέξτε στις περιγραφές των ψηφιακών μεθόδων και στο υποστηρικτικό υλικό για να πάρετε μια καλύτερη ιδέα για το πώς μπορείτε να μεταφέρετε και να μετατρέψετε τις πολιτιστικές σας γνώσεις σε δημιουργικές διαδικτυακές δραστηριότητες.

Κεφάλαιο 2: Ψηφιακές μέθοδοι

Παρουσιάζουμε παραδείγματα μεθόδων ψηφιακής μάθησης μέσω ομότιμων και σας προσκαλούμε και σας προτρέπουμε να τις εφαρμόσετε στην πράξη, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων σας και στις ομάδες σας. Ελπίζουμε ότι θα σας εμπνεύσει να αναπτύξετε δημιουργική και βιώσιμη ψηφιακή εκπαίδευση μέσω ομότιμων.

Πλήρης κατάλογος των ψηφιακών μεθόδων που προτείνει η CULPEER DIGITAL

- 1) Ιστορίες για το σπίτι ("Home stories")
- 2) Παροιμίες για podcast ("Podcast proverbs")
- 3) Ασύγχρονες θεατρικές δραστηριότητες ("Asynchronous drama activities")
- 4) Τραγουδώντας ένα τραγούδι μαζί ("Singing a song together")
- 5) Διαδικτυακά μαθήματα μαγειρικής ("Online cooking classes")
- 6) Podcast αφήγησης παραμυθιών ("Fairy tale podcasts")
- 7) Εικονική γκαλερί ("Virtual Gallery")
- 8) Εικονική τοιχογραφία ("Virtual mural")
- 9) Εργαστήριο δεξιοτήτων ("Skills workshop")
- 10) 30 ερωτήσεις για να ερωτευτείτε έναν πολιτισμό ("30 questions to fall in love with culture")

Οι μέθοδοι ομαδοποιούνται ανά τύπο τέχνης. Ωστόσο, οι περισσότερες από αυτές εμπλέκουν διάφορες καλλιτεχνικές και ψηφιακές μεθόδους.

Οπτική τέχνη

Εικονική Τοιχογραφία (Virtual Mural)

Το έργο της τοιχογραφίας είναι μια όμορφη επιλογή για να μοιραστείτε ιδέες μέσα στην κοινότητα, να κάνετε την τέχνη για τον κοινωνικό μετασχηματισμό ορατή και να ενισχύσετε τις σχέσεις σε τοπικό επίπεδο. Η τέχνη είναι μια παγκόσμια γλώσσα που δεν γνωρίζει όρια. Μπορείτε επίσης να δημιουργήσετε μια τοιχογραφία (με τη βοήθεια του καλλιτέχνη) "εικονικά", δηλαδή συνδεδεμένου διαδικτυακά και σε ρόλο καθοδηγητή. Μια προβαλλόμενη ασπρόμαυρη εικόνα στον τοίχο (όπως στη μέθοδο "ζωγραφίζω με αριθμούς") μπορεί να είναι η βάση για μια μεγαλύτερη δημιουργία σε συνεργατικό πλαίσιο.

([Link to the templates](#))

Co-funded by
the European Union

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- προετοιμασία / απολογισμό,
- ανάπτυξη της σχέσης,
- εκμάθηση ενός θέματος

Εικονική γκαλερί (Virtual Gallery)

Μια εικονική γκαλερί δεν είναι απλώς ένας δικτυακός τόπος που περιλαμβάνει εικόνες δημιουργικού έργου, αλλά μια διαδραστική εμπειρία που μπορεί να λάβει πολλές μορφές. Μια εικονική γκαλερί αποκτά αξία όταν υπάρχει κοινό. Το κοινό ερμηνεύει τα εκθέματα και στοχεύει στην παραγωγή νοήματος.

(Link to the templates) See the full method's description.

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- προετοιμασία / απολογισμό,
- ανάπτυξη της σχέσης,
- εκμάθηση ενός θέματος

Θέατρο

Ασύγχρονες θεατρικές δραστηριότητες (Asynchronous Drama Activities)

Δραστηριότητες βασισμένες στις μεθόδους του Θεάτρου των Καταπιεσμένων και στη δραστηριότητα Verbatim. Πρόκειται για μια διαδικασία δημιουργίας ενός θεατρικού έργου διάρκειας 15-20 λεπτών σχετικά με το θέμα, που αναδεικνύει τη σοβαρότητα του θέματος, το οποίο οι συμμετέχοντες προσπαθούν να αλλάξουν. Αυτή η δραστηριότητα πατά σε διαφορετικές θεατρικές προσεγγίσεις. Η μία από αυτές είναι το θέατρο των καταπιεσμένων και η άλλη - το λεκτικό θέατρο.

Η πρώτη μορφή θεάτρου βασίζεται στην ιδέα της δημιουργίας ερεθισμάτων αντίδρασης και παρέμβασης ενάντια σε όλους τους τύπους καταπίεσης που προωθούνται από το θέατρο των καταπιεσμένων. Το θέατρο των καταπιεσμένων ανοίγει τη δυνατότητα για διάλογο μετατρέποντας τους θεατές σε ηθοποιούς ικανούς να παρέμβουν σε οποιοδήποτε σημείο και να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται το έργο. Εδώ μια ομάδα (από τη χώρα Α) μπορεί να παρουσιάσει σκηνές με τοπικά προβλήματα, να τις μοιραστεί με άλλες ομάδες και να λάβει προτάσεις για λύσεις ή αλλαγές, εξεταζόμενες από μια διαφορετική οπτική γωνία - που παίζονται ως θεατρικό έργο.

Co-funded by
the European Union

Η δεύτερη μορφή θεάτρου -verbatim - δίνει φωνή σε όσους δεν έχουν την αυτοπεποίθηση να μιλήσουν και φέρνει στο φως ιστορίες που είναι πιο δύσκολο να μοιραστούν. Το verbatim μπορεί να περιλαμβάνει δραστηριότητες με την καταγραφή των ιστοριών κάποιου και το μοίρασμα αυτών με ένα άλλο άτομο, δίνοντάς του την ευκαιρία να τις πει σαν να είναι δικές του.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- μαθαίνοντας για ένα θέμα

Μαγειρική

Διαδικτυακά μαθήματα μαγειρικής (Online Cooking Class)

Το φαγητό αποτελεί σημαντικό συστατικό της πολιτιστικής ταυτότητας των ανθρώπων. Είναι μέρος του ποιοι είμαστε και πώς συνδεόμαστε με την πολιτιστική ή εθνική ομάδα στην οποία ανήκουμε. Ειδικά για τους ανθρώπους με μεταναστευτικό και προσφυγικό υπόβαθρο, το φαγητό λειτουργεί ως ένας τρόπος να διατηρήσουν τον πολιτισμό τους. Το μοίρασμα της εθνικής κουζίνας με ανθρώπους από άλλες χώρες συμβάλλει στο μοίρασμα του εθνικού πολιτισμού και είναι μια καλή βάση για διαπολιτισμικό διάλογο και γνωριμίες πέρα από τα εθνικά σύνορα. Πριν από το διαδικτυακό μάθημα μαγειρικής, απαιτείται ένα προπαρασκευαστικό στάδιο.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- την ανάπτυξη της σχέσης,
- την εκμάθηση ενός θέματος

Film

Τραγουδώντας ένα τραγούδι μαζί (Singing a Song together)

Το "Τραγουδώντας ένα τραγούδι μαζί" είναι μια δραστηριότητα που επιτρέπει στους συμμετέχοντες να τραγουδήσουν το ίδιο τραγούδι ατομικά, αλλά να το παρουσιάσουν ως συλλογικό αποτέλεσμα, σε μορφή ήχου και βίντεο. Πρόκειται για ένα κολάζ πολλών ατόμων που τραγουδούν και παίζουν την ίδια μουσική. Εδώ έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν ένα τραγούδι, να το ερμηνεύσουν και να το εκτελέσουν, να προβάλουν τις μουσικές τους δεξιότητες και τα όργανα που παίζουν. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες μπορούν να χορέψουν ή

Co-funded by
the European Union

να κάνουν οποιαδήποτε σωματική/παραστατική δραστηριότητα που συνδέεται με τη μουσική και το τραγούδι.

Το να τραγουδούν και να μοιράζονται οι συμμετέχοντες το ίδιο τραγούδι μπορεί να βοηθήσει να βρεθούν δεσμοί μεταξύ τους πέρα από τα εθνικά σύνορα. Πολύ συχνά γνωρίζουν τις ίδιες ή παρόμοιες δημοφιλείς μελωδίες.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- προετοιμασία / απολογισμό,
- ανάπτυξη της σχέσης,

Σπιτικές ιστορίες (Home Stories)

Οι συμμετέχουσες ομάδες παρουσιάζουν και μαθαίνουν ο ένας για το σπίτι και την καθημερινή ζωή του άλλου μέσω βιντεοσκοπήσεων. Τα βίντεο, τα οποία δημιουργούνται από τους συμμετέχοντες, μπορούν να παρουσιάσουν μια εντύπωση της καθημερινής τους ζωής στην πόλη ή το χωριό όπου ζουν, τα πιο ενδιαφέροντα κτίρια ή αξιοθέατα, τον τρόπο με τον οποίο πηγαίνουν στο σχολείο, το πανεπιστήμιο ή το κοινοτικό τους κέντρο, τι κάνουν συνήθως στον ελεύθερο χρόνο τους και, κατά περίπτωση, μπορούν να δώσουν μια σύντομη εικόνα για το πώς εξασκούνται με την καλλιτεχνική τους ομάδα.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- προετοιμασία / απολογισμό,
- ανάπτυξη της σχέσης,
- στην εκμάθηση ενός θέματος

Εργαστήριο δεξιοτήτων (Skills Workshop)

Το εργαστήριο δεξιοτήτων είναι μια δραστηριότητα για τη διδασκαλία μιας συγκεκριμένης δεξιότητας σε μορφή βίντεο. Μπορεί φυσικά να εφαρμοστεί και σε μια διαδικτυακή συνάντηση ή σε μια διαδικτυακή παρουσίαση. Εδώ οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να μοιραστούν μια συγκεκριμένη δεξιότητα, όπως το να παίζουν τύμπανα ή οποιοδήποτε άλλο όργανο, να χορεύουν, να παίζουν θέατρο, να κάνουν ακροβατικά, να ζωγραφίζουν, να ράβουν κλπ. Επίσης, μπορούν να προβάλλουν και ψηφιακές δεξιότητες, όπως η δημιουργία ενός PowerPoint, η επεξεργασία βίντεο ή φωτογραφιών κ.λπ.

Co-funded by
the European Union

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- προετοιμασία / απολογισμό,
- ανάπτυξη της σχέσης

Audio

Podcast αφήγησης παραμυθιών (Fairy tale Podcast)

Παραμύθια αντιπροσωπευτικά του πολιτισμού της χώρας των συμμετεχόντων ηχογραφούνται και συλλέγονται ως podcasts - μια σειρά ψηφιακών αρχείων ήχου που διατίθενται για λήψη ή ακρόαση μέσω του διαδικτύου. Κάθε μεμονωμένη ηχογράφηση αναφέρεται ως ένα επεισόδιο podcast.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- την ανάπτυξη σχέσεων,
- την εκμάθηση ενός θέματος

30 ερωτήσεις για να ερωτευτείς μια κουλτούρα (30 Questions to Fall in Love with a Culture)

Αυτή η μέθοδος δημιουργείται σε μορφή podcast, δηλαδή ηχογράφησης μιας ομαδικής συνάντησης, όπου οι συμμετέχοντες συζητούν με βάση την απάντηση στις 30 ερωτήσεις.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- την ανάπτυξη σχέσεων,
- την εκμάθηση ενός θέματος

Παροιμίες για podcast (Podcast Proverbs)

Η δραστηριότητα αυτή έχει ως στόχο την εξεύρεση ομοιοτήτων μεταξύ λαών από πολύ απομακρυσμένα μέρη του κόσμου, που θεωρούνται χωρισμένοι πολιτισμικά, γλωσσικά, καθώς και από άποψη πολιτισμικής κληρονομιάς και ιστορίας. Οι ομοιότητες αυτές παρουσιάζονται με τη μορφή παροιμιών ή γνωμικών, τα οποία έχουν επιβιώσει επί αιώνες και τα οποία υποτίθεται

Co-funded by
the European Union

ότι έχουν διαμορφώσει τους πολιτισμούς μας και τη νοοτροπία των λαών μας, καθώς και έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την καθημερινότητά μας.

(Link to the templates) See the full method's description

Αυτή η μέθοδος μπορεί να σας βοηθήσει με:

- την ανάπτυξη σχέσεων,
- την εκμάθηση ενός θέματος

Ενότητα 7: " Διαδικτυακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών: οδηγίες εκπαίδευσης"

Κεφάλαιο 1: Διαφορετικά στυλ μάθησης για τη διδασκαλία

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευομένων στην αποκτηση γνώσεων με τρόπο ουσιαστικό, διαδραστικό και ελκυστικό. Αυτό βέβαια δεν είναι ένα εύκολο εγχείρημα. Οι περισσότεροι, αν όχι όλοι, οι εκπαιδευτικοί εργάζονται σε διαφορετικές τάξεις - οι εκπαιδευόμενοι έχουν διαφορετικό υπόβαθρο, διαφορετικά ενδιαφέροντα, διαφορετικές ανάγκες και διαφορετικά μαθησιακά στυλ. Σε αυτό το μάθημα, η έμφαση θα δοθεί στις προτιμήσεις των μαθητών και πώς αυτές μπορούν να αξιοποιηθούν για μια ποιοτικότερη εκπαιδευτική εμπειρία. πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί να αξιοποιήσουν αυτές τις πληροφορίες.

Μάθημα 1: Τι εννοούμε με τον όρο μαθησιακά στυλ και ποια είναι αυτά;

Όταν εξετάζουμε τα "μαθησιακά στυλ", εστιάζουμε στους τρόπους με τους οποίους μαθαίνουμε πιο αποτελεσματικά -πώς επεξεργαζόμαστε, κωδικοποιούμε, συσχετίζουμε παλιές και νέες γνώσεις. Μελέτες έχουν δείξει ότι διαφορετικοί άνθρωποι έχουν διαφορετικά στυλ μάθησης. Ο δρόμος για τον εντοπισμό των παραπάνω ξεκίνησε με τη θεωρία των πολλαπλών νοημοσυνών του Gardner, που δημοσιεύτηκε το 1983 στο πλαίσιο του βιβλίου "Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences", όπου προσδιορίζει οκτώ διαφορετικές κατηγορίες, οι οποίες θεωρούνται ως "βιοψυχολογικές δυνατότητες επεξεργασίας πληροφοριών". Ο στόχος που είχε ο Gardner ήταν να "ενδυναμώσει τους μαθητές" και "να μην τους περιορίσει σε έναν μόνο τρόπο μάθησης". Με λίγα λόγια, αναγνώριζε τη μοναδικότητα κάθε μαθητή και, ως εκ τούτου, τις ιδιαίτερες ανάγκες του όσον αφορά τη μάθηση, οι οποίες δεν μπορούν να καλυφθούν βέλτιστα με τις υπάρχουσες προσεγγίσεις του προγράμματος σπουδών.

Σύμφωνα με τον Gardner, αυτοί είναι οι 8 τύποι νοημοσύνης που αντιστοιχούν άμεσα στα μαθησιακά στυλ:

- Μουσική-Ρυθμική διαθέτουν υψηλό βαθμό μουσικής νοημοσύνης
- Οπτικός-χωροταξικός - ικανός να οπτικοποιεί εικόνες, χάρτες, διαγράμματα κ.λπ.
- Λεκτικός-Γλωσσικός - υψηλό επίπεδο χρήσης λέξεων στην ομιλία, τη γραφή και την ανάγνωση
- Λογικός-μαθηματικός - λογική και σύνθετα μαθηματικά προβλήματα
- Σωματικά-Κινησθητικά - μαθαίνουν μέσω μιας πρακτικής προσέγγισης
- Διαπροσωπικός - μαθαίνει μέσω συζητήσεων και αντιπαραθέσεων, υψηλό επίπεδο ενσυναίσθησης
- Ενδοπροσωπικό
- Νατουραλιστικό

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το 2009 πρότεινε εσης δύο επιπλέον τύπους νοημοσύνης, δηλαδή την υπαρξιακή και την ηθική.

Αυτά τα μαθησιακά στυλ μπορούν στην πραγματικότητα να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες: Οπτικοί, ακουστικοί, κιναισθητικοί μαθητές και μαθητές που διαβάζουν/γράφουν. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν ένα κυρίαρχο χαρακτηριστικό και τουλάχιστον ένα ακόμη που μπορεί να αξιοποιηθεί - δηλαδή ένα άτομο μπορεί να είναι οπτικός μαθητής, αλλά και με υψηλό βαθμό ικανότητας στην ανάγνωση/γραφή. Είναι επίσης πιο αποτελεσματικό να επικεντρωθούμε σε τέσσερις κατηγορίες, αντί να προσπαθούμε να καλύψουμε πλήρως περισσότερες σε μία μόνο τάξη.

Αν ενδιαφέρεστε για μια διαφορετική προσέγγιση, το μοντέλο του *Εννεαγράμματος* παρέχει έναν άλλο τύπο κατηγοριοποίησης της προσωπικότητας και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να επηρεάσει τη διαδικασία της μάθησης. Αυτό το μοντέλο χρησιμοποιείται ευρέως για τη μελέτη των κυρίαρχων χαρακτηριστικών συμπεριφοράς για την καλύτερη κατανόηση των

ικανοτήτων και των αδυναμιών ενός ατόμου" και την αξιοποίησή τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Υποδηλώνει ότι κάθε άτομο έχει ένα κυρίαρχο και θα μπορούσε να έχει στοιχεία χαρακτηριστικών της προσωπικότητας από τους άλλους τομείς. Αυτά ονομάζονται ως εξής:

- Ο μεταρρυθμιστής
- Ο βοηθός
- Ο επιτυχημένος
- Ο ατομικιστής
- Ο ερευνητής
- Ο πιστός
- Ο ενθουσιώδης
- Ο διεκδικητής
- Ο ειρηνοποιός

Μάθημα 2: Πώς μπορούμε να προσδιορίσουμε τα μαθησιακά στυλ των εκπαιδευομένων μας;

Οι περισσότεροι εκπαιδευτές κατανοούν αρκετά καλά τις ικανότητες των εκπαιδευομένων τους. Ωστόσο, πολλοί μπορεί να μην είναι σε θέση να δείξουν αυτές τις ικανότητες, λόγω της τυποποίησης της εκπαιδευτικής προσέγγισης και του προγράμματος σπουδών. Το μαθησιακό στυλ κάθε εκπαιδευόμενου μπορεί μερικές φορές να εντοπιστεί μέσω της παρατήρησης. Αυτό όμως ισχύει εφόσον ο εκπαιδευτής γνωρίζει τα διάφορα στυλ και έχει λάβει εκπαίδευση για τον ακριβή εντοπισμό τους. Ακολουθούν ωστόσο ορισμένες συμβουλές που μπορούν να υποστηρίξουν τη διαδικασία παρατήρησης, όταν εξετάζονται οι τέσσερις κύριες κατηγορίες:

- 1) Οπτικοί - Τείνουν να έλκονται και να χρησιμοποιούν εικόνες, PowerPoints, γραφήματα. Συχνά μουτζουρώνουν στην τάξη, με διαφορετικά χρώματα.
- 2) Ακουστικοί - Τείνουν να χρησιμοποιούν ηχογραφήσεις, podcasts ή να μελετούν ακούγοντας μουσική. Συχνά είναι καλοί στη δημόσια ομιλία και τείνουν να επαναλαμβάνουν μια ερώτηση όταν τους ζητείται.
- 3) Κινησθητικοί - Επίσης γνωστοί ως απτικοί μαθητές τείνουν να μαθαίνουν μέσω της εμπειρίας, των πειραμάτων και μιας συνολικής πρακτικής προσέγγισης. Συχνά νιώθουν άβολα κατά τη διάρκεια μακράς διδασκαλίας τύπου διάλεξης.
- 4) Διαβάζοντας/γράφοντας - Το κοινό μαθησιακό στυλ και αυτό στο οποίο ανταποκρίνονται τα περισσότερα προγράμματα σπουδών. Αυτοί οι μαθητές διαβάζουν γρήγορα, τείνουν να κρατούν μακροσκελείς σημειώσεις και πρέπει να γράφουν κάτι για να το θυμούνται.

Ένας εύκολος τρόπος για να κατανοήσετε ποια είναι η βέλτιστη τεχνική μάθησης είναι μέσω ενός ερωτηματολογίου, καθώς συχνά ακόμη και οι ίδιοι οι μαθητές δεν έχουν επίσημη επίγνωση του τρόπου μελέτης που θα λειτουργούσε καλύτερα - αυτό πραγματοποιείται με φυσικό τρόπο, καθώς σε υποσυνείδητο επίπεδο γνωρίζουν τι λειτουργεί καλύτερα. Ωστόσο, αν

ο εκπαιδευτής δεν το γνωρίζει, δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις ανάγκες των εκπαιδευομένων και έτσι να παρουσιάσει τις πληροφορίες με τον βέλτιστο τρόπο. Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου ερωτηματολογίου, που χρησιμοποιείται για ένα ελαφρώς νεανικότερο κοινό αλλά προσαρμόζεται εύκολα, καθώς και οδηγίες για τον τρόπο χρήσης του, μπορείτε να βρείτε στην πλατφόρμα του προγράμματος Golden Ratio Teaching, που είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://golden-ratio-teaching.eu/project-results/the-grt-training-programme/>.

Μάθημα 3: Πώς μπορούν να αξιοποιηθούν τα μαθησιακά στυλ στην τάξη;

Αφού ενημερωθεί για το μαθησιακό στυλ/στυλ κάθε εκπαιδευόμενου, ο εκπαιδευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτή τη γνώση στην παρουσίαση ενός μαθήματος. Εάν, για παράδειγμα, υπάρχει μεγάλος αριθμός οπτικών μαθητών, η συμπερίληψη περισσότερων εικόνων, διαγραμμάτων ή βίντεο θα είναι πολύ χρήσιμη. Εάν υπάρχουν πολλοί ακουστικοί εκπαιδευόμενοι, η παροχή μουσικής υπόκρουσης μπορεί να υποστηρίξει τη διαδικασία διδασκαλίας. Καθώς οι περισσότερες τάξεις είναι μικτές, οι εκπαιδευτές συνιστάται να χρησιμοποιούν μια πληθώρα προσεγγίσεων πρώτα για να καλύψουν τις ανάγκες, αλλά και για να παρέχουν διαφορετικές ευκαιρίες στους εκπαιδευόμενους να διευρύνουν το μαθησιακό τους στυλ. Μια ιδιαίτερα χρησιμοποιούμενη και βασισμένη σε αποτελέσματα προσέγγιση για να γίνει αυτό είναι η αξιοποίηση της Καθολικής Σχεδίασης για τη Μάθηση, γνωστής και ως UDL (Universal Design for Learning). Αυτό θα συζητηθεί εκτενώς στο επόμενο μάθημα.

Επιπλέον, τα μαθησιακά στυλ μπορούν να ληφθούν υπόψη κατά την ανάθεση εργασιών για το σπίτι. Λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές ικανότητες των εκπαιδευομένων, ο εκπαιδευτής μπορεί να επιτρέψει οι εργασίες για το σπίτι, όταν υπάρχουν τέτοιες, να γίνουν και να παρουσιαστούν σύμφωνα με τα αντίστοιχα μαθησιακά στυλ. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση του ενδιαφέροντος και της συμμετοχής, σε καλύτερα αποτελέσματα και τελικά σε υψηλότερα επιτεύγματα.

Κεφάλαιο 2: Καθολική Σχεδίαση για τη Μάθηση (UDL)

Όπως συζητήθηκε στο προηγούμενο μάθημα, κάθε μαθητής είναι μοναδικός και έχει ένα ατομικό στυλ μάθησης. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες όλων των μαθητών στο εκπαιδευτικό περιβάλλον, οι μέθοδοι διδασκαλίας πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο περιεκτικές. Το πρώτο βήμα είναι να προσδιορίσετε το μαθησιακό στυλ των εκπαιδευομένων σας και έχοντας αυτό κατά νου, συνιστάται να εφαρμόσετε τη μέθοδο με την ονομασία Καθολική Σχεδίαση για τη Μάθηση, γνωστή και ως UDL.

Μάθημα 1: Τι είναι η UDL και ποιες είναι οι αρχές της

Η Καθολική Σχεδίαση για τη Μάθηση (UDL) μπορεί να οριστεί ως μια προσέγγιση στην εκπαίδευση που λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία και τον στόχο της ένταξης. Η εισαγωγή της ευελιξίας στην προσέγγιση της διδασκαλίας με τη χρήση διδακτικού υλικού, τεχνικών και

στρατηγικών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών μπορεί επίσης να ενδυναμώσει τους εκπαιδευτικούς/εκπαιδευτές. Η προσέγγιση σχεδιάζεται με τρόπο που δίνει σε όλους τους μαθητές/εκπαιδευόμενους την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τα δυνατά τους σημεία και να δείξουν πραγματικά τις ικανότητές τους. Όπως αναφέρουν οι Rose & Gravel (2010), η χρήση της UDL από την αρχή μπορεί να "μειώσει την ανάγκη για δαπανηρές, χρονοβόρες και μετέπειτα αλλαγές και προσαρμογές".

Το πλαίσιο της UDL δεν αφορά την παροχή μιας "ενιαίας προσέγγισης", αλλά ακριβώς το αντίθετο, ωφελώντας έτσι όλους τους μαθητές και αίροντας τα εμπόδια.

Η Καθολική Σχεδίαση για τη Μάθηση βασίζεται σε τρεις βασικές αρχές, δηλαδή στο ΓΙΑΤΙ της μάθησης, στο ΤΙ της μάθησης και στο ΠΩΣ. Προκειμένου να τις κατανοήσουμε καλύτερα, θα εμβαθύνουμε λίγο περισσότερο στο πλαίσιο του οργανισμού CAST (2018a & b).

- Το ΓΙΑΤΙ της μάθησης

Η αρχή αυτή αναφέρεται στον λόγο που οδηγεί στη μάθηση και στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να εμπλακούν. Οι διαφορετικές προτιμήσεις εδώ έχουν μεγάλη σημασία - το αν οι μαθητές είναι περισσότερο συνηθισμένοι στη δομή ή αν θα προτιμούσαν να στραφούν προς την καινοτομία και τη δυναμική, μπορεί πραγματικά να επηρεάσει το αν θέλουν καν να ξεκινήσουν τη διαδικασία. Έτσι, η παροχή διαφορετικών μέσων για την εμπλοκή των μαθητών είναι το πρώτο σημαντικό βήμα.

- Το ΤΙ της μάθησης

Όπως συζητήθηκε στο προηγούμενο μάθημα, οι μαθητές κατανοούν και διατηρούν τις πληροφορίες με διαφορετικούς τρόπους. Το συγκεκριμένο μαθησιακό τους στυλ μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τα μαθησιακά αποτελέσματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να έχουν μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρίες, μπορεί να αντιμετωπίζουν γλωσσικά εμπόδια κ.λπ. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει ένας μόνο βέλτιστος τρόπος παρουσίασης συγκεκριμένου περιεχομένου, καθώς και πάλι δεν υπάρχει μια προσέγγιση που να ταιριάζει σε όλους. Αντίθετα, με την παροχή πολλαπλών μέσων αναπαράστασης του περιεχομένου ο εκπαιδευτικός θα προσελκύσει ένα μεγαλύτερο ακροατήριο.

- Το ΠΩΣ της μάθησης

Η αρχή αυτή αντιστοιχεί στην ανάγκη για διαφορετικά μέσα έκφρασης. Δηλαδή, καλύπτει τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευόμενοι ή οι μαθητευόμενοι παρουσιάζουν τα αποτελέσματα μιας εργασίας, μιας ανάθεσης και/ή το τι έχουν πραγματικά συγκρατήσει από το περιεχόμενο που παρουσιάστηκε. Για παράδειγμα, ένας εκπαιδευόμενος μπορεί να μην αισθάνεται άνετα να κάνει μια δημόσια παρουσίαση ή ομιλία (είτε για λόγους νευρικότητας, είτε λόγω προβλημάτων ομιλίας είτε για κάποιον άλλο λόγο), επομένως θα πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να παρουσιάσει αυτά που έχει μάθει με έναν διαφορετικό τρόπο, που μπορεί να του δώσει μια ευκαιρία ενώ παράλληλα θα αίρει ένα εμπόδιο.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι προσαρμογές και η εισαγωγή νέων μέσων με βάση τις ανάγκες σε ένα συγκεκριμένο μαθησιακό περιβάλλον είναι όχι μόνο δυνατές, αλλά και ενδεδειγμένες. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές θα πρέπει να προσαρμόζουν την προσέγγισή

τους και, όταν χρειάζεται, να ενσωματώνουν και να χρησιμοποιούν διαφορετικές στρατηγικές με βάση το πλαίσιο και τις ανάγκες των μαθητών.

Μάθημα 2: Οι κατευθυντήριες γραμμές

Οι αρχές της UDL στηρίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της. Το CAST έχει παράσχει τις προαναφερθείσες ως ένα σύνολο προτάσεων που μπορούν να εφαρμοστούν σε "κάθε ειδικότητα ή τομέα για να διασφαλιστεί ότι όλοι οι μαθητές μπορούν να έχουν πρόσβαση και να συμμετέχουν σε ουσιαστικές και ελκυστικές ευκαιρίες μάθησης". Με την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της UDL, "οι εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές ελαχιστοποιούν τα μαθησιακά εμπόδια ήδη κατά το σχεδιασμό των μαθημάτων τους, προκειμένου να θέσουν τους εκπαιδευόμενους στην καλύτερη δυνατή κατάσταση για την επίτευξη των καθορισμένων μαθησιακών στόχων".

- Σχετικά με την εμπλοκή ή το ΓΙΑΤΙ της μάθησης, η UDL προτείνει τα εξής:
 - παροχή επιλογών για την προσέλκυση του ενδιαφέροντος
 - παροχή επιλογών για τη διατήρηση των προσπαθειών και της επιμονής
 - παροχή επιλογών αυτορρύθμισης

Με τελικό στόχο οι μαθητές να αποκτήσουν σκοπό και να παρακινηθούν.

- Κατά την εξέταση της αναπαράστασης ή του ΤΙ της μάθησης, η UDL προτείνει:
 - παροχή επιλογών για αντίληψη
 - παροχή επιλογών για γλώσσα και σύμβολα
 - παροχή επιλογών για κατανόηση

Με τον στόχο να είναι ότι οι μαθητές γίνονται επινοητικοί και αποκτούν γνώσεις.

- Σχετικά με τη δράση και την έκφραση, ή το ΠΩΣ της μάθησης, η UDL προτείνει:
 - παροχή επιλογών σχετικά με τη σωματική δράση
 - παροχή επιλογών σχετικά με την έκφραση και την επικοινωνία
 - παροχή επιλογών για εκτελεστικές λειτουργίες

Με στόχο οι μαθητές να είναι στρατηγικοί και στοχευμένοι.

Co-funded by
the European Union

Την πλήρη οπτική αναπαράσταση των κατευθυντήριων γραμμών, που αναπτύχθηκαν και δημοσιεύθηκαν από το CAST μπορείτε να δείτε παρακάτω:

CAST (2018). Universal Design for Learning Guidelines version 2.2. Retrieved from <http://udlguidelines.cast.org>

Μάθημα 3: Αρχές και κατευθύνσεις στην πράξη

Η UDL μπορεί να εφαρμοστεί σε οποιοδήποτε μαθησιακό περιβάλλον ή πλαίσιο. Δεν υπάρχουν περιορισμοί όσον αφορά το είδος του περιεχομένου στο οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Υπάρχουν πολυάριθμες προτάσεις για "χειρισμούς της UDL" σε θέματα, αντικείμενα ή ολόκληρα προγράμματα σπουδών που είναι διαθέσιμες στο κοινό. Ορισμένες προτάσεις είναι οι ακόλουθες:

- Πολλαπλοί τρόποι αναπαράστασης των πληροφοριών: χρήση βίντεο, περιλήψεων, χρήση υποδείξεων, εικόνων, διαγραμμάτων ή διδασκαλία μέσω της κατασκευής μοντέλων ή της διεξαγωγής πρακτικών πειραμάτων, προηγούμενη γραπτή παροχή πληροφοριών.
- Πολλαπλοί τρόποι δράσης και έκφρασης: γραφή, ζωγραφική, βίντεο, συζήτηση, παρουσίαση ομιλίας, θεατρικό παιχνίδι κ.λπ.

Αυτό που μπορεί να είναι εξαιρετικά ωφέλιμο είναι στην πραγματικότητα η χρήση πολλών προσεγγίσεων, ή αλλιώς η ανάμιξη λειτουργικών μοντέλων για κάθε αρχή με βάση τους συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους και, φυσικά, τις ανάγκες.

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί μπορεί να χρησιμοποιούν ήδη αυτή την προσέγγιση στην πρακτική τους, ωστόσο η συνειδητή επιλογή με βάση την ομάδα-στόχο σας θα βελτιώσει σίγουρα τα αποτελέσματα.

Ως υποστήριξη για την εφαρμογή της UDL, οι ερευνητές της γνωστικής ψυχολογίας έχουν προσδιορίσει έξι στρατηγικές για αποτελεσματική μάθηση, όπως δημοσιεύτηκαν από τους Weinstein και Sumeracki στο Learning Scientists Project. Αυτές οι έξι στρατηγικές είναι οι εξής:

- **ΑΝΑΠΤΥΞΗ** - λεπτομερέστερη παρουσίαση, δημιουργία συνδέσμων μεταξύ διαφορετικών τμημάτων πληροφοριών
- **ΑΣΚΗΣΗ ΕΠΑΝΑΦΟΡΑΣ** - ανάκληση των γνώσεων που είχαν αποκτηθεί προηγουμένως, προσπάθεια για την επαναφορά στο νου των ιδεών και του περιεχομένου που διδάχθηκαν, ανάκληση συγκεκριμένων πληροφοριών και λεπτομερειών και έλεγχος της ακρίβειας στη συνέχεια.
- **ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ** - εστίαση πάνω σε μια εργασία για μεγάλο χρονικό διάστημα, ενώ ενδιάμεσα υπάρχουν κενά ή άλλες εργασίες
- **ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ** - η χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων που σχετίζονται άμεσα με το περιεχόμενο, ιδίως αν αυτό είναι πιο σύνθετο
- **ΔΙΠΛΗ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ** - συνδυασμός τουλάχιστον δύο μεθόδων παρουσίασης πληροφοριών
- **ΕΝΘΕΤΟ (INTERLEAVING)** - παρόμοια με την ανάκτηση, αναφέρεται στην παρουσίαση μιας ιδέας, στη συνέχεια μετάβαση σε ένα διαφορετικό θέμα και στη συνέχεια επιστροφή στο αρχικό, ενώ παράλληλα δημιουργούνται σύνδεσμοι

Η χρήση αυτών των στρατηγικών μπορεί να θεωρηθεί υποστηρικτική, αν όχι ζωτικής σημασίας, για την επιτυχή εφαρμογή της UDL.

Κεφάλαιο 3: Ένταξη και προσβασιμότητα

Συζητήσαμε ήδη για τα διαφορετικά μαθησιακά στυλ και προτιμήσεις, τον καθολικό σχεδιασμό (UD) και τον καθολικό σχεδιασμό για τη μάθηση (UDL), ο οποίος δημιουργήθηκε για να καταστήσει οποιαδήποτε δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, προσβάσιμη και χωρίς αποκλεισμούς και όλα τα μέσα και τις εφαρμογές που εμπλέκονται σε αυτήν εύχρηστα και αποτελεσματικά. Οι δυνητικά εκπαιδευόμενοι έχουν μια μεγάλη ποικιλία χαρακτηριστικών, τα οποία η προσφερόμενη κατάρτιση θα πρέπει να καλύπτει.

Μάθημα 1: UDL και προσβασιμότητα

Οι αρχές της UDL μεταφράζονται σε τεχνικές απαιτήσεις πληροφορικής (IT) μέσω των Οδηγιών Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (WCAG), οι οποίες δημοσιεύθηκαν αρχικά το 1999 και επικαιροποιήθηκαν πρόσφατα το 2018. Σύμφωνα με αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, οι χρήστες πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθούν το περιεχόμενο- στην περίπτωση μας το

περιεχόμενο εκμάθησης μέσω ομοτίμων στο πλαίσιο της πολιτισμικής σφαίρας- ανεξάρτητα από τη συσκευή που χρησιμοποιούν, το οποίο θα πρέπει να είναι εύχρηστο, πράγμα που σημαίνει ότι οι χρήστες μπορούν να περιηγηθούν μέσω όλων των οργάνων ελέγχου και των κουμπιών. Επίσης, όλες οι παρεχόμενες πληροφορίες θα πρέπει να είναι κατανοητές και όλη η κωδικοποίηση θα πρέπει να γίνεται με αξιόπιστο τρόπο, πράγμα που σημαίνει ότι όλο το περιεχόμενο ερμηνεύεται επαρκώς από διαφορετικές συσκευές, προγράμματα περιήγησης και υποστηρικτικές τεχνολογίες. Τα πρότυπα WCAG ισχύουν για τα ψηφιακά μέσα, το λογισμικό και όλα τα είδη τεχνολογιών, ακόμη και αν αναπτύχθηκαν αρχικά για να εφαρμοστούν μόνο σε τεχνολογίες που βασίζονται στον ιστό.

Οι εκπαιδευτές θα πρέπει πάντα να προβλέπουν ότι οι συμμετέχοντες σε διαδικτυακές δραστηριότητες θα έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά. Για να γίνει μια διαδικτυακή δραστηριότητα χωρίς αποκλεισμούς, πρέπει να βεβαιωθούμε ότι όλοι αισθάνονται ευπρόσδεκτοι σε αυτήν, ότι όλοι ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν και είναι σε θέση να εμπλακούν πλήρως στις προγραμματισμένες δραστηριότητες. Επομένως, οι διαδικτυακές δραστηριότητες και οι εκπαιδεύσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν προσαρμογές για άτομα που ανήκουν στα ακόλουθα δημογραφικά χαρακτηριστικά (ο κατάλογος σίγουρα δεν είναι καθόλου εξαντλητικός):

- είναι τυφλοί και χρησιμοποιούν ήχο (π.χ. προγράμματα ανάγνωσης οθόνης) ή/και απτική έξοδο (π.χ. συσκευή Braille με δυνατότητα ανανέωσης)
- έχουν μειωμένη όραση, ωστόσο η χρηστική τους όραση τους επιτρέπει να χρησιμοποιούν μεγεθυμένες γραμματοσειρές ή μεγεθυντικούς φακούς οθόνης που τους επιτρέπουν να μεγεθύνουν.
- χρησιμοποιούν τεχνολογίες μετατροπής κειμένου σε ομιλία που διαβάζουν δυνατά ψηφιακό κείμενο λόγω δυσλεξίας ή άλλης αναπτυξιακής αναπηρίας
- αδυνατούν να ακούσουν ηχητικό περιεχόμενο είτε επειδή είναι βαρήκοοι ή κωφοί, είτε επειδή βρίσκονται σε περιβάλλον όπου είναι απαραίτητο να διατηρήσουν τη σιωπή ή όπου είναι πολύ θορυβώδες
- έχουν κινητικές διαταραχές και χρησιμοποιούν υποστηρικτικές τεχνολογίες, όπως αναγνώριση ομιλίας, δείκτες κεφαλής, ραβδιά στόματος ή συστήματα παρακολούθησης του οπτικού βλέμματος

Ακόμη και αν η συμπερίληψη και η προσβασιμότητα στο περιεχόμενο και στις δραστηριότητες απαιτεί από τον συντονιστή/εκπαιδευτή καθώς και από τους σχεδιαστές της πληροφορικής υποδομής (IT) να καταβάλουν πρόσθετη προσπάθεια, η προσβασιμότητα δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην απλή εναρμόνιση με την προσθήκη εναλλακτικού κειμένου σε εικόνες και υποτίτλων σε βίντεο, αλλά θα πρέπει να προχωρήσει παραπέρα και να μετατρέψει κάθε διαδικτυακή δραστηριότητα σε μια μοναδική εμπειρία που προσφέρει πλούτο σε κάθε χρήστη (Lowenthal, et al., 2020). Όταν η διαδικτυακή παράδοση σχεδιάζεται έτσι ώστε να είναι εξ αρχής χωρίς αποκλεισμούς, πολλά πιθανά προβλήματα θα εξουδετερωθούν, η ανάγκη για υψηλότερα επίπεδα υποστήριξης θα αποφευχθεί και το πρόσθετο κόστος, οι κίνδυνοι και το άγχος για τις δύο πλευρές που εμπλέκονται στη δραστηριότητα θα ελαχιστοποιηθούν (Taylor, 2021).

Εφόσον όμως υπάρχει σχεδιασμός, η προσβασιμότητα θα προωθήσει την ανεξαρτησία όλων των χρηστών ή των συμμετεχόντων σε μια διαδικτυακή δραστηριότητα. Σίγουρα θα ενίσχυε την παραγωγικότητά τους και θα βελτιώνει τη συμμετοχή και την απόδοσή τους, καθώς θα

αντιλαμβάνονταν και θα τους ικανοποιούσε το γεγονός ότι οι ανάγκες τους έχουν ληφθεί υπόψη (Taylor, J. & Mote, K., 2021).

Υπάρχουν πολλές υποστηρικτικές τεχνολογίες (ΤΤ) και πλατφόρμες που καθιστούν δυνατή την πρόσβαση των συμμετεχόντων με διαφορετικές ικανότητες στην τεχνολογία πληροφορικής, ωστόσο δεν απαιτείται από τους εκπαιδευτές ή τους διοργανωτές να γνωρίζουν τα πάντα για αυτές προκειμένου να σχεδιάσουν προσβάσιμο περιεχόμενο. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές τεχνολογίες έχουν κάποιους περιορισμούς. Ο εντοπισμός τους ανοίγει έναν κύκλο βελτίωσης και προτάσεων επίλυσης. Ακολουθεί μια σύνοψη των βασικών περιορισμών, όπως τους παρέχει η Sheryl Burgstahler (2020):

Υποστηρικτική τεχνολογία:	Επομένως:
Μπορεί να προσομοιώνει το πληκτρολόγιο, αλλά όχι το ποντίκι	Σχεδιασμός ιστοσελίδας, λογισμικού για λειτουργία μόνο με πληκτρολόγιο
Δεν μπορεί να διαβάσει περιεχόμενο που παρουσιάζεται σε εικόνες	Να παρέχετε εναλλακτικό κείμενο
Μπορεί να ανοίξει καρτέλα από σύνδεσμο σε σύνδεσμο	Κάντε τους συνδέσμους περιγραφικούς
Μπορεί να μεταπηδήσει από τίτλο σε τίτλο	Δομή με ιεραρχημένες επικεφαλίδες
Δεν μπορεί να μεταγράψει με ακρίβεια τον ήχο	Να βάζετε λεζάντες σε βίντεο, να μεταγράφετε τον ήχο

Ανεξάρτητα από όλη την προσπάθεια που θα μπορούσε αρχικά να έχει καταβληθεί για το σκοπό αυτό:

- να συνδυάσει την UD, την UDL και τις αρχές της WCAG με σκοπό την παροχή πολλαπλών τρόπων για την παρακίνηση, τη μάθηση και την επίδειξη των όσων έχουν κατακτηθεί
- την παροχή πολλαπλών τρόπων εμπλοκής
- και τέλος τη διασφάλιση ότι ολόκληρο το πακέτο είναι προσβάσιμο σε άτομα με μεγάλη ποικιλία αναπηριών,

θα μπορούσαν ακόμη να υπάρξουν περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας συγκεκριμένος συμμετέχων στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να χρειαστεί επιπλέον προσαρμογές. Οι συντονιστές πρέπει να το γνωρίζουν αυτό και να είναι προετοιμασμένοι με τις κατάλληλες λύσεις.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, ακολουθεί ένας κατάλογος συμβουλών σχετικά με το πώς να εξασφαλίσετε ότι όλες οι διαδικτυακές σας δραστηριότητες και οι προσφορές μάθησης μέσω ομότιμων μαθητών είναι συμπεριληπτικές και προσβάσιμες.

Μάθημα 2: Συμβουλές για τη συμπερίληψη και την προσβασιμότητα

Tip 1: When presenting content, use clear layouts, navigation, and organization schemes. If you use text, your paragraphs should be short, not justified, not bulky, presented in an accessible font and without flashing content. Taking the above into consideration would make your content accessible and inclusive for all participants and in particular for the ones with attention deficit, visual impairments, dyslexia or learning disabilities.

Συμβουλή 1: Κατά την παρουσίαση του περιεχομένου, χρησιμοποιήστε σαφείς διατάξεις, συστήματα πλοήγησης και οργάνωσης. Εάν χρησιμοποιείτε κείμενο, οι παράγραφοι σας θα πρέπει να είναι σύντομες, να μην είναι στοιχισμένες, να μην είναι ογκώδεις, να παρουσιάζονται με προσβάσιμη γραμματοσειρά και να μην έχουν περιεχόμενο που αναβοσβήνει. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω θα καταστήσετε το περιεχόμενό σας προσβάσιμο και χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους συμμετέχοντες και ιδίως για εκείνους που αντιμετωπίζουν προβλήματα ελλειμματικής προσοχής, προβλήματα όρασης, δυσλεξίας ή μαθησιακές δυσκολίες.

Συμβουλή 2: Μην εισάγετε αυτόματα αναπαραγόμενα βίντεο στο περιεχόμενό σας. Εάν έχετε συνδέσμους ή χρησιμοποιείτε απευθείας βίντεο που έχουν περιεχόμενο που αναβοσβήνει, φροντίστε να το τονίσετε αυτό και να επισημάνετε τα ακριβή χρονικά σημεία στο/στα βίντεο στα οποία αυτό συμβαίνει, έτσι ώστε οι ευάλωτοι χρήστες να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν αν θα παρακολουθήσουν ή να αποφύγουν τις στιγμές που αναβοσβήνουν. Επιτρέψτε στους χρήστες να αναπαραγάγουν βίντεο κατά την κρίση τους και αφού διαβάσουν ορισμένες οδηγίες, σε περίπτωση που αυτές είναι απαραίτητες. Αυτό θα ήταν εξαιρετικά σημαντικό για τους εκπαιδευόμενους με επιληψία ή άλλες νευρολογικές παθήσεις, καθώς και για τους χρήστες που θα αποπροσανατολιζόνταν από την τυχαία αναπαραγωγή περιεχομένου.

Συμβουλή 3: Όταν το περιεχόμενο του κειμένου σας περιλαμβάνει επικεφαλίδες και λίστες, χρησιμοποιήστε τις ενσωματωμένες δυνατότητες και τα σχέδια του λογισμικού, επειδή οι υποστηρικτικές τεχνολογίες χρησιμοποιούν αυτές τις πληροφορίες για να παρέχουν περιεχόμενο στους χρήστες. Αυτό θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για όλους τους εκπαιδευόμενους που χρησιμοποιούν προγράμματα ανάγνωσης οθόνης. Η απλή έντονη γραφή και η μεγέθυνση ενός συγκεκριμένου τμήματος ενός κειμένου δεν του αποδίδει χαρακτηριστικά που έχουν σημασία όταν χρησιμοποιούνται προγράμματα ανάγνωσης οθόνης.

Συμβουλή 4: Όταν εισάγετε υπερσυνδέσμους, χρησιμοποιήστε περιγραφική διατύπωση όπως "Μεταβείτε στον ιστότοπο CULPEER" ή "Μεταβείτε στη βουλγαρο-αιθιοπική καταγραφή 30 ερωτήσεων για να ερωτευτείτε μια κουλτούρα" αντί για "κάντε κλικ εδώ". Αυτό θα βοηθούσε τους χρήστες προγραμμάτων ανάγνωσης οθόνης να ακούσουν πραγματικά πού οδηγεί ο κάθε αντίστοιχος σύνδεσμος χωρίς να χρειάζεται να διαβάσουν ολόκληρο το κείμενο που τον συνοδεύει.

Συμβουλή 5: Τα έγγραφα PDF δεν είναι πραγματικά προσβάσιμα από όλους τους χρήστες, επομένως, προσπαθήστε να τα αποφεύγετε. Θα ήταν καλύτερο να χρησιμοποιήσετε καθαρό κείμενο HTML. Για παράδειγμα ορισμένα αρχεία PDF είναι στην πραγματικότητα συλλογές

σαρωμένων εικόνων - αν το κείμενο μέσα σε αυτά δεν μπορεί να αντιγραφεί, τότε είναι επίσης αδύνατο να διαβαστεί από λογισμικό μετατροπής κειμένου σε ομιλία και είναι απρόσιτο για τους χρήστες αυτού του λογισμικού. Εάν απαιτείται ένα PDF, τότε θα πρέπει να αποτελεί δευτερεύουσα πηγή των πληροφοριών και να μπορεί να καταστεί δυνατή η ανάγνωσή του. Το ίδιο ισχύει και όταν τοποθετείτε συνδέσμους προς εξωτερικές πηγές που παρέχουν περιεχόμενο με τη μορφή εγγράφων PDF. Ελέγξτε τα και αποφύγετε να κατευθύνετε τους εκπαιδευόμενους σε μη προσβάσιμα αρχεία.

Συμβουλή 6: Όταν χρησιμοποιείτε εικόνες μέσα στις εκπαιδευτικές σας προτάσεις, πρέπει να βεβαιωθείτε ότι κάθε εικόνα συνοδεύεται από συνοπτικές επεξηγηματικές περιγραφές του περιεχομένου. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ορισμένοι χρήστες μπορεί να μην είναι σε θέση να αντιληφθούν το περιεχόμενο μιας εικόνας με άλλο τρόπο, τέτοιες περιγραφές - alt text - είναι υποχρεωτικές αν θέλουμε το περιεχόμενό μας να είναι συμπεριληπτικό και προσβάσιμο. Κατά τη δημιουργία περιγραφών κειμένου alt φροντίστε να επισημαίνετε τις πιο σημαντικές πτυχές, πράγμα που μπορεί να σημαίνει ότι ορισμένα στοιχεία της εικόνας μπορεί να παραλείπονται. Οι περιγραφές πρέπει να είναι ακριβείς και σύντομες και να συμπληρώνουν, όχι να επαναλαμβάνουν λέξη προς λέξη, το κείμενο που περιβάλλει την εικόνα.

Συμβουλή 7: Ακολουθήστε τον κανόνα του **ΜΕΓΑΛΟΥ** ("BIG"), του **ΧΡΥΣΟΥ** ("BOLD") και του **ΦΩΤΕΙΝΟΥ** ("BRIGHT") στις διαδικτυακές σελίδες και βεβαιωθείτε ότι οι σελίδες αυτές δεν είναι φορτωμένες, δηλαδή δεν περιλαμβάνουν πάρα πολλά αντικείμενα και κομμάτια. Φροντίστε επίσης να ελαχιστοποιήσετε την αντανάκλαση χρησιμοποιώντας απλά αλλά ήπια χρωματιστά φόντα (όχι καθαρά λευκά) με εξαιρετική αντίθεση. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τους χρήστες με προβλήματα όρασης, αλλά θα βελτίωνε την προσβασιμότητα του περιεχομένου και για τους εκπαιδευόμενους με μαθησιακές δυσκολίες που σχετίζονται με την ανάγνωση, καθώς και για όλους γενικά, καθώς τα μάτια κουράζονται γρηγορότερα όταν εργάζονται με υλικό σε έντονο λευκό φόντο.

Συμβουλή 8: Η δημιουργία λεζάντων στα βίντεο και η μεταγραφή του ηχητικού περιεχομένου τα καθιστά προσβάσιμα και περιεκτικά για πολύ περισσότερες ομάδες χρηστών από ό,τι μπορείτε αρχικά να φανταστείτε. Δεν είναι μόνο οι βαρήκοοι ή οι κωφοί που θα επωφεληθούν από ένα τέτοιο περιεχόμενο, αλλά και οι χρήστες που θα ήθελαν να μελετήσουν τη γλώσσα στην οποία είναι γραμμένες οι λεζάντες ή οι μεταγραφές, να μάθουν τη σωστή ορθογραφία, να κατανοήσουν το περιεχόμενο ακόμη και σε μια θορυβώδη τοποθεσία ή σε μια τοποθεσία όπου απαγορεύεται ο θόρυβος. Εάν δημιουργήσετε τις κατάλληλες λεζάντες για τα βίντεό σας, η υπηρεσία αυτόματης μετάφρασης που παρέχεται από το YouTube, για παράδειγμα, θα δημιουργήσει πιο ακριβείς αυτόματες μεταφράσεις για τους χρήστες άλλων γλωσσών και αυτό θα καταστήσει το υλικό των βίντεό σας χρήσιμο σε ακόμη μεγαλύτερο κοινό. Με την μετατροπή των λεζάντων, οι οποίες σε αντίθεση με τους υπότιτλους, δίνουν όχι μόνο πληροφορίες σχετικά με τις προφορικές λέξεις στα βίντεο, αλλά και σχετικά με το πλαίσιο, σε αντίγραφα ή ηχητικές περιγραφές, κάθε βίντεο γίνεται τελικά προσβάσιμο.

Συμβουλή 9: Οι συμμετέχοντες σε δραστηριότητες κατάρτισης δεν θα πρέπει να επιβαρύνονται υπερβολικά με τη χρήση πάρα πολλών προϊόντων ή εφαρμογών πληροφορικής, εκτός βέβαια αν αυτό είναι το βασικό θέμα του μαθήματος. Επιπλέον, πρέπει να βεβαιωθείτε ότι το επιλεγμένο μείγμα εφαρμογών απαιτεί τη χρήση μόνο του πληκτρολογίου, καθώς ο έλεγχος με το ποντίκι ενδέχεται να είναι απρόσιτος για ορισμένους χρήστες.

Συμβουλή 10: Δημιουργήστε εκπαιδευτικό περιεχόμενο και διαδικασίες που επιδιώκουν να ελαχιστοποιήσουν τις δεξιότητες πληροφορικής που απαιτούνται για την πρόσβαση και τη χρήση τους. Όταν είναι απαραίτητο, προτείνετε πάντα βίντεο και περαιτέρω έντυπο υλικό, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν τους συμμετέχοντες να αποκτήσουν τις τεχνικές δεξιότητες που θα χρειαστούν για τη συμμετοχή στο μάθημα. Τέτοιο πρόσθετο εκπαιδευτικό υλικό θα ελαχιστοποιούσε τις αρνητικές επιπτώσεις στους εκπαιδευόμενους που δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν περίπλοκες εφαρμογές και θα μείωνε τα εμπόδια της τεχνολογίας πληροφορικής για τους εκπαιδευόμενους που χρησιμοποιούν υποστηρικτικές τεχνολογίες.

Συμβουλή 11: Ακολουθώντας τις έννοιες της Καθολικής Σχεδίασης για τη Μάθηση και των διαφόρων μαθησιακών προτιμήσεων, θα πρέπει να παρέχετε στους εκπαιδευόμενους πολλαπλούς τρόπους μάθησης (π.χ. μέσω κειμένου, βίντεο, ήχου, εικόνων, συγχρονισμένων και ασύγχρονων δραστηριοτήτων κ.λπ.). Αυτό, όσο ευεργετικό και αν είναι για τους εκπαιδευόμενους με διάφορες μαθησιακές προτιμήσεις, είναι κυριολεκτικά ζωτικής σημασίας για τους εκπαιδευόμενους με αναπηρίες. Θα πρέπει να λάβετε υπόψη σας ότι ορισμένοι συμμετέχοντες μπορεί να χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, να παραδώσουν την έρευνα, να ολοκληρώσουν μια δραστηριότητα ή να διατυπώσουν προφορικά μια απάντηση κατά τη διάρκεια των σύγχρονων συνεδριών. Παραχωρήστε τους αυτόν τον χρόνο, χωρίς να τους πιέζετε ή να τους αγχώνετε, καθώς και χωρίς να προσπαθείτε να φανταστείτε τι πρόκειται να πουν ή λένε. Εάν ένα μέρος της παρουσίασής τους είναι ασαφές, κάντε πρόσθετες ερωτήσεις και αφήστε τους να πάρουν το χρόνο τους και να εξηγήσουν.

Συμβουλή 12: Η διαδικασία της μάθησης περιλαμβάνει πολλή επικοινωνία και συνεργασία. Ως εκ τούτου, οι ευκαιρίες επικοινωνίας και συνεργασίας πρέπει να είναι προσβάσιμες σε άτομα με διάφορες αναπηρίες ή ειδικές ανάγκες λόγω ορισμένων περιστάσεων, που σχετίζονται ή δεν σχετίζονται απαραίτητα με κάποια αναπηρία. Τέτοιοι θα μπορούσαν να είναι οι συμμετέχοντες των οποίων η πρώτη γλώσσα είναι διαφορετική από τη γλώσσα της διδασκαλίας/του μαθήματος/της δραστηριότητας της μάθησης μέσω ομότιμων, των οποίων η κουλτούρα σέβεται πρότυπα αλληλεπίδρασης που είναι διαφορετικά από εκείνα της κύριας ομάδας ή του εκπαιδευτή ή οι οποίοι είναι απλώς νέοι στη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία. Στη συνέχεια, επιστρέφοντας στους εκπαιδευόμενους με αναπηρίες, οι προσαρμογές που διευκολύνουν την απλή, ασύγχρονη επικοινωνία θα μπορούσαν να είναι επωφελείς για τους εκπαιδευόμενους που χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να συνθέσουν και να εκφράσουν τις σκέψεις τους, που δακτυλογραφούν πιο αργά από τον μέσο όρο, που έχουν μια ειδική μαθησιακή δυσκολία ή που έχουν μια αναπτυξιακή αναπηρία ή διαταραχή που επηρεάζει την κοινωνική αλληλεπίδραση, που χρησιμοποιούν υποστηρικτικές τεχνολογίες, οι οποίες καθιστούν την αλληλεπίδραση πιο αργή. Ένα από τα πλεονεκτήματα των διαδικτυακών δραστηριοτήτων είναι η ευελιξία του χρονοδιαγράμματος, εξαιτίας της οποίας οι εκπαιδευτές ή οι διαμεσολαβητές συνιστάται να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν περισσότερο την ασύγχρονη επικοινωνία.

Συμβουλή 13: Καθώς οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές μαθησιακές προτιμήσεις ή/και ανάγκες, έχουν επίσης διαφορετικές προτιμήσεις όσον αφορά τις μεθόδους που χρησιμοποιούν για να μοιραστούν ή να παρουσιάσουν αυτά που έχουν μάθει ή κατανοήσει. Έχοντας αυτό κατά νου, ο εκπαιδευτής/εκπαιδευτικός θα πρέπει να εξετάζει το ενδεχόμενο να παρέχει πολλαπλούς τρόπους για την επίδειξη των όσων έχει μάθει κάποιος (διαφορετικοί τύποι τεστ, οπτικές παρουσιάσεις, ομιλίες, συζητήσεις). Αυτό σίγουρα θα δυσκόλευε τη

διαδικασία αξιολόγησης για τον εκπαιδευτικό, καθώς πρέπει να θέσει και να τηρήσει σαφή ακαδημαϊκά πρότυπα για όλους τους συμμετέχοντες, ωστόσο, όταν γίνει ρουτίνα, θα ήταν εξαιρετικά επωφελές μακροπρόθεσμα, ειδικά για τους εκπαιδευόμενους που αντιμετωπίζουν κάποιες προκλήσεις.

Συμβουλή 14: Σκεφτείτε ότι η ομάδα των εκπαιδευομένων πιθανόν να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών δεξιοτήτων - από άτομα, των οποίων η μητρική γλώσσα είναι διαφορετική από τη γλώσσα που χρησιμοποιείται για τη διδασκαλία και τα οποία δεν έχουν ακόμη κατακτήσει τη γνώση αυτής της νέας γλώσσας, μέχρι χρήστες που έχουν δυσκολίες μάθησης και κατανόησης, για τους οποίους οι μικρότερες και απλούστερες προτάσεις θα έκαναν τεράστια διαφορά, και μέχρι χρήστες, οι οποίοι είναι γνώστες της γλώσσας. Εκτός αν αυτός είναι ο στόχος της διδασκαλίας, προσπαθήστε να χρησιμοποιείτε μη εξεζητημένες λέξεις που είναι ευκολότερα κατανοητές. Όταν χρησιμοποιείτε ακρωνύμια - συλλαβίστε τα, προσδιορίστε τους όρους ή την ορολογία που χρησιμοποιείτε, εάν και εφόσον χρησιμοποιείτε τέτοια. Σκεφτείτε ότι είναι σκόπιμο να αποφεύγετε την ορολογία, τους ιδιωτισμούς ή τα σχήματα λόγου.

Συμβουλή 15: Λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλομορφία των λόγων για τους οποίους οι ενήλικες εμπλέκονται στη μάθηση και την ποικιλία των χαρακτηριστικών τους, ο εκπαιδευτής πρέπει να κάνει την αιτιολόγηση του γιατί και πώς κάτι είναι χρήσιμο και απαραίτητο να μάθει κανείς και στη συνέχεια τα παραδείγματα και τις εργασίες που σχετίζονται με τη διαδικασία κατάκτησής του, σχετικές με όλους τους εκπαιδευόμενους. Και πάλι, η δημιουργία διαφόρων εργασιών και παραδειγμάτων απαιτεί χρόνο και προσπάθεια, αλλά είναι μια επένδυση που αξίζει τον κόπο, καθώς θα παρέχει τα απαραίτητα κίνητρα στους εκπαιδευόμενους με διαφορετικά ενδιαφέροντα και υπόβαθρο για να μάθουν πραγματικά το περιεχόμενο και τις δεξιότητες, οι οποίες παρέχονται μέσω της συγκεκριμένης δραστηριότητας.

Συμβουλή 16: Παρέχετε ευκαιρίες εξάσκησης που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των διαφόρων μαθητών. Μην αναθέτετε την ίδια ποσότητα ή τον ίδιο τύπο ασκήσεων σε όλους τους εκπαιδευόμενους, καθώς κάποιος μπορεί να είναι πιο προχωρημένος από άλλους και άλλοι μπορεί να χρειάζονται περισσότερες επαναλήψεις.

Συμβουλή 17: Παρέχετε ανατροφοδότηση σχετικά με την πρόοδο και προσφέρετε δυνατότητες βελτίωσης. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τους συμμετέχοντες, οι οποίοι μπορεί να έχουν παρερμηνεύσει την εργασία ή να χρειάζονται επιπλέον ενθάρρυνση και καθοδήγηση στην πορεία. Επιτρέψτε στους συμμετέχοντες να επανέλθουν με ερωτήσεις, αλλά ορίστε επίσης προκαθορισμένες συνεδρίες για συμβουλευτική, προκειμένου να δώσετε πολύτιμες ιδέες, ιδέες ή ακόμη και διευκρινίσεις στους συμμετέχοντες.

Συμβουλή 18: Τέλος, αν και όταν είναι δυνατόν, συνδιαμορφώστε την προσφερόμενη διαδικτυακή δραστηριότητα μαζί με μια ομάδα μελλοντικών χρηστών με διαφορετικές ικανότητες και ανάγκες. Όταν αυτό είναι αδύνατο, συμβουλευτείτε τους σε τακτά χρονικά διαστήματα και λάβετε υπόψη σας τα σχόλιά τους.

Στην περίπτωση του CULPEER GOES DIGITAL, το σύνολο των ψηφιακών πολιτιστικών δραστηριοτήτων μάθησης μέσω ομοτίμων καλύπτει ένα ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών πεδίων και μέσων έκφρασης (εικαστικά, παραμύθια, θέατρο, μουσική, παραδόσεις κ.λπ.), καθώς και έναν αριθμό καναλιών μέσω των οποίων αυτά παραδίδονται/υλοποιούνται μέσω σύγχρονων ή

Co-funded by
the European Union

ασύγχρονων δραστηριοτήτων, όπως podcasts, βίντεο, αρχεία κειμένου, διαδικτυακές συνομιλίες και ανταλλαγές κ.λπ.

Κεφάλαιο 4: Κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο εφαρμογής μιας ψηφιακής μεθόδου στα τέσσερα βασικά διαφορετικά στυλ μάθησης

Μάθημα 1: Τα τέσσερα βασικά στυλ μάθησης και η ψηφιακή μέθοδος Παραμύθια ("Fairy tales) και το υπόβαθρο

Όπως παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 1, οι διάφοροι τύποι μάθησης μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες: Οπτικοί, ακουστικοί, κιναισθητικοί μαθητές και μαθητές ανάγνωσης/γραφής.

Στη συνέχεια, η ψηφιακή μέθοδος "παραμύθι" προσαρμόζεται σε κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες.

Η γενική ιδέα πίσω από την ψηφιακή μέθοδο "παραμύθι":

Τα παραμύθια είναι ένα σημαντικό και πολύ παλιό κειμενικό είδος στην προφορική παράδοση και απαντώνται σε όλους τους πολιτιστικούς κύκλους. Παρουσιάζουν ένα ιδανικό μέσο για χρήση μεταξύ των συμμετεχόντων που επιθυμούν να μάθουν και να μοιραστούν περισσότερα για τον πολιτισμό του άλλου. Άλλωστε, συχνά μπορούν να βρεθούν ομοιότητες στην ηθική των παραμυθιών από διαφορετικούς πολιτισμούς. Η μέθοδος αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέσω διαδικτυακής ανταλλαγής, ανταλλαγής παρουσίασης ή ακρόασης σε μορφή podcast.

Βουλγαρικό παραμύθι: Ο χωρικός και ο αετός

Παράδειγμα από τη Βουλγαρία: Χωρικός και αετός

Σε αυτό το βουλγαρικό παραμύθι, ένας χωρικός βλέπει έναν αετό να παγιδεύεται σε μια παγίδα. Ο χωρικός τρέφει μεγάλο σεβασμό για τους αετούς και γι' αυτό τον βοηθά να τον ελευθερώσει. Λίγο αργότερα, ο χωρικός κάθεται σε έναν τοίχο. Ο τοίχος είναι έτοιμος να καταρρεύσει, κάτι που ο χωρικός δεν γνωρίζει. Ο αετός το βλέπει αυτό και αποφασίζει να κλέψει το καπέλο του χωρικού. Ο χωρικός θυμωμένος τρέχει πίσω από τον αετό, νιώθει πικρία γιατί είχε απελευθερώσει τον αετό νωρίτερα και πετάει πέτρες πίσω από τον αετό για να πάρει πίσω το καπέλο του. Ο αετός ρίχνει το καπέλο στο χέρι του χωρικού. Ακριβώς εκείνη τη στιγμή, ο τοίχος στον οποίο καθόταν προηγουμένως ο χωρικός καταρρέει. Ο χωρικός καταλαβαίνει τώρα ότι θα είχε συνθλιβεί από τον τοίχο.

Ηθικό δίδαγμα: Πριν επιτεθείς σε κάποιον επειδή κάνει κάτι που σε ενοχλεί προσωρινά, περίμενε να δεις αν είναι προς όφελός σου. Συμβαίνουν και απροσδόκητες συμπεριφορές.

Μάθημα 2: Τα τέσσερα κύρια στυλ μάθησης και η ψηφιακή μέθοδος **Παραμύθια-πρόταση προσαρμογής**

Ακουστικός:

Αυτή η ψηφιακή μέθοδος μπορεί να υλοποιηθεί με χρήση podcasts. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να ακούνε διάφορα παραμύθια από διάφορους πολιτισμούς στη μητρική γλώσσα καθώς και στα αγγλικά και να ερευνούν για παραμύθια από τον δικό τους πολιτισμό και να ηχογραφούν τον εαυτό τους να τα αφηγείται.

Σε μια διαδικτυακή ανταλλαγή ή παρουσίαση, η μέθοδος αυτή μπορεί να υιοθετηθεί σε ένα ζωντανό σενάριο όπου μικρές ομάδες μαθητών παρουσιάζουν τα παραμύθια που επέλεξαν στις άλλες ομάδες, και πάλι τόσο στη μητρική τους γλώσσα όσο και στην αγγλική.

Στο επόμενο βήμα, το ηθικό δίδαγμα μπορεί να συζητηθεί με την ομάδα και μπορεί να προκύψουν παρόμοια παραμύθια από άλλους πολιτισμούς.

Μαθητές ανάγνωσης/γραφής:

Το συνοδευτικό κείμενο του παραμυθιού μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τους μαθητές που διαβάζουν και γράφουν. Αφού οι μαθητές διαβάσουν και κατανοήσουν το παραμύθι, μπορεί να τους ζητηθεί να αναζητήσουν ένα παρόμοιο παραμύθι στον πολιτισμό τους και να το καταγράψουν. Μια εργασία δημιουργικής γραφής θα μπορούσε να είναι να ξαναγράψουν το παραμύθι έχοντας επιρροές από το δικό τους πολιτισμό ή χρησιμοποιώντας διαφορετικούς χαρακτήρες ή ακόμη και να ξαναγράψουν την ίδια την ιστορία, αλλά να καταλήξουν στο τέλος στο ίδιο ηθικό δίδαγμα.

Οπτικός:

Το παραμύθι μπορεί να δοθεί σε μορφή βίντεο, PowerPoint ή κόμικς. Κατά την ανάγνωση του κειμένου ή την ακρόαση του παραμυθιού, οι εικόνες μπορούν να συνοδεύουν τη διαδικασία. Στο επόμενο βήμα, μπορεί να ζητηθεί από τους εκπαιδευόμενους να δημιουργήσουν ένα κόμικ που να παρουσιάζει είτε το παραμύθι του χωρικού και του αετού είτε ένα από τους δικούς τους πολιτισμούς. Μια άλλη επιλογή είναι η δημιουργική προσαρμογή του παραμυθιού στο PowerPoint με τη χρήση εικόνων. Η μορφή βίντεο είναι πιο προχωρημένη και πιο χρονοβόρα. Πιθανές μορφές μπορεί να είναι βίντεο stop-motion ή σύντομο θεατρικό έργο (θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το σενάριο του θεάτρου - βλ. επόμενη κατηγορία). Εάν έχουν δημιουργηθεί κόμικς ή PowerPoints, αυτά μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία ενός βίντεο, συνοδευόμενα από τον αφηγητή που αφηγείται το παραμύθι.

Κινητικοί μαθητές:

Για να εφαρμοστεί η μέθοδος των παραμυθιών στους κιναισθητικούς μαθητές, εκείνους που μαθαίνουν καλύτερα μέσω της εμπειρίας, των πειραμάτων και μιας γενικότερης πρακτικής προσέγγισης, το παραμύθι θα μπορούσε να παρουσιαστεί σε ένα σύντομο θεατρικό έργο. Για το σκοπό αυτό απαιτείται ένα σύντομο σενάριο με τις ακόλουθες θέσεις: ο αφηγητής, ο χωρικός και ο αετός. Λάβετε υπόψη σας τα αντικείμενα που απαιτούνται για το έργο, στην προκειμένη περίπτωση μια καρέκλα ή κάτι παρόμοιο για να παρουσιάσετε τον τοίχο και ένα καπέλο ή ένα σκουφάκι. Κάθε ηθοποιός γνωρίζει το ρόλο και το κείμενό του. Για να βιώσετε πλήρως το ηθικό δίδαγμα πίσω από αυτό το παραμύθι, θα ήταν διασκεδαστικό αν ο χωρικός δεν γνώριζε ότι ο τοίχος καταρρέει αργότερα.

Μάθημα 3: Συμπεράσματα

Η προσαρμογή μιας ψηφιακής μεθόδου στα τέσσερα κύρια μαθησιακά στυλ αποτελεί σημαντικό βήμα για τη συμπεριληπτική διδασκαλία. Πρόκειται για μια δημιουργική διαδικασία χρήσης διαφορετικών μορφών με ταυτόχρονη επίτευξη των ίδιων μαθησιακών στόχων. Αν και μπορεί να είναι πιο χρονοβόρα, τα αποτελέσματα μπορούν να αξιοποιηθούν από κοινού από τους διαφορετικούς μαθησιακούς τύπους και όλοι οι μαθητές μπορούν να επωφεληθούν στο μέγιστο βαθμό, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι οι μίξεις διαφορετικών μαθησιακών στυλ, με την επικράτηση του ενός ή του άλλου, συχνά εμφανίζονται από το ίδιο άτομο. Οι μαθησιακές προτιμήσεις μπορούν επίσης να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου, πράγμα που σημαίνει ότι η ετοιμότητα να προτείνονται προσαρμογές και να καθίσταται ευέλικτη και διαφοροποιημένη η πρόσβαση και η παροχή του περιεχομένου της επιμόρφωσης είναι συνολικά επωφελής. Έτσι, για παράδειγμα, το θεατρικό σενάριο θα μπορούσε να γραφτεί από τους εκπαιδευόμενους που διαβάζουν/γράφουν και στη συνέχεια να χρησιμοποιηθεί από τους κιναισθητικούς εκπαιδευόμενους για το έργο τους. Το θεατρικό έργο μπορεί να κινηματογραφηθεί και να αξιοποιηθεί στην συνέχεια ποικιλοτρόπως για την επίτευξη εκπαιδευτικών στόχων.

Βιβλιογραφία

Burgstahler, S. (2020) *A Tutorial for Making Online Learning Accessible to Students with Disabilities*, University of Washington,

<https://www.washington.edu/doit/tutorial-making-online-learning-accessible-students-disabilities>

CAST (2018). Universal Design for Learning Guidelines version 2.2. Retrieved from

<http://udlguidelines.cast.org>

Gardner, H. (1983), 'Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences', published by Basic Books

Golden Ratio Teaching, available at <http://golden-ratio-teaching.eu/>

Lowenthal, P. R.; Greear, K.; Humphrey, M.; Lowenthal, A.; Conley, Q.; Giacumo, L. A.; Dunlap, J. C.

(2020) *Creating Accessible and Inclusive Online Learning: Moving beyond Compliance and Broadening the Discussion*, Quarterly Review of Distance Education

Co-funded by
the European Union

Sumeracki, M. (2018), *Six Strategies for Effective Learning: A Summary for Teachers*, Learning Scientist Project, available at <https://www.learningscientists.org/blog/2019/11/28-1>

Taylor, J. (2021), *Inclusive digital practice and digital wellbeing*,
<https://www.jisc.ac.uk/guides/inclusive-digital-practice-and-digital-wellbeing>

Taylor, J. & Mote, K. (2021), *Getting started with accessibility and inclusion*,
<https://www.jisc.ac.uk/guides/getting-started-with-accessibility-and-inclusion>

Universal Design for Learning, available at:
<https://www.teacheracademy.eu/course/universal-design-for-learning/>

Weinstein, Y., & Sumeracki, M. A. (2019). *Understanding how we learn: A visual guide*. London, UK: David Fulton, Routledge.

(2019) 9 Presentation Styles of the Enneagram Model,
<https://slidemodel.com/enneagram-model-presentation-styles/>

(2022), Why UDL is valuable, *Inclusive Education From Guide: Understand Universal Design for Learning*, available at: inclusive.tki.org.nz/guides/universal-design-for-learning/why-udl-is-valuable